

Başlarken

Sami ÖZDEMİR
Genel Dış İlişkiler ve Basın Sekreteri

İnsanlık tarihi kadar eski olan eğitim kavramı, ülkelerin kalkınma düzeylerinin de en net göstergelerinden biridir. Bu gösterge aynı zamanda ülkede yozlaşmanın ve bozulan düzenin de işaretidir. Gayrisafi milli hâsılanın artması, ihracatın artması (?), ülkenin büyümesi gibi kâğıt üzerinde yapılan oyunlar ile ortaya çıkartılan sanal veriler ile enflasyonun gerçeğinden çok düşük gösterilmesi babından açıklamalarla çizilen pembe tabloları onaylamak veya reddetmek ancak ülkenin milli eğitim sistemindeki gelişmelerle mümkündür.

Eğitim çalışanlarının itibarının sürekli ayaklar altına alındığı, ülkenin en yetkili ağzından "on beş saat derse girip sonra yattıkları" şeklinde açıklamaların yapıldığı, son on yıllık dönemde ücretlerinin ciddi oranda erdiği bunu dile getirdiklerinde Eski Milli Eğitim Bakanı tarafından terslendiği ve eğitim politikalarının sürekli değiştirildiği bir ortamda milli eğitimin ne kadar sağlıklı olduğu tartışılırken ülkenin büyüdüğünü ve geliştiğini iddia etmek akıl dışı kalmaktadır.

Ülkemizde eğitimin sorunlarının çözümü yanlış adreslerde aranmaktadır. Ders kitaplarından Bayrak şiirinin çıkarılması, "Öğrenci Andı"nın kaldırılması, Milli Güvenlik dersinin müfredattan çıkarılması, öğretmenlerin hor görülmesi, özür grubu atamalarının yapılmaması, eğitim kurumu yöneticilerinin atanmasında kul hakkının yenmesi, sözleşmeli ve ücretli öğretmenliğin tek seçenek olarak dayatılması, eğitim sistemiyle sürekli oynanarak verim almanın imkânsız hale getirilmesi, Türk Milli Eğitim sisteminin en acil çözüm bekleyen sorunları olarak karşımızda durmaktadır.

Dergimizin bu sayısının Türk Milli Eğitim sisteminin sorunları ve çözüm yolları üzerine ayırmamızın nedeni, defalarca dile getirdiğimiz "Sağır Sultan"ın bile duyduğu eğitim ve eğitim çalışanlarının sorunlarını hem üyelerimiz olan eğitim çalışanları hem de ülkemizin geleceği olan evlatlarımız adına bir kez daha dile getirmek ve sorumluları göreve davet etmek istedik. Bu sayının hazırlanmasında görüş ve düşünceleri ile bize yardımcı olan TBMM Milli Eğitim Komisyonu Başkanı AK Parti Kocaeli Milletvekili Sayın Fikri IŞIK'a, Milli Eğitim Komisyonu Üyesi CHP Aydın Milletvekili Prof. Dr. Sayın Lütfü BAYDAR'a, Milli Eğitim Komisyonu Üyesi MHP Ankara Milletvekili Sayın Zuhal TOPÇU'ya, Prof. Dr. Sayın Dursun YILDIRIM'a, Prof. Dr. Sayın Nadim MACİT'e, Yrd. Doç. Dr. Sayın Mehmet ŞAHİN'e, Yrd. Doç. Dr. Sayın Feride SANÇMIŞ'a, Dr. Sayın Bahadır Bumin ÖZARSLAN'a, Yrd. Doç. Dr. Hanefi BOSTAN'a teşekkürlerimi sunuyor, bütün eğitim çalışanlara yeni eğitim öğretim döneminde başarılar diliyorum.

NOT: Yurtkur çalışanlarının ve yurtlarda barınan yüksek öğrenim öğrencilerinin sorunlarını ve beklentilerini değerlendirmek amacıyla YURTKUR Genel Müdürü Sayın Prof. Dr. Recep KAYMAKCAN'dan röportaj talebimiz olmuştur. Ancak Sayın Genel Müdürün yoğunluğundan dolayı söyleşi imkanımız olmamıştır.

TÜRK EĞİTİM-SEN

Türkiye Eğitim, Öğretim ve Bilim Hizmetleri
Kolu Kamu Çalışanları Sendikası
GENEL MERKEZİ

Temmuz-Ağustos-Eylül 2013
Sayı : 44

Türk Eğitim-Sen Genel
Merkezi adına Sahibi
İsmail KONCUK
Genel Başkan

Genel Yayın Yönetmeni
Sami ÖZDEMİR
Genel Dış İlişkiler ve Basın Sekreteri

Yayın Kurulu
Musa AKKAŞ
Seyit Ali KAPLAN
Talip GEYLAN
Cengiz KOCAKAPLAN
M. Yaşar ŞAHİNDOĞAN
Basın Danışmanı
Meltem YALÇINKAYA

Yönetim Yeri
Bayındır 2 Sokak No:46
Kızılay/ANKARA
Tel:0312 424 09 60
Faks:0312 424 09 68

Dergimiz yerel süreli ve ücretsizdir.

Üç ayda bir yayınlanır

Dergide bulunan yazıların sorumluluğu
yazarlarına aittir
Basım Tarihi 24.10.2013

Grafik Tasarım ve Baskı

Altuğ Ajans Reklam Basın Yayın
Fatih Taha AKALAN
Bayındır 2 Sk. No: 68 /13 Kızılay/ANKARA
Tel ve Faks: 0.312 417 81 07
Basım Yeri : Dumat Ofset Matbaacılık San. ve Tic. Ltd. Şti.
Bahçekapı Mah. 2477 Sokak No:6 Şaşmaz /ANKARA
TÜRK EĞİTİM-SEN, TÜRKİYE KAMU-SEN
(Türkiye Kamu Çalışanları Sendikaları
Konfederasyonu) Üyesidir.

İÇİNDEKİLER

MAKALE
Genel Başkanımız
İsmail KONCUK :
EĞİTİM ÖĞRETİM YILI
PROBLEMLERLE BAŞLADI 04

SENDİKAL
ORTAÖĞRETİME
GEÇİŞTEKİ BELİRSİZLİK 12

SÖYLEŞİ
TBMM Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor
Komisyonu Başkanı ve Ak Parti Kocaeli
Milletvekili Fikri IŞIK : 16

"4+4+4 sistemi, Türkiye'de sivil otoritenin eğitim alanında yaptığı en önemli reformlardan bir tanesidir. Bugüne kadareğitimle ilgili önemli reformlar, askeri dönemlerde, ihtilallerden ya da muhtıralardan hemen sonra yapılmıştır.4+4+4 sistemi, sivil iktidarlar döneminde yapılan en önemli, en kapsamlıreformlardan bir tanesidir. "

SÖYLEŞİ
Milli Eğitim Komisyonu Üyesi ve
CHP Aydın Milletvekili Prof. Dr.
Metin Lütfi BAYDAR : 22

" Hayata karşı bakışınız düşüncelerinize, eylemlerinize, söz ve davranışlarınıza yansır. Eğer hayata sadece maddiyatçı bir gözle bakarsanız, dünyada sizden başka kimseyi değerli görmez, önem vermezsiniz. Ama hayata insani değerler ile bakarsanız, atacağınız adımlar daha değerli olur ve sizinle nefes alıp veren her şeye değer katar, o gözle bakarsınız. "

Genel Başkan İsmail KONCUK :

"2013-2014 eğitim-öğretim yılında ziller yine sorunlarla çaldı. 2013-2014 eğitim-öğretim yılında yapılan en önemli değişiklik ise, ortaöğretime geçiş sistemi ile ilgilidir. Yeni sınav sisteminin önümüzdeki dönemde neler getireceğini çok daha iyi görebileceğiz. Ancak Türk Eğitim-Sen olarak sistemi genel hatları ile değerlendirdiğimizde; Bakanlığın 4+4+4 sisteminde olduğu gibi yine sınıfta kalacağını ve telafisi zor hatalara imza atacağını öngörüyoruz."

SÖYLEŞİ

Milli Eğitim Komisyonu Üyesi ve MHP Genel Başkan Yardımcısı, Ankara Milletvekili Prof. Dr. Zühal TOPÇU : 28

" Milli Eğitim Komisyonu'nda olduğum için 4+4+4 ile ilgili STK'lardan, üniversitelerden gelen görüşlerin olumsuz yönde olduğunu biliyorum. İktidar, "görüşleri dikkate aldık" diyerek ama aslında görüşleri dikkate almadan, alelacele bu sistemi uyguladı. "

Zühal TOPÇU :

" Bu sistemin ihdası, eğitimde siyasi kararların alınmasına yönelik önemli bir örnek oluşturmuştur. Çünkü bizlerin söz alma talepleri dikkate alınmadan, "kabul edenler, kabul etmeyenler" şeklindeki el kaldırma oylamasıyla, 4+4+4 sistemi yarım saat içinde TBMM'den geçti."

FİKRİ IŞIK :

"Doğru bir öğretmen atama politikamız yok. Öğretmenler ilk defa bu yıl alan bilgisi sınavına tabi tutuldu. Bu çok önemli bir gelişmedir, önemsiyorum ama sadece alan bilgisiyle de yetinilmemelidir. Özel yetenek gerektiren alanlarda mutlaka bir yetenek sınavı yapılmalı ya da ek donanımlar dikkate alınmalıdır."

MAKALE

FELSEFESİZ İLAHİYAT PROGRAMI ÜZERİNE 37

Prof. Dr. Nadim MACİT

MAKALE

YÜKSEKÖĞRETİM KANUNU TASLAĞINDA ARAŞTIRMA ESTİTÜLERİ 43

Dr. Bahadır Bumün ÖZARSLAN

MAKALE

ÜNİVERSİTELERİN SORUNLARI ÇÖZÜMSÜZLÜK GİRDABINDA 47

Yrd. Doç. Dr. M. Hanefi BOSTAN

MAKALE

BİR ÖĞRETİM MATERYALİ OLARAK DERS KİTAPLARININ NİTELİĞİ 52

Yrd. Doç. Dr. Mehmet ŞAHİN

MAKALE

OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİN SORUNLARINA GENEL BİR BAKIŞ 55

Feride SANÇMIŞ

MAKALE

TÜRKLER, COĞRAFYA VE ANAYURTLARI 59

Prof. Dr. Dursun YILDIRIM

Metin Lütfi BAYDAR :

" AKP Hükümeti, "Sorun aslında bende ama söyleyemem" demekte ve bunun için illüzyon yapmaktadır. Kafalarının içinde hep bir hinlik var. Acaba nereden ne yaparım, hangi adamımı yerleştiririm. Bütün düşünce bu!"

İsmail KONCUK / Genel Başkan

Eğitim Öğretim Yılı Problemlerle Başladı

YENİ SINAV SİSTEMİ ADİL VE BAŞARILI BİR EĞİTİMİN ÖNÜNÜ AÇMAYACAKTIR.

2013-2014 eğitim-öğretim yılında ziller yine sorunlarla çaldı. Bu eğitim-öğretim yılı tıpkı geçen yıl gibi ilklere sahne olacaktır. 2013-2014 eğitim-öğretim yılında yapılan en önemli değişiklik ise, ortaöğretime geçiş sistemi ile ilgilidir. Yeni sınav sisteminin önümüzdeki dönemde neler getireceğini çok daha iyi görebileceğiz. Ancak Türk Eğitim-Sen olarak sistemi genel hatları ile değerlendirdiğimizde; Bakanlığın 4+4+4 sisteminde olduğu gibi yine sınıfta kalacağını ve telafisi zor hatalara imza atacağını öngörüyoruz.

Yeni sistem gerçekten sınav yarışını ortadan kaldırarak, adil ve başarılı bir eğitimin önünü açar mı, dershanelerin tamamen ortadan kalkmasına neden olur mu? **Yeni sistem de, tıpkı SBS gibi sınav odaklıdır. Bu haliyle SBS'nin sadece ismi değişmiştir. Hatta SBS'de** öğrenciler yılda tek sınava girer **ve tek sınavın stresini yaşarken; yeni sınav sistemi ile birlikte 8. sınıfta 12 sınava girecek, kendilerini sık sık yarış ve heyecan içinde bulacaktır.** Hatta sistemin önümüzdeki yıllarda 6 ve 7'inci sınıflara genişletilmesi ve açık uçlu soruların da devreye girmesiyle birlikte sınav baskısı daha da küçük yaşlarda ortaya çıkacaktır. Bakan her ne kadar bunun yeni bir sınav olmadığını, yazılı sınavların merkezden gönderilecek sorularla yapılacağının altını çizse de; okulda yapılan yazılı sınav farklıdır, yazılı sınavların merkezi olarak yapılması ve sonuçlarının da merkezi olarak değerlendirilmesi farklıdır. Bu nedenle "Yeni bir sınav getirmiyoruz, öğrenciler sınav stresi yaşamayacaklar" şeklindeki söylemler gerçeği yansıtmadığı gibi, komik ifadelerdir ve bunun yeni bir heyecan ve stres getirmeyeceğini söylemek eğitimle hiç ilgisi olmayanların bile dile getireceği ifadeler değildir. Üstelik genel liseler kaldırıldığından bu kez daha büyük bir stresin içine girecektir. Çünkü

öğrenci şayet Anadolu lisesini kazanamazsa o zaman alternatifi azalmakta; meslek lisesine, imam hatip lisesine, açık liseye ya da özel liseye gitmek durumunda kalmaktadır. **Korkarız ki sırf dershaneleri kaldırmak pahasına eğitimin genetik kodlarıyla oynanmakta ve eğitim yeni bir bilinmezliğe sürüklenmektedir.**

Bu sistem dershanelere kilit vuramaz. Zira sınav olduğu sürece dershanelerin olması kaçınılmaz olacaktır. 8'inci sınıfta 6 dersten sınava girildiği düşünüldüğünde, bu sistemin ileriki yıllarda 6 ve 7'inci sınıflara da genişletileceği göz önüne alındığında öğrenciler bu sınavlardan başarılı olmak, yarışı kazanmak için yine özel ders alacak ya da kurslara, etüt merkezlerine, dershanelere gidecektir. Siz kanundan dershane tanımını kaldırırsanız, yani dershaneleri yasal olmaktan çıkarırsanız, bu kez merdiven altı dershaneler ortaya çıkacak ya da farklı nitelik ve isimler altında dershanecilik devam edecektir.

Bu sistem ile ilgili en büyük endişelerden birisi de müfredata ilişkindir. Her okulda müfredat aynı şekilde işlenememektedir**. Bazı bölgelerde kar tatilleri ya da öğretmen açığı v.b. nedenlerle müfredatta sıkıntı yaşanması kaçınılmazdır. Bu sistemle birlikte iller arası, bölgeler arası, okullar arası eşitsizliğin de giderilmeyeceği çok açıktır**. Öğretmen atamalarında ihtiyaç olan illere ve branşlara daha fazla sayıda atama yapmak bir önlemdir. Ancak Bakanlığın bunu nasıl yapacağı ciddi bir muammadır. **Bu yıl sadece Muş'ta yüzlerce sınıf öğretmenine ihtiyaç varken, Türkiye genelinde atanan sınıf öğretmeni sayısı 1820'dir.** Bakanlığın okullar arasındaki eşitsizliği azaltmasının yolu her okula yeterli sayıda öğretmen ataması yapmaktan, ücretli öğretmen uygulamasına son vermekten, okulların fiziki, alt yapı, donanımını geliştirmekten geçmektedir**.** Öte yandan ileriki yıllarda öğrencilere kesinlikle açık uçlu sorular sorulmamalıdır. **Açık uçlu sorular yazılılarda ezberciliği ortadan kaldırması bakımından önemlidir ancak merkezi bir sınavda açık uçlu sorular ölçme ve değerlendirme bakımından şaibeleri beraberinde getirecektir. Bu sistemin tek olumlu yanı ise 6, 7 ve 8. sınıf yılsonu başarı puanlarının aritmetik ortalamasının yüzde 30'nun liselere girişte etkili olmasıdır. Bu durum öğrenciyi okuldan kopmasını engelleyecek, okula devamını sağlayacak bir uygulamadır. Bu sistem ile ilgili sınav güvenliğine yönelik endişeler de dikkate alınmalı, KPSS ya da diğer sınavlarda yaşanılan skandallar bu sınavlarda asla yaşanmamalıdır. Aksi taktirde çocuklarımızın çok genç yaşta** güven duyguları zedelenecek, şaibe kavramının altında ezileceklerdir.

SÖZLÜ SINAV ŞAİBELERİ BERABERİNDE GETİRİYOR, HAK EDEN DEĞİL, TORPİLLİLER OKUL MÜDÜRÜ OLUYOR.

Milli Eğitim Bakanlığı'nda artık

OBJEKTİFLİK yok!
LİYAKAT yok!
EHİL KİŞİLERİN İŞ BAŞINA GETİRİLMESİ yok!
DOĞRULUK VE DÜRÜSTLÜK yok!
Peki ne var?
Milli Eğitim Bakanlığı'nda
HÜLLE var!
YANDAŞ VE ADAM KAYIRMA var!
HAK EDENİN DEĞİL, TORPİLLİ OLANIN ATANMASI var!

Milli eğitim camiası hiç olmadığı kadar ciddi bir şaibe altındadır. Bu şaibenin tek sorumlusu ise Milli Eğitim Bakanı Nabi Avcı'dır. Şu anda okul müdürlükleri kadroları birer birer yandaşlarla doldurulmaktadır. Bu rezaletin nedeni de ucube Yönetici Atama Yönetmeliğidir.

Şöyle ki; Milli Eğitim Bakanlığı, Yönetici Atama Yönetmeliği ile birlikte yönetici adaylarına yazılı sınavın yanı sıra sözlü sınav getirdi. Keyfi uygulamaların önünü açan, objektif ilkeler yerine, kişiye özel kriterlerin esas alındığı sözlü sınav uygulaması ile birlikte okul yöneticiliği atamalarında şaibeler peşi sıra geldi.

Peki hülle çarkı nasıl işlemektedir? İl Milli Eğitim Müdürlükleri sözlü sınav komisyonu oluşturdu. Parti teşkilatları da, yandaş sendika ile birlikte ortak listeler hazırladı. Hatta bazı illerde sözlü sınav komisyonları bile yandaş sendikanın üyelerinden oluştu. Hazırlanan isim listeleri, il milli eğitim müdürlüklerine gönderildi. Dolayısıyla birçok ilde sözlü sınav komisyonu, bırakın adil bir değerlendirme yapmayı, kul hakkı yiyen uygulamalara imza attı.

İstanbul'da sözlü sınav komisyon üyeleri değiştirildi. Bunu da bizzat MEB Müsteşarı Yusuf Tekin'in yaptığı söylenmektedir. Önceki komisyonun tarafsız olacağına yönelik endişe duyanlar, kendi yandaşlarının atanmalarını sağlamak için komisyona hakkı olmadığı halde müdahale etti. Yönetici Atama Yönetmeliği'ne göre, sözlü komisyon üyelerini oluşturma yetkisi, ilgili müdürlüğe aitken ve 5 kişilik komisyonunun sadece bir üyesi Bakanlık tarafından belirlenebilirken; İstanbul'daki komisyona MEB'in müdahale etmesi büyük bir rezalettir ve İstanbul'da pis

kokuların giderek yükselmesine delalettir. **Düşünebiliyor musunuz; Milli Eğitim Bakanlığı'nın ikinci adamı, kendi yandaşlarını müdür koltuklarına oturtmak için komisyonu değiştiriyor. Yani her şey bu kadar aleni yapılıyor. Kul hakkıymış, adaletmiş bu kavramlar çöpe atılıyor.**

HATAY'DA YAZILI SINAVDA 92 PUAN ALAN TÜRK EĞİTİM-SEN ÜYESİNE, SÖZLÜ SINAVDA 42 PUAN VERİLİRKEN; KOMİSYON ÜYESİ OLAN BİR KİŞİ İLE AKRABALIĞI OLAN BİR ADAYA SÖZLÜ SINAVDA 99,20 PUAN VERİLDİ!

Hemen hemen her ilde sınav skandalları yaşanmaktadır. **Birçok ilde yazılı sınavdan yüksek puan alan adaylara sözlü sınavda düşük puan verilmekte; yazılı sınavdan düşük puan alan adaylara ise sözlü sınavda yüksek puan verilmektedir. İşin ilginç tarafı sözlü sınavda yüksek puan alanların neredeyse hepsi yandaş sendikanın üyeleridir. Adeta MEB, "Benden değilsen, yönetici olamazsın" anlayışını hakim** kılmaya çalışmaktadır.

Şimdi sözlü sınav komisyonlarının haksız değerlendirmelerinden bazılarını sizlerle paylaşacağım. **Kırıkkale'de yazılı sınavdan 86,86 puan alan ve yazılı sınav birincisi olan Türk Eğitim-Sen üyesine sözlü sınavda 34 puan verilmiş, böylece bu kişinin okul müdürü olması engellenmiştir. Yazılı sınavda onuncu sırada bulunan yandaş sendikasının üyesine ise sözlü sınavdan tam 100 puan verilmiştir.**

Hatay'da yazılı sınavda 92 puan alarak Hatay il birincisi olan Türk Eğitim-Sen üyesine sözlü sınavda 42 puan verilmiş ve bu yönetici adayı Hatay ilinde en düşük sözlü sınav puanı alan kişi olmuştur. Yani yazılı sınavda çok başarılı olan üyemiz, nedense sözlü sınavda adeta "kabiliyetsiz" olarak yaftalanmıştır. Ancak aynı sınavda komisyon üyesi olan bir kişi ile akrabalığı olan bir adaya ise sözlü sınavda 99,20 puan verilmiştir.

Denizli'de yazılı sınavda 71.7 puan alan bir adaya sözlü sınavda 97 puan verilirken; yazılı sınavda 88.8 puan alan bir adaya sözlü sınavda 64 puan verilmiştir.

Muğla'da sözlü sınavdan 89-100 arasında alan ilk 33 adayın 31'i malum sendikanın üyesidir.

Bursa'da yazılı sınavı kazanıp mülakata giren 214 idareci adayından 90 üzeri en yüksek puan verilen 75 adaydan 71'i yandaş sendika mensubudur. Okul müdürlüğü koltukları hemen hemen tüm illerde adeta yandaşlara peşkeş çekilmektedir.

Sözlü sınav sonuçlarına göre; malum sendikanın üyesi olmayan ya da hiçbir sendikaya üye olmayan ancak yazılı sınavdan yüksek puan alan adaylar demek ki; analitik düşünemiyor, temsil kabiliyetine sahip değil, muhakeme gücü yok, iletişimi zayıf, davranışları beş para etmez, yeniliklere hâkimiyeti,

genel kültürü ve mevzuat bilgisi yerlerde sürünüyor. Analitik düşünen, temsil kabiliyeti, iletişimi, davranışları, mevzuat bilgisi, genel kültürü, yeniliklere hâkimiyeti, muhakeme gücü mükemmel olanlar ile sadece Yandaş-Sen üyeleri. Hakikaten trajikomik bir durum yaşıyoruz.

Sözlü sınavlar birkaç dakika içinde olup, bitmektedir. Ayaküstü yapılan bu sınavlarda ses ve görüntü kaydı da yoktur. Yani şeffaflıktan kaçan MEB, sözlü sınavlarda katakulli yapmaktadır.

MİLLİ EĞİTİM BAKANI NABİ AVCI'YA SESLENİYORUZ: VİCDANINIZ RAHAT MI?

Her türlü usulsüzlüğü içinde barındıran bu sınavlara kim, nasıl güven duyacaktır?

MEB, yandaşlara adeta bedava okul müdürlüğü koltuğu dağıtmaktadır. Bu koltuklarda hak etmediği halde oturanların vicdanları rahat mıdır?

Hadi onların vicdanları rahat diyelim, onlara yüksek puan veren komisyonun vicdanı rahat mıdır?

Ya da bu işe çanak tutan İl Milli Eğitim Müdürlerinin vicdanı rahat mıdır?

Hadi onları da geçtik, her şeyden önemlisi eğitim camiasını yöneten MİLLİ EĞİTİM BAKANI NABİ AVCI İLE MEB MÜSTEŞARI YUSUF TEKİN'İN VİCDANI RAHAT MIDIR?

ŞU ANDA MİLLİ EĞİTİM YETKİLİLERİ TOPYEKÜN SUÇ İŞLEMEKTEDİR. BAKAN ELİYLE GÖZ GÖRE GÖRE OKUL MÜDÜRLÜKLERİ YANDAŞLARA PEŞKEŞ ÇEKİLMEKTEDİR.

Milli Eğitim Bakanı Nabi Avcı'nın olan biteni sinemada film seyreder gibi seyretmesi, bu rezalete dur dememesi, kurmaylarına "neler oluyor?" diye sormaması, tüm milli eğitim camiasının değil, sadece yandaşların bakanı olduğunu ortaya koymaktadır. Bakanın yapılan bu hülleden, adaletin ırzına geçildiğinden haberinin olmaması mümkün değildir. Zira eğitim camiası birbirine girmişken, yer yerinden oynamışken, Bakan Avcı "haberim yoktu" derse, o zaman milleti değil, sadece kendisini aldatmış olur. **Hiçbir il milli eğitim müdürünün Bakandan habersiz bir adım bile atmayacağını düşündüğümüzde, Avcı bu vebalin tüm sorumluluğunu yüklenmek zorundadır.**

Anlaşılan Bakan Avcı herkesin bakanı olmayı aradan geçen 8 ayda öğrenememiştir. Yaş itibariyle belli bir olgunluğa sahip olması gereken Avcı'nın; hak ve hukuk kavramlarını hiçe sayarak, adaleti iğfal ederek, öğrencilerin geleceğini düşünmeden ehil olmayan kişileri tepeden inme yöntemlerle o koltuklara oturtması **BU ÜLKENİN GELECEĞİNİN HEBA EDİLMESİ** anlamına gelmektedir.

KOLTUKLAR BİLGİ VE BECERİSİ OLMAYAN İNSANLARA TESLİM EDİLEREK, GENÇLERİMİZİN GELECEĞİ ÇALINMAKTADIR.

Yandaşlarına koltuk dağıtmaya çok meraklı olan MEB; öğrencilerimizin geleceklerini de çalmaktadır. Düşünün ki, **sözlü sınavda aldığı torpilli puanla okul müdürü olarak atanan bir kişinin okuluna, öğretmenlerine, öğrencilerine nasıl bir faydası olacaktır? Bilgisi, becerisi olmayan bu okul müdürü kendisi başarısızken, okulda başarıyı nasıl sağlayacaktır? Hak yiyerek o koltuğa oturan bir okul müdürünün öğrencilere doğruluğu, dürüstlüğü, hakkı, hukuku, adil olmayı öğretmesi nasıl beklenebilir?**

"Ehil olması önemli değil, benim adamım olsun" mantığıyla doldurulan koltuklar milli eğitim camiasının yüz karası olacaktır. **Adına ister Yandaş-Sen, İster Hükümet-Sen, ister Yalaka-Sen deyin; bu omurgasız yapının üyelerinin kayırılarak yöneticilik makamlarına getirilmesini kabul etmiyoruz. Kul hakkını gözeten, dürüstlüğü düstur edinen, hakkaniyet için her şeyini feda eden hiç kimsenin de hülle yoluyla yönetici olanları kabul edeceğini düşünmüyoruz. İşin komik tarafı, sarı sendika açıklama yaparak sözüm ona mülakat sürecinde üyelerinin kayırılması için hiçbir girişimde bulunmadıklarını ve bulunmayacaklarını söylemiş. Bu haberleri de** üyelerine mülakatta düşük not verilmesine yönelik bir baskı oluşturma çabası olarak değerlendirmiştir. **Buradan zat-ı muhteremlere sesleniyorum: Siz bu açıklamanız ile kundaktaki bebeği bile kandıramazsınız. Çevirdiğiniz dümenleri bu camiada bilmeyen yok. Sizin üyelerinize verilen torpilli puanları tesadüf olarak değerlendirmek ya da bu puanların verilişinde art niyet aramamak için dünyaya boş bir pencereden bakmak gerekir. Madem yüksek sözlü puanı verilen Yandaş-Sen'liler bileğinin hakkıyla kazanıyor, her biri zeka timsali, o halde neden yazılı sınav sonuçları, sözlü sınav sonuçları ile örtüşmüyor? Bir de kendi üyelerinin birbirleriyle yarıştığını söylemişler ya BUNA DA PES DİYORUM, YÜZSÜZLÜĞÜN BU KADARI DA OLMAZ DİYORUZ.**

SİYASİ İKTİDAR YÖNETİCİ ATAMALARINI TAHAKKÜM ALTINA ALDI.

Tüm bu yaşananlar siyasi iktidarın yönetici atamalarını nasıl tahakküm altına aldığının göstergesidir. Siyasi iktidar, kendisine teslim olmamış yönetici görmek istememektedir. Sendikamız ise olan bitene en başından beri seyirci kalmamıştır. Türk Eğitim-Sen Yönetici Atama yönetmeliğine dava açmıştır. Ayrıca sendikamız, **sınava çağırılacak adaylardan yönetmelikte olmamasına rağmen Ek-1 değerlendirme formu ve bu forma ilişkin belge isteyen il müdürlükleri hakkında suç duyurusunda bulunmuştur.** Zira bu formun istenmesi, sınava girecek adaylar arasındaki eşitliği bozmuştur. Komisyon üyeleri, adayların kaç puan aldığı takdirde yönetici olacağını bileceği için sözlü sınav puanlarını ona göre vermiştir.

Ayrıca bazı iller sınav sonuçlarını -sözüm ona uyanıklık yaparak- sözlü sınav puanı, Ek-1 değerlendirme formu üzerinden alınan puanı ve yazılı sınav puanını ayrı ayrı değil, üç puanın ortalamasını alarak ilan etmektedir. Sözlü sınavda kaç puan verdiklerini açıklayamayacak kadar yüreksizdirler. Sendikamız bu konuda İl Valiliklerine başvuru yaparak komisyonlarca verilen sözlü sınav puanları da dahil puanlama ile ilgili bilgileri ayrıntılı bir şekilde istemiştir.

Şubelerimiz, illerde yandaşlara yapılan ayrımcılığı şiddetle protesto etmiştir. Genel Merkezimiz de; Şube Başkanlarımız, Şube Yönetim Kurulu Üyelerimiz ve yönetici adayları ile uyarı eylemi yapmıştır. Çocuklarımıza güzel ve temiz bir gelecek bırakmak ve torpil, hülle, adam kayırma, yandaş kavramlarını tamamen tarihe gömmek için yapılan adaletsizliğe karşı duruyoruz. Milli Eğitim Bakanı Nabi Avcı ile MEB Müsteşarı Yusuf Tekin'in bu saatten sonra milli eğitim camiasına hiçbir katkısının olmayacağı bir gerçektir. Belli ki Nabi Avcı, tüm eğitimcilerin değil, sadece yandaşlarının ve kendisi gibi düşünenlerin bakanı olduğunu ortaya koymuştur. Bakanlığının adının şaibelerle anılmasına neden olan Avcı ve Tekin artık koltuklarında daha fazla oturmamalıdır.

ÖTEKİLEŞTİREN DEĞİL, KUCAKLAYAN BİR MİLLİ EĞİTİM BAKANI İSTİYORUZ. NABİ AVCI VE YUSUF TEKİN İSTİFA ETMELİDİR!

Mili Eğitim Bakanlığı gibi çok şerefli bir koltuğun, siyasi hesaplara kurban edilmesi, aynı siyasi paydalarda buluşan insanlara iltimas geçmek için kullanılması, şaibe ve yandaşlık kavramları ile birlikte anılması biz eğitimcilerin yüreğini kanatmaktadır. Dolayısıyla **Milli Eğitim camiasını yönetme becerisi sergileyemeyen Nabi Avcı ya herkesin bakanı olmalıdır ya da istifa etmelidir! Aksi taktirde o koltuk Bakan Avcı'ya çivi gibi batacaktır.**

Bizler, ötekileştiren değil, kucaklayan bir bakan istiyoruz! Artık bir yol ayrımındayız. Ya çocuklarımıza tertemiz bir gelecek bırakacağız ya da tüm bu yaşanan kirliliğe, rezalete göz yumacağız. Eğitim çalışanlarının, eğitimde hiç yaşanmaması gereken bu skandalları sineye çekeceğini asla düşünmüyor ve sorumlulara gerekli dersi vereceğine inanıyoruz.

ALAN DEĞİŞTİRENLERDEN İSTEYENLERE ÇALIŞTIĞI YERDE ESKİ ALANINA DÖNÜŞ HAKKI TANINMADI

Geçtiğimiz yıl hem yeni eğitim sistemi nedeniyle norm kadro fazlası olan hem de il/ilçe emri uygulamasının kaldırılması ve özür grubu tayinlerinin yılda bir kez yapılması dolayısıyla mağdur olan öğretmenlere alan değişikliği hakkı getirilmişti. Ancak senelerce okuttukları alan yerine zorunluluktan dolayı hiç tecrübe ve birikim sahibi olmadığı alana geçen öğretmenlerimizden bazıları alanlarında mutlu, verimli ve başarılı olamayınca sendikamız, alan değiştiren öğretmenlerimizden isteyenlere çalıştığı yerde eski alanlarına geri dönüş hakkı tanınmasını istemişti. Bakanlık da 2013 yılı alan değişikliği döneminde öğrenimi dışında diğer alanlarda çalışan öğretmenlerin, öğrenim durumlarına göre geçebilecekleri alanlarda ihtiyaç çerçevesinde durumlarının değerlendirileceğini söylemişti. Hatta MEB Müsteşarı Yusuf Tekin de "Branş değişikliği yapıp tekrar sınıf öğretmenliğine geçmek isteyenler için de bir kontenjan ayıracağız" demişti. **2013 alan değişikliği işlemleri MEB'in atama ve yer değiştirme takviminde bulunmasına rağmen MEB sözünü tutmadı. Okulların açılmasına rağmen bu öğretmenlerimiz mağduriyetleri ile baş başa bırakılmıştır. Bakan'ın ve MEB Müsteşarının verdiği sözü bu kadar çabuk unutması anlaşılır gibi değildir. Alan değiştiren öğretmenlerimizden isteyenlere çalıştığı yerde eski alanına dönüş hakkı tanınması herhangi bir keşmekeşe yol açmayacağı gibi öğrencilerimiz ve öğretmenlerimiz** için son derece verimli olacaktır.

Öte yandan Danıştay, il içi alan değişikliğinde sınıf öğretmenlerinin Zihin Engelliler Sınıfı Öğretmenliği ile Teknoloji ve Tasarım Öğretmenliğine ve diğer alan öğretmenlerinin Teknoloji ve Tasarım Öğretmenliğine geçişlerini iptal etti. Bu durum, alan değişikliği

yapmış olan öğretmenlerimizin atamalarının iptal edilerek, eski görev yerlerine ve eski alanlarına döndürülmesi anlamına gelmektedir. MEB de bu öğretmenlerin önceki alanlarına ve görev yerlerine döndürüleceklerini açıkladı. Bakanlığın plansızlıkları, öngörüsüzlüğü, eğitimcilerin ve sendikaların taleplerine gözlerini kapatması nedeniyle telafi edilemez hatalar yapılmaktadır. **Bu noktada talebimiz; il içinde bu öğretmenlerimizin eski görev yeri olan yerleşim birimleri yerine halen görev yaptıkları yerleşim biriminde bulunan eski alanlarındaki münhal kadrolara atanmalarının sağlanmasıdır. Aynı dava iller arası alan değişikliği için de açılmıştır. Şayet Danıştay bunu da iptal ederse, y**üzlerce öğretmen bu kez il değiştirmek zorunda kalacak, kurdukları düzenlerini bozacaktır. **Bu noktada MEB,** öğretmenlerimizi **bulundukları ilde eski alanlarına döndürülmelidir.**

ŞUBAT'TA 40 BİN ÖĞRETMEN ATAMASI KONUSUNDAKİ TALEBİMİZDEN VAZGEÇMİYORUZ.

ŞUBAT'TA ATAMA YAPILMAZSA, ATAMA BEKLEYEN ÖĞRETMENLER İLE BİRLİKTE OCAK AYINDA BAKANLIK KAPISINDAYIZ!

Şubat'ta atama olup, olmayacağı papatya falına döndü**.** Son bir aydır atama bekleyen öğretmenler Şubat ayında atama yapılması için yoğun bir beklentiye girdi. Öğretmenlerimiz haksız değiller. Dile kolay yaklaşık 350 bin öğretmen atama bekliyor. Milli Eğitim Bakanı Nabi Avcı, okullarımızda sınıf mevcutlarını ideal seviyeye getirirsek, 30 kişilik sınıflardan oluşturursak öğretmen ihtiyacımızın 125 bin olduğunu söylemektedir. Oysa öğretmen ihtiyacımız, mevcut durumda 125 bindir. Şöyle ki; sendikamızın yaptığı araştırmaya göre geçtiğimiz eğitim-öğretim yılında ücretli öğretmen sayısı 60 bin civarındadır. Dolayısıyla öğretmen açığının ücretli öğretmenler ile kapatılmaya çalışıldığı düşünüldüğünde, bazı bölgelerde ve Büyükşehirlerde sınıf mevcutlarının 60-70'e ulaştığı göz önüne alındığında öğretmen ihtiyacımız, şu anda 125 bindir. OECD ülkeleri ile kıyaslandığında ülkemizdeki öğretmen açığını hiç söylemiyoruz bile. Çünkü bu sayı, Bakanın açıkladığı rakamdan çok daha fazla, 200 bin düzeyindedir.

Durum böyleyken, 2013 yılı için yapılan 40 bin atama elbette güdük kaldı. Hatta Bakan Avcı, daha önceki açıklamasında, 42 bin öğretmen ataması yapılacağını belirtmişti. Dolayısıyla Bakanın bu sözü havada kaldı.

Eylül ayında yapılan bu atamanın ardından, öğretmenlerin gözü Şubat ayında atama yapılıp, yapılmayacağına çevrildi. Bu konuda iktidar partisinin mensuplarının da farklı açıklamaları oldu.

Milli Eğitim Bakanlığı Müsteşarı Yusuf Tekin, "Başbakan'dan Şubat için kontenjan istedik, Şubat ayında atama için bir sürpriz yapabiliriz" dedi. Bakan Danışmanı ise "Sayın Bakanımızın Şubat'ta atama olacağını söylediği, dağılımın nasıl yapılacağının çalışıldığı söylentileri doğru değildir" şeklinde

açıklama yaptı. Bunun ardından Ak Parti Grup Başkanvekili Nurettin Canikli, Bakan danışmanının sözlerini yalanlar nitelikte bir açıklama yaparak, "Sanıyorum, 10 bin öğretmen ataması daha yapılacak. Şubat ayı gibi olacak, tam kesin bilmiyorum ve kesin konuşmak istemiyorum ama bir 10 bin atama daha yapılacak" dedi.

İşte bu açıklamalar, öğretmenlerin Şubat ayında atama yapılacağına dair inancını artırdı. "Şubat ataması ha oldu, ha olacak" derken, öğretmenlerin hayallerini yıkan açıklama Milli Eğitim Bakanı Nabi Avcı'dan geldi. Avcı, "Şubat›ta atama yok. Kaldı ki bütçe kanunu da zaten o tarihe kadar çıkmamış olacak. Bütçe kanunundan bize kadro tahsis edilmemiş olacak. Kısaca bu prosedürün yetişmesi de mümkün değil" diye konuştu. Başbakan da "Şubatta öğretmen ataması yok" dedi. Hatta Başbakan daha da ileriye gitti ve bir gazeteciye, gelecek yıl ihtiyaç duyulan öğretmen sayısının sadece 15 bin olduğunu söyledi. Güler misiniz, ağlar mısınız?

Şimdi farklı tarihlerde, farklı ağızlardan yapılan bu açıklamalar ne anlama gelmektedir? Yetkili makamların ağzından çıkan her söz, bir taahhüt niteliğindedir. Dolayısıyla bu sözlerin tutulmaması, hatta kafa karışıklığına yol açacak ifadeler kullanılması devlet adamlığı ciddiyetiyle bağdaşır mı? Öğretmenlerin geleceğini doğrudan etkileyecek bir meselede her kafadan farklı ses çıkması doğru mudur? Atama bekleyen öğretmenler umuda kapılmışken, onların bu umutlarını ellerinden almak devleti vicdanlı yönetmek midir?

Peki Başbakanın gelecek yıl ihtiyaç duyulan öğretmen sayısının 15 bin olduğunu söylemesine ne demeli? Başbakana bu saçma sapan bilgiyi kim ya kimler vermiştir; Başbakan'ı kim yanlış yönlendirip, komik duruma düşürmüştür? Gerçeklerle uzaktan yakından alakası olmayan, ne idiği belirsiz bu bilginin referans noktası Milli Eğitim Bakanlığı mıdır? Tabi şu da düşünülmesi gereken bir başka noktadır: Türkiye Cumhuriyeti Devleti'ni yönetenler, gelecek yıl ihtiyaç duyulan öğretmen sayısının 15 bin olduğunu söyleyecek kadar bu ülkeye yabancılaşmış mıdır? İktidarı elinde bulunduranlar, ülkemizdeki eğitim sisteminin Norveç, İngiltere, Findandiya'daki gibi olduğunu mu zannetmektedir? Polyannacılık oynamak, öğretmen açığı ya da atama bekleyen öğretmenlerin sorununu ne zamandan beri çözmektedir?

Sayın Başbakan, 2002 yılında seçim meydanlarında verdiği sözü nasıl da unutmuştur! Başbakan değil miydi; "Bizim iktidarımızda ataması yapılmayan öğretmen kalmayacak" diyen? Peki, 72 bin olan atama bekleyen öğretmen sayısı, 11 yılda nasıl oldu da 350 bine çıktı?

Şu soruları da sormak gerekmektedir: Sayın Başbakan, Bakan Avcı'nın "Öğretmen açığı sorunu var doğrudur, o nedenle ücretli öğretmen alımı var" açıklamasından ya da Türkiye'de geçtiğimiz eğitim-öğretim yılında 60 bin ücretli öğretmen istihdam edildiğinden haberdar değil mi? Başbakan; ücretli öğretmenlerin girdiği ders başına ücret aldığını, hiçbir sosyal güvencesi olmadığını, açık öğretim ya da iki yıllık meslek yüksek okulu mezunlarının bile bu ülkede ücretli öğretmen olarak görev yaptığını bilmiyor mu? Madem gelecek yıl ihtiyaç duyulan öğretmen sayısı sadece 15 bin, o halde MEB neden bu kadar çok sayıda ücretli öğretmen çalıştırmaktadır? Neden ücretli öğretmenlik neredeyse asal atama haline gelmiştir?

Ne Başbakan, ne Milli Eğitim Bakanı, ne de Maliye Bakanı'nın anlamadığı bir nokta var: **Bu ülkede öğretmen ihtiyacınız varsa, ihtiyacı kapatmak için formasyonu bile olmayan kişiler derse giriyorsa, 350 bin gencimiz elinde diplomasıyla kapı kapı** iş arıyorsa ya da kahvehane köşelerine, işsizliğin tam ortasına itilmişse, geçimini sağlamak için başka mesleklere yönelmişse, o halde bir yılda yapacağınız 40 bin atama YETMEZ! Bu ülkenin kaynakları, gençlerimiz için kullanılmayacak da, kimin için kullanılacaktır? Devlet, gençlerine iş ve aş bulmak zorundadır. Öğretmen atamalarına gelince bütçe dengelerinin alt üst olacağından endişelenenler, atanamadıkları için intihar eden öğretmenlere gözyaşı dökmeyenler; başka ülkelerin sıkıntıları için gözyaşı dökmektedir. Oysa kendi memleketinde yanan yangının farkına varamayanların, kendi çocuklarına ağlamayanların; başka ülkelerin zulme uğrayan halklarına da hiçbir faydası olamaz.

Öte yandan önümüzde yerel seçimler, Cumhurbaşkanlığı ve 2015 yılında da genel seçimler vardır. Dolayısıyla atama bekleyen öğretmenler Şubat atamasından umudunu kesmemelidir. Atama bekleyen öğretmenler, yerel seçimler öncesinde atama yapılması konusunda Hükümete baskı yapmalıdır.

Türk Eğitim-Sen olarak, Şubat ataması bizim için hayat memat meselesidir. Öğretmenlerimizin daha fazla ağlamamasını, daha fazla öğretmenin intiharı son çare olarak görmemesini, kısacası ülkemizin pırıl pırıl gençlerinin yüzlerinin solmamasını istiyoruz. Bu

noktada; **atama bekleyen öğretmenlerimiz ekim, kasım ve aralık aylarında illerinde basın açıklamaları yapmalı, atama yapılması için hükümetin harekete geçmesini sağlamalıdır.**

Türk Eğitim-Sen de, şayet şubat ayında atama yapılacağı açıklanmazsa, ocak ayında Ankara'da atama bekleyen öğretmenler ile birlikte büyük bir eylem yapacaktır. Bakanlığı mesken tutacağız, görmeyen gözlerin açılmasını sağlayacak, duymayan kulakların pasını sileceğiz. Şubat atamasından asla vazgeçmeyeceğiz. kamuoyuna saygıyla duyurulur.

ÖĞRETMENLERİN İSTEDİKLERİ İLDE YÜKSEK LİSANS YAPMASININ ÖNÜNE ENGEL KONULMASINI KABUL ETMİYORUZ.

Eski Bakan Ömer Dinçer akademisyen kimliğe sahip olmasına rağmen öğrenim özrünü özür grubu tayinleri arasından çıkarmıştı. Sendika olarak buna karşı çıkmış öğretmenlerin haklarının gasp edilemeyeceğini kamuoyuna deklare etmiştik. Milli Eğitim Bakanı Nabi Avcı'nın bu konuya Dinçer kadar katı bakmayacağını düşünmüş, öğrenim özrünü yeniden özür grubu tayinleri arasında yer alacağına inanmıştık. Ancak akademisyen olan Bakan Avcı da bizi şaşırtarak, özür grubu tayinlerini yönetmelikten çıkardı. **Oysa ki** öğrenim özrü tayini isteyen öğretmenlerin sayısının **arttığı söylense de, 800 bin'e yakın** öğretmenin görev yaptığı Bakanlık'ta öğrenim özrü tayini isteyenlerin sayısı **toplu iğne başı kadardır.** Ayrıca öğrenim özrü daha önceleri özür grubu tayinleri arasındaydı ve hiçbir problem yaşanmıyordu. Bugün ne oldu da öğrenim özrü, eş durumu ya da sağlık özrü tayinlerini olumsuz etkiler hale geldi? MEB yetkililerinin açıklamaları gerçeği yansıtmadığı gibi, minareyi kılıfına göre uydurma gayretidir.

Öte yandan, iller arasında eş ve sağlık özrü tayini isteyen öğretmenlerin mağduriyetleri giderilmiştir. Bu noktada Bakanlığa teşekkür ediyoruz. Ancak il içi özür grubu tayinlerinde sorunlar devam etmektedir. Öğretmenlerin ailelerinin yaşadıkları yer ile görev yaptıkları okul arasında 100-200 km. bulunmaktadır. Bu, bazı yerlerde iki il arasındaki mesafeden bile fazladır. Dolayısıyla il içi özür grubu mağdurlarına da yer değişikliği hakkı tanınmalı ve il içi özür tayinleri bir an önce yapılmalıdır. Ayrıca ö**nümüzdeki yıllarda da aynı soruların yaşanmaması için Milli Eğitim Bakanlığı özür grubu tayinlerini yılda iki defaya çıkarmalı ve il/ilçe emrini mutlaka getirilmelidir.** İl/ilçe emri geri getirilmediği sürece her yıl öğretmenler aynı stresi yaşayacaktır.

Şunu da belirtmek isteriz ki; Öğretmen Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliğine göre il içi sıralar Haziran ve Ağustos aylarında birer kez işletilmekte ve Ağustos ayı sonu itibariyle iptal edilmektedir. Ancak Bakanlık tarafından öğretmenlerin il içi yer değiştirme döneminde bu konuda herhangi bir açıklama yapılmamış ve dolayısıyla sıralar çalıştırılmamıştır. İl içi tayin isteyen ancak tayini çıkmayan öğretmenler sıralar çalıştırıldığında ihtiyaç bulunan eğitim kurumlarına yer değiştirebilecektir. Bu nedenle sendikamız, birinci yarıyıl sonu itibariyle il içi sıraların bir kez daha çalıştırılmasını talep etmektedir.

EĞİTİM ÇALIŞANLARI KARIN TOKLUĞUNA ÇALIŞIYOR

Eğitim çalışanları ne yazık ki sefalet zamlarına mahkûm edilmektedir. Son yapılan toplu sözleşmede memurlara 2014 yılı için 123 TL zam yapılmış, öğretmenlerin eğitim-öğretim tazminatları sadece brüt 75+75 TL artırılmıştır. Oysaki öğretmenlere yıllardır hiç iyileştirme yapılmamış, iki yıldır ek ödemeleri artırılmamıştı. Toplu sözleşmelerde akademisyenlere de hiçbir ek artış verilmemiştir. **Türkiye'de öğretmenler yılda 11 bin 561 ile 13 bin 208 dolar arasında kazanmaktadır. OECD ülkeleri ortalamalarına göre ilkokulda görev yapan bir öğretmenin maaşı yılda 28 bin 523 dolar ile 45 bin 100 dolar arasında değişmektedir. (OECD ülkelerindeki maaşlar satın alma gücü paritesine göre hesaplanmıştır.) Bu, Türkiye'deki maaşlar ile OECD ülkelerinin maaşları arasındaki uçurumu göstermesi bakımından önemlidir.** Eğitim çalışanları aza tamah etmekte, enflasyona ezdirilmektedir. 4 kişilik bir ailenin asgari geçimi için gereken miktar 3 bin 600 TL olduğu dikkate alındığında şef, daktilograf, hizmetli, memur, öğretmen, akademisyen, teknisyen v.b. eğitim çalışanlarının karın tokluğuna bile çalışmadığı görülecektir. Türkiye'nin dünyanın 16. büyük ekonomisi olduğunu söyleyip, bununla övünenler hiç mi eğitim çalışanlarının ve devlet memurlarının durumunu görmemektedir?

Görüldüğü gibi yeni eğitim-öğretim yılı birçok sorunla başlamıştır. Umuyoruz ki; bu yıl sorunların asgariye indirildiği, eğitime yapılan yatırımların artırıldığı ve ülkeyi yönetenlerin eğitimin ülkemizin bel kemiği olduğunu kabul ettiği, bu nedenle eğitime ayrı bir önem atfettiği bir yıl olur.

ORTAÖĞRETİME GEÇİŞTEKİ BELİRSİZLİK

TÜRK EĞİTİM-SEN AR-GE ÇALIŞMASI

Yıllar önce "insanı yaşat ki devlet yaşasın" diye işe başlayanların ya akılları karışmış olmalı, ya da artık yalan-yanlışların kuyrukları birbirine dolanıyor. Söylemin yeni hali şöyle olmalı herhalde. "Veliyi bunalt ki olup bitenleri fark etmesin"

Konu tek tek velilerin ve öğrencilerin, genel olarak da Türk Milleti'nin meselesi olduğu için üzerinde durmaya ve dikkatleri bu noktaya çekmek istiyoruz.

Milli Eğitim Bakanlığı 2013 yılında Seviye Belirleme Sınavı'nın son kez yapılacağını defalarca açıkladı. Bu açıklamaların yapıldığı her an veli, öğrenci ve eğitimci yerine nasıl bir uygulamanın getirildiğini öğrenebilmek için dikkat kesildi. Fakat taraflardan hiç birisi kaygılarını giderecek, karabasanlarından kurtaracak bir bilgilendirmeyi maalesef duyamadı.

Her ilin kendi sistemini uygulaması ülkemizde 81 farklı uygulamayı beraberinde getirecektir. Belki daha kötüsü son zamanlarda birçok uygulamada görüldüğü gibi bazı bölgelerimizdeki illerin birlikte uygulayacakları yöntemler ile yerelleşme, âdem-i merkeziyetçi bir uygulama ile üniter devlet yapısında bir hasar daha açabilecekleri unutulmamalıdır.

Milli Eğitim Bakanlığı'ndan tatmin edici açıklamaların gelmemesi üzerine durumdan derin bir şekilde etkilenen insanlar, bazı soruları sormaya ve bu sorulara kendince cevaplar bulmaya çalışmaktadır. Bu soru ve cevaplardan bazılarını sıralamaya çalışalım.

Yerine ne koyacağınızı belirlemeden, eskiyi neden kaldırdılar? Oturmuş bir sistem neden bozuldu?

A)Herhalde birileri bulanık suda balık avlamaya çalışıyor.

1. Ekonomik açıdan kendilerini yeterli gören veliler bu karmaşada boğulmamak için özel okullara geçiş yapabilir. Özel okulların genel olarak sahiplerini düşünürsek oldukça mümkün görünüyor.

2. Genel olarak okulları değersizleştirirken, bazı okulları nitelikli hale getirerek kaliteli eğitimi kendilerince elit insanlara sunulan bir hizmet haline getirmek.

B) Bu insanlar bu işlerden anlamıyor. Zaten serbest kıyafet uygulamasındaki ne yaptığını bilmez tavırları, birlerini yalanlayan uygulamaları bunu gösteriyor.

C)Her şeyde olduğu gibi bu seferde yenilikleri biz yaparız, eski ve işe yaramaz uygulamalardan biz kurtarırız popülizmini kullanmak istediler. Ancak yine her şeyi karıştırdılar.

Bazı eksiklerine rağmen mevcut sistem insanların genel olarak güvenini kazanmıştı. Öğrenciler ve veliler her türlü yorgunluğa rağmen genel olarak emeklerinin karşılığını aldıklarını düşünmekteydiler.

Belirsizlik ne tür kayıpları akla getirmekte ve hangi korkuları tetiklemektedir?

Öncesinde sınav şartları, soruların içerikleri, tercih ve yerleştirme şekilleri, kayıt ve nakil şartları vb konularda genel olarak gölgede kalan bir konu yoktu. Yeni durumda sayılan her konuda cevabı bilinmeyen sorular akıllara gelmekte, cevaplar geciktikçe de korku ve endişeler artmaktadır.

Bu kadar önemli bir değişiklik öncesinde taslak hazırlanıp konunun paydaşları ile her ihtimalin değerlendirilmesi muhtemel hataların işin başında görülmesini sağlayabilirdi. Hemen her konuda kamuoyunu bir tartışmanın içine çeken hükümetin bu konuyu öncesinde hiç dillendirmemesi, akıllara değişiklik fikrinin düşünülmeden alındığı fikrini getirmektedir.

Hem sınav hem de diploma notu uygulanırsa?

Buda akla gelen veya zaman zaman görevliler tarafından dile getirilen ihtimallerden birisi olarak görülmektedir. Belirtilmeyen oranlar ne olacak, nakillerde sınav mı yoksa diploma notu mu dikkate alınacak?

Sınav yerine hangi ihtimaller dillendirilmekte veya akıllara getirilmektedir? Bu durumun ne tür sakıncaları ön görülmektedir?

Diploma notuna göre kayıtların yapılması

1. Kabul etmek gerekir ki okullarımızın nitelikleri aynı mahalle içerisinde bile farklılıklar gösterebilmektedir. Türk eğitiminin geçmişte yaşadığı Yabancı Dil Ağırlıklı Liseler (Süper Lise) tecrübesi hatırlanmalıdır.

2. Sınava son sınıfta girilmekteydi. Eğer sınav yapılmazsa ortaokuldan sonra bir yıl ara veren bir öğrencinin kayıt yaptırmak istemesi halinde nasıl bir uygulama yapılacaktır.

3. Ankara merkezde bile okullarımızda ücretli öğretmenler görev yapmakta iken ilçe ve köylerde bu oran çok yükselmektedir. Haliyle bu tür okullarda daha yüksek not ortalamaları yakalanabilmektedir.

4. Liselerde yaşanan son sınıflardaki okul değiştirme tercihleri ortaokullarda da görülecektir. Daha fazla not verdiği düşünülen –özel okullar daha önde olmak üzere- okullar tercih edilirken, akıllara vicdanları sızlatan ihtimaller daha sık gelecektir.

4. En tehlikeli ihtimal ise bozulan sistemin içerisinde nakil şartlarının da bozulacak olmasıdır. Bu ihtimal başta para ve siyaset gibi nüfuz kullanmaların çoğalmasını sağlayacaktır. Hafızalar biraz zorlanırsa bir siyasetçinin çocuğunun usulüne uydurularak naklini sağlayan bir bürokratın Talim Terbiye Kurulu üyeliğine atandığı hatırlanacaktır.

B) Adrese dayalı olarak kayıtların yapılması.

1. Gelir seviyesi yüksek olan veliler gözde okulların bulunduğu bölgelere yerleşmek suretiyle kaliteyi satın alabileceklerdir. Bu adaletsizliğin devlet eliyle teşvik edilmesinden başka bir şeyi ifade etmemektedir.

2. Okul kapasitesinin müracaatlardan eksik olması durumunda veliler ile okullar arasında kurulması muhtemel haksız kazanç ilişkileri genel ahlak ve sosyal barış üzerinde olumsuz etkiler oluşturacaktır.

C) Sınav yapılmazsa veliler çocuklarını bulundukları illerin dışında hangi şartlarda kayıt ettirebilecekler. İnsanlar özgür istediği yerde okuyabilir mantığı beraberinde bir çok karışıklığı ve adaletsizliği beraberinde getirecektir.

Bakanlığın yerine iller veya okullar mı sınav yapacak?

A) Bu ihtimal başarı ölçümündeki standart birliği konusunu akla getirmektedir.

1. Aynı il içindeki okullar arasında ve illerin birbirleriyle standartları sağlanamayacaktır. Bu ihtimal özel okulları da endişelendirmiş olmalı ki onlar kendi merkezi sınavlarını planlamayı düşünmekteler.

2. A ilinde sınava giren bir öğrenci ebeveyninin başka bir ile taşınması durumunda buradaki kaydını neye göre yaptırabilecek. İki il arasında yapılan sınav arasında bir standart birliğini iddia etmek mümkün görülmemektedir.

B) Bu ihtimal sınav güvenliğini ve adaleti tehlikeye atar.

Bakanlığın ve ÖSYM'nin yaptığı sınavlarda bile güvenlik ve adalet zafiyetleri ayyuka çıkmış, sınavlar iptal edilmişken iller ve okulların sınav güvenliğini sağlayabileceğini iddia etmek mümkün görülmemektedir. Ayrıca kabul etmek gerekir ki bazı bölgeler ve bazı grupların devlete ve topluma karşı pervasızlığı aleniyet kazanmıştır. "Kurtarılmışlık" kavramı üniversitelerden sonra liselere de sıçrayabilecektir.

Sınavsız sistem devlet okullarında kalitesizliği beraberinde mi getirir? Eğitimin para ile satın alınması sonucu mu doğar?

Seçmedeki standartsızlık, yerleştirmedeki belirsizlik kişileri ve kurumları harekete geçirmiştir. Özel okullar kalite vurgusu yaparak kendi merkezi sınavlarını geliştirmekten söz etmektedirler. Bu durum insanlarda kaliteli eğitim ile özel okullar arasında doğrudan alaka kurulmasına yol açmaktadır. Bu anlayışın yaygınlaşmasının, hükümetin genel olarak özel okulları öne çıkaran anlayışıyla birleştirildiğini düşünürsek eğitimin piyasalaşmasının önü açılmaktadır.

Çocuklar birbirleri ile bilgi ve becerilerini yarıştırabilirler. Ancak unutulmamalıdır ki, ailelerin birbirleri ile cüzdan yarıştırmaları çoğu zaman mümkün olmayacaktır.

Okullara öğrenci yerleştirilirken özel yeteneklerinin de göz önüne alınacağı ifade edilmekte. Bu uygulanabilir bir ihtimal midir?

İlkokul ve ortaokullarımızın mevcut durumları öğrencilerimizin bu türden yeteneklerini geliştirmeye müsait değil. Dolayısıyla öğrencilerden vermediğiniz bir şeyi istemek, gelişmesinde katkıda bulunmadığınız bir yeteneğe göre öğrencilerinizi tasnif etmek eğitim ve eğitimci ahlakı ile uyumlu görünmemektedir.

Sınavsız sistem taşradaki fakir aile çocuklarının haklarını koruyabilecek mi?

Böyle bir ihtimal görülmemektedir. Taşradaki fakir aile çocukları mevcut sistemde devletin seçkin okullarında yatılı olarak okuyabilmektedirler. Geldiğimiz durumda bazı okulların yine sınav yapabileceğinden söz edilirken bursluluk ve yatılılık konusunda bir açıklık görülmektedir. Şayet yatılılık ve bursluluk için sınav yapmaya devam ederiz denirse, o zamanda mevcut sınavın kaldırılması biraz daha savunmasız kalacaktır.

Sistemin değiştirilmesi veli ve öğrenci açısından bürokratik bir rahatlama getirecek mi?

Bu mümkün görünmemektedir. Çünkü dile getirilen yöntemler arasında öğrencilerin her okul için ayrı ayrı ön kayıt yaptırması ve yapılırsa hepsi için ayrı ayrı sınava girmesi ön plana çıkmaktadır. Bu durumun bütün Türkiye için uygulandığını düşünürsek bir taşla birçok kuş vurmak söz konusu iken, birçok taş atarak bir kuşu vurmaya çalışacağımız açıkça görülmektedir.

Söyleşi

AK PARTİ KOCAELİ MİLLETVEKİLİ Fikri IŞIK

"4+4+4 sistemi, Türkiye'de sivil otoritenin eğitim alanında yaptığı en önemli reformlardan bir tanesidir. Bugüne kadar eğitimle ilgili önemli reformlar, askeri dönemlerde, ihtilallerden ya da muhtıralardan hemen sonra yapılmıştır. 4+4+4 sistemi, sivil iktidarlar döneminde yapılan en önemli, en kapsamlı reformlardan bir tanesidir."

Söyleşi: Meltem YALÇINKAYA

TBMM MİLLİ EĞİTİM, KÜLTÜR, GENÇLİK VE SPOR KOMİSYONU BAŞKANI VE AK PARTİ KOCAELİ MİLLETVEKİLİ SAYIN FİKRİ IŞIK İLE YENİ EĞİTİM-ÖĞRETİM YILI İLE İLGİLİ RÖPORTAJ YAPTIK

Yeni eğitim sistemi ülke genelinde sağlıklı bir şekilde işliyor mu? 4+4+4 sistemi ile hedeflere ulaşılıyor mu? Genel hatları ile yeni sistemin 2012-2013 eğitim-öğretim yılına yansımalarını ve 2013-2014 eğitim-öğretim yılına muhtemel etkilerinin neler olacağını anlatır mısınız?

4+4+4 sistemi, Türkiye'de sivil otoritenin eğitim alanında yaptığı en önemli reformlardan bir tanesidir. Bugüne kadar eğitimle ilgili önemli reformlar, askeri dönemlerde, ihtilallerden ya da muhtıralardan hemen sonra yapılmıştır. 4+4+4 sistemi, sivil iktidarlar döneminde yapılan en önemli, en kapsamlı reformlardan bir tanesidir. Bu reformların sonuçlarını almak epey bir zaman gerektiriyor. Bu sistemin ihdasında TBMM Milli Eğitim Alt Komisyonu Başkanıydım. Üç tane temel hedefimiz vardı. Birincisi, öğrencileri yeteneğine, ilgisine, gelişimine ve tercihine göre seçmeli dersler havuzu aracılığıyla yönlendirmekti. Bu, şu anda gayet iyi gidiyor. İmkânlar çerçevesinde ciddi bir seçmeli dersler havuzu oluştu ve bunun meyvesini alacağız. Ancak bu meyvenin ölçülebilir noktaya gelmesi zaman alacaktır. İkincisi, üniversite sınavlarında katsayı adaletsizliğinin ortadan kaldırılması ki, bu uygulama, Türkiye'de meslek eğitimine olan talebi ciddi ölçüde artırmıştır. Türkiye'de meslek liselerine kayıt yaptıran öğrenci sayısı geçen yıl yüzde 50'den, yüzde 57'ye çıktı. Buna imam hatip liseleri de dahildir. Bu sonuç, bizim açımızdan çok önemlidir. Çünkü Türkiye'de katsayı adaletsizliği meslek eğitimini öldürdü. 28 Şubat sürecinin Türk eğitim sistemine vurduğu en büyük darbelerden birisi katsayı adaletsizliğiydi. Katsayı uygulamasının kaldırılmasının sonuçlarını hemen aldık. Üçüncüsü de, zorunlu eğitimin 12 yıla çıkarılmasıdır. Zorunlu eğitimin 12 yıla çıkarılması ile birlikte, bu sene 8. sınıfı bitiren öğrencilerin ortaöğretime başlama oranı yüzde 84'ten yüzde 90'a çıktı. Dolayısıyla yeni sistemin sonuçlarını almaya başladık mı? Evet, başladık; ama ileriye dönük sonuçları almak için biraz daha zamana ihtiyacımız var. Yeni sistemle ilgili tartışmalar sürerken, "Haydi kızlar kocaya, haydi çocuklar tamirhaneye" gibi söylemler vardı. Bu söylemlerin içinin ne kadar boş olduğunu da görüyoruz. Şu anda kız öğrencilerde hızlı bir okullaşma vardır. 4+4+4 yasasından sonra bir önceki yıla göre 45 bin kız öğrenci daha fazla ortaöğretime kayıt yaptırdı. Mesleki eğitimin önü açılmıştır. İnanıyoruz ki; bazı alt yapı eksikliklerimiz de tamamlanınca, yeni sistemin ne kadar önemli bir reform olduğu önümüzdeki süreçte çok daha iyi anlaşılacaktır.

Yeni eğitim-öğretim yılında okul dönüşümleri tamamlandı, tüm genel liseler Anadolu lisesi oldu. Ancak kamuoyuna yansıyan haberlere göre bazı öğrenciler açıkta kaldı ve meslek lisesi, imam hatip lisesi, açık lise ya da özel liseyi tercih etmek durumunda kaldı. Bazı iller meslek liselerinde genel lise programı açılması şeklinde alternatif yöntemleri hayata geçirdi. Bu noktada planlamada bir eksiklik mi yaşandı? Ayrıca şu anda açık liseye kayıt yaptıran öğrenci sayısı ne kadardır? Açık lise, çocukların kontrol edilmesini daha da zorlaştıran bir uygulama değil mi?

Varsayım üzerinden yapılan bir değerlendirmeydi. İçinin boş olduğu bugün daha iyi görülmektedir. Bazı çok programlı liselerde genel lise programları açıldı ama "Ben düz liseye gidemedim" diyen şu ana kadar olmadı. Anadolu lisesi kontenjanlarında da 40 bin açık kaldı. Bizim toplam öğrenci sayımız ve kontenjanımız belli. 500 bin açık olacağı zaten akla uygun olmayan bir açıklamaydı. Türkiye'de geçen sene kendi isteğiyle 650 bin kişi meslek liselerine gitmiş. Dolayısıyla bu sene 574 bin kişinin meslek lisesine gitmesi açık değil,

> Eğitim sistemimizin en önemli problemi öğrenciyi sadece çoktan seçmeli soruyla seçip, sıralamaktır ve bunu bir defa merkezi olarak yapmaktır. Belki bir defa ve merkezi olması toplumun adalet duygusu açısından doğrudur, yerindedir, buna hiç itirazım yok ama ben bir eğitimciyim. Üniversiteden bir hocam "Ölçme ve değerlendirmede çoktan seçmeli test, sistemin yüzde 20'sini geçmemeli." derdi. Biz şu anda sınavların yüzde 100'ünü çoktan seçmeli yapıyoruz. Bu durum, Ak Parti iktidarından önce başlayan ve Ak Parti iktidarında da değiştirilmeyen bir gerçektir. Türkiye'de bu sistem devam ettiği sürece, ne şair, ne bilim adamı, ne edebiyatçı, ne sanatçı, ne müzisyen, ne de ressam yetiştirebilir. Derinliğin kaybolduğu bir eğitim anlayışı oluşmaktadır. Eğer sistem değişikliği olacaksa, yapmamız gereken ilk şey, açık uçlu soruya geçmektir.

eksiktir. Demek ki bu problem sanal bir problemmiş. Şu anda öyle bir problemle karşı karşıya değiliz. Açık liseye kayıt yaptıran öğrencilere gelirsek; açık liseye yeni kayıt yaptıranlarla ilgili rakamlar henüz elimize ulaşmadı. Ama şunu söyleyebilirim ki; Türkiye'de açık lise imkânı çok önemlidir. Açık liseye kayıt yaptıran öğrenci sayısı 2012-2013 eğitim-öğretim yılında 274 bin, 2011-2012 eğitim-öğretim yılında 231 bin, 2010-2011 eğitim-öğretim yılında 254 bindir. Açık lise hariç lise birinci sınıfa kayıt yaptıran öğrenci sayımız yüzde 90'ın üzerindedir. Bunun anlamı şudur: Birkaç yıl içerisinde okullaşma oranlarında yüzde 100'ü yakalayacağız. Temel hedefimiz, öğrencilerin liseyi bitirene kadar okullarda yüz yüze eğitim almasıdır. Ancak bazı durumlarda da, bunu yapma imkânınız yoksa o çocuğumuzu eğitimden mahrum etmemelisiniz. Dolayısıyla açık lise bir imkândır, bir istisnadır. Bu yıl açık liseye kayıt yaptıran öğrenci sayısı elimize ulaşınca yeniden bir değerlendirme yapacağız. Eğer gerçekten açık liseye kayıt yaptıran öğrenci sayısında çok ciddi bir artış varsa, bunun değerlendirmesini yaparız. Bir kez daha altını çizmek istiyorum, açık lise bir istisnadır.

Hükümetin yeni eğitim-öğretim yılında eğitimde yaptığı yatırımlar nelerdir? Okullarımızın mevcut durumu, fiziki alt yapıları, derslik ve öğretmen ihtiyacı ne durumdadır?

Türkiye mektep tarzı eğitime 1862 yılında geçmiştir. 1862 yılından 2002 yılına kadar yapılan

toplam derslik sayısı yaklaşık 310 bindir. 2002 yılından bugüne kadar yapılan toplam derslik sayısı ise 200 bini geçmiştir. Bu inanılmaz bir rakamdır. Yani 140 yılda 310 bin derslik yapılmış ama Ak Parti iktidarı 11 yılda 210 bin derslik yapmıştır. Derslik yapmadan eğitimle ilgili hiçbir şey konuşamazsınız. Derslik dışında öğretmen sayımıza da bakacak olursak; Ak Parti iktidarında, 11 yılda 412 bin yeni öğretmen istihdam etmişiz. Eğitim kadromuz 800 bini geçmiş. Bu inanılmaz bir rakam. Şimdi bunları kimsenin küçük görme hakkı yok. 11 yıldır Türkiye Cumhuriyeti'nde en büyük bütçe eğitime ayrılmıştır. Deniliyor ki; bütçenin yüzde 90'ı personel giderlerine ayrılmaktadır. Bütçenin büyük kısmının personel giderlerine ayrılması öğretmenlerimize maaş verdiğimiz anlamına gelmektedir. Bunun küçümsenecek bir yanı olabilir mi? Eğitim kadronuzu 800 bine çıkardıysanız, bununla ancak gururlanabiliriz. Eğitime ciddi yatırımlarımız da var. Okullar yapılıyor, okullar yenileniyor, ömrünü doldurmuş ya da depreme dayanıksız okullar yıkılıp yeniden yapılıyor. Şu anda internet olmayan okulumuz yok. Fatih Projemiz büyük bir hızla devam ediyor. Önümüzdeki iki, üç yıl içerisinde tüm okullarımızda etkileşimli tahta olacak ve tüm öğrencilerimize tablet bilgisayar verilecek. Yani devletimiz, eğitimde çağı yakalamak için inanılmaz bir fedakârlık yapıyor. Bakınız; Türkiye'nin Gayri Safi Milli Hasılasıyla eğitimdeki başarısı kıyaslanmış. Burada çarpıcı rakamlar var. "PISA sonuçlarına göre Türkiye'de 20 puan ve üzerinde bir iyileştirme görülmektedir" deniliyor. Ak Parti iktidarı olarak bir taraftan geçmiş yılların ihmalini kapatmak zorundayız, bir taraftan da geleceğe yeni bir ihmal bırakmamak durumundayız. Şöyle düşünün, 1950 ile 1960 yılları arasında bir hamle var, 1960 ile 1965 yılları arasında Türkiye yerinde saymış. 1965-1969 yılları arasında bir hamle var. 1969-1980 yılları arasında Türkiye kendi enerjisini içinde harcamış. 1983-1988 yılları arasında bir hamle var. 1988'den 2002 yılına kadar Türkiye kendi enerjisini yine kendi içinde harcamış. Bu süreçte, Güney Kore nüfusunun yüzde 90'ından fazlası üniversite mezunu olmuş. Oysa Güney Kore, 1960 yılında 200 dolar milli gelire sahip bir ülke. O dönemlerde Türkiye 560 dolar milli gelire sahip. Dolayısıyla geçmişin ihmallerini bugün tamamlamak durumundayız. Arzu ettiğimiz noktaya geldiğimizi söylemiyoruz. Yapılanlar çok önemli ama yeterli değil. Daha fazlasını yapmak durumundayız. Türkiye'de nitelikli eğitimin dışında bir yol bizim için artık yok.

SBS kaldırıldı, SBS'nin yerine* 6 temel ders için 8. sınıfta öğretmenler tarafından dönemsel yapılan sınavlardan birer tanesi merkezi gerçekleştirilecek. *Size göre bu sistem sorunsuz ve sağlıklı bir şekilde yürür mü? Öte yandan dershaneler bu sistem ile birlikte ihtiyaç olmaktan çıkar mı? Dershanelerin kapatılması tartışmalarını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Türkiye'de uygulama değişikliklerini sistem değişikliği olarak gördük. Bu doğru değildir. SBS'nin birden üçe çıkması bir sistem değil, uygulama değişikliğidir. Sonuçta sistem değişikliği olması için o sistemin bırakılıp, yerine başka bir sistemin getirilmesi gerekir.

Eğitim sistemimizin en önemli problemi öğrenciyi sadece çoktan seçmeli soruyla seçip, sıralamaktır ve bunu bir defa merkezi olarak yapmaktır. Belki bir defa ve merkezi olması toplumun adalet duygusu açısından doğrudur, yerindedir, buna hiç itirazım yok ama ben bir eğitimciyim. **Üniversiteden bir hocam "Ölçme ve değerlendirmede çoktan seçmeli test, sistemin yüzde 20'sini geçmemeli." derdi.** Biz şu anda sınavların yüzde 100'ünü çoktan seçmeli yapıyoruz. Bu durum, Ak Parti iktidarından önce başlayan ve Ak Parti iktidarında da değiştirilmeyen bir gerçektir. Türkiye'de bu sistem devam ettiği sürece, ne şair, ne bilim adamı, ne edebiyatçı, ne sanatçı,

> Doğru bir öğretmen atama politikamız yok. Öğretmenler ilk defa bu yıl alan bilgisi sınavına tabi tutuldu. Bu çok önemli bir gelişmedir, önemsiyorum ama sadece alan bilgisiyle de yetinilmemelidir. Özel yetenek gerektiren alanlarda mutlaka bir yetenek sınavı yapılmalı ya da ek donanımlar dikkate alınmalıdır.

ne müzisyen, ne de ressam yetiştirebilir. Derinliğin kaybolduğu bir eğitim anlayışı oluşmaktadır. Eğer sistem değişikliği olacaksa, yapmamız gereken ilk şey, açık uçlu soruya geçmektir. Yeni sınav sistemi bu sene uygulamaya konuldu. Bu uygulama, okulda nesnel bir ölçme ve değerlendirme mekanizmasıyla açık uçlu soruya geçilmesi için bir adım oldu. Evet, şu anda okullarda yine test olacak. Bu durum, dershane ihtiyacı noktasında ilk etapta belki aşırı bir düşüş göstermeyebilecek ama sınavlarda açık uçlu sorulara geçildiği zaman, okul tekrar merkez haline, öğretmen de tekrar lider haline gelecek.

Açık uçlu soruların değerlendirilmesiyle ilgili endişeler var. Bu endişelerin giderilmesi ve açık uçlu soruların nesnel olarak değerlendirilmesine yönelik yoğun bir çalışma yürütülüyor. Bu çalışmalar sonuçlandırıldıkça, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından paylaşılacak.

Bakınız, tüm gelişmiş eğitim sistemlerinde öğrencilerin bir üst kademeye geçişinde esas olan diploma notudur. Siz bir öğrenciyi 2.5 saatlik bir sınavla ne kadar ölçüp, değerlendirirsiniz? "Çoktan seçmeli sorular öğrenciyi değerlendirmez" şeklinde bir iddiada bulunmuyorum. Tabi ki, değerlendirilir ama öğrencinin derinliğini ölçemez. Bizde şu anda derinlik kaybı var. Eğer eğitimde kalite artışından söz edeceksek, ilk yapmamız gereken, öğrencinin okulda aldığı notların esas olmasıdır. Öğretmenin verdiği notun ya da okulda öğretmenin öğrettiğinin esas olmasıdır. Bu nedenle sistem değişikliği diyorsak, asıl sistem değişikliği bu olmalıdır. Okullarda sınavın altı temel dersin yazılı sınavlarının birinin merkezi olarak yapılması bunun ilk adımıdır. Şu anda alt yapı yeterli olmadığı için sınavlar açık uçlu sorularla yapılamamaktadır ama hedefimiz sınavların açık uçlu sorularla yapılmasıdır.

Geleceğimizi şekillendirecek öğretmenlerin eğitimi son derece önem arz etmektedir. Bu noktada Bakanlık Ulusal Öğretmen Strateji Belgesini taslak olarak yayınlamıştır. Bu taslakta 17 başlıkta öğretmen yetiştirme stratejileri ele alınmıştır. Siz ülkemizdeki öğretmen yetiştirme politikalarını nasıl buluyorsunuz? Kaliteli öğretmen yetiştirmek için neler yapılması gerekmektedir?

Doğru bir öğretmen atama politikamız yok. Öğretmenler ilk defa bu yıl alan bilgisi sınavına tabi tutuldu. Bu çok önemli bir gelişmedir, önemsiyorum ama sadece alan bilgisiyle de yetinilmemelidir. Özel yetenek gerektiren alanlarda mutlaka bir yetenek sınavı yapılmalı ya da ek donanımlar dikkate alınmalıdır. Mesela çok iyi bir antrenör ama KPSS'den yeterli puan alamamış ve atanamamış. Aynı durum resim ve müzik branşları için de geçerlidir. Öğretmen adaylarının bu mesleğe hazır olup, olmadığı noktasında çok ciddi değerlendirmeler yapmak durumundayız. Bakanlığın öğretmen yetiştirme ile ilgili hazırladığı Öğretmen Strateji Belgesi var. O belgede bu konularla ilgili çok önemli çalışmalar var. Öğretmen Stratejisi Belgesindeki maddeler hayata geçerse, öğrenci, daha öğretmen olmaya karar verme aşamasından itibaren iyi bir öğretmen olarak yetiştirilmelidir. Bunlar, Bakanlığın üzerinde çalıştığı konulardır.

Yönetici Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliği'nde en çok eleştirilen konu sözlü sınav uygulamasıdır. Sendikamıza gelen şikâyetler göz önüne alındığında yazılı sınavdan düşük puan alanlara sözlü sınavda yüksek puan verildiği ya da yazılı sınavdan yüksek puan alanlara sözlü sınavdan düşük puan verilmektedir. Örneğin Hatay'da yazılı sınavda 92 puan alarak Hatay il birincisi olan Türk Eğitim-Sen üyesine sözlü sınavda 42 puan verilmiş ve bu yönetici adayı Hatay ilinde en düşük sözlü sınav puanı alan kişi olmuştur. Bu konudaki değerlendirmelerinizi öğrenebilir miyiz? Suiistimallerin önüne geçmek için neler yapılmalıdır?

Eğitim sistemimizi nesnel bir ölçme ve değerlendirmeye tabi tutmadıktan sonra ne sınav sisteminde makul bir sonuca ulaşabiliriz, ne öğretmenlerimizin emeklerinin yansımasını alabiliriz, ne de idareci atamalarında "hakkım değildi" denilecek bir sisteme ulaşabiliriz. Bir idareci atamasında önemli olan kriter ehliyet, liyakat ve başarıdır. Eğitim sisteminde idarecinin başarısını ölçeceğimiz bir mekanizma var mı? Yok. Bunun için ne yapıyoruz? Mülakat getiriyoruz, buna karşı çıkılıyor. "Vali atasın" diyoruz, buna da karşı çıkılıyor, "Kura çekilsin" diyoruz, bunu da kabul etmiyorlar, hizmet puanı esas alınsın, bu da kabul görmüyor. Sistem, odasından sabahtan akşama kadar hiç çıkmayan birisini hizmet puanı yüksek müdür atamak zorunda kalıyor. Hâlbuki okullar en dinamik kurumlarımızdır. Okul müdürü günün kaç saatini odasında geçirmelidir? Şimdi bu tartışmalar hangi sistem gelirse gelsin devam edecektir. Esas olan nedir? Esas olan, başarıyı esas alan bir ölçme ve değerlendirme sisteminin kurulmasıdır. Eğer bunu yapabilirsek öğretmenlerin, öğrencilerin, idarecilerin başarısının değerlendirilmesi mümkün olur. O zaman da bu tartışmaların hiçbirisine gerek kalmaz. Yönetici atamaları bugün bu şekilde eleştirilir, yarın başka bir mekanizma geldiğinde o da başka bir eleştiri alır. Sonuçta objektif ölçme ve değerlendirme mekanizması kurulmadıktan sonra bence bu tartışmalar sürer, gider. Bir sendikanın iyi dediğine, diğer sendika kötü diyor. Türkiye'de mutlaka objektif kriterler getirmeliyiz. Aksi taktirde hangi sistemi getirirsek getirelim, mutlaka birileri itiraz edecek, birileri de savunacaktır.

Okul müdürlerinin başarısını ölçebilelim. Başarısına göre okul müdürüne puan verebilelim. Okul müdürünün puanı yeterli değilse, o müdürü görevden alma imkânı olsun, puanı yüksekse istediği okula gitme imkânı olsun. Kimsenin sendikasına bakılarak atama yapılmasın. Liyakat olsun. Tanıdığım öyle müdürler var ki –sendikası hiç önemli değil- çok başarılı. Bir okulumuzda Roman çocuklar vardı. Velilerin bir kısmı bu çocukları istemediklerini söylemişler. Bunun üzerine devreye okul müdürü girdi ve velileri ikna etti, Roman çocukları yetiştirdi. Müdür, inanılmaz bir fedakârlık yaptı. Şimdi bu müdürün sendikası a, b, c diye kendisinden faydalanmayalım mı? O açıdan daha ölçülebilir, daha nesnel, daha objektif bir ölçme ve değerlendirme mekanizmasını hayata geçirebilirsek, idareci atamalarında çok ciddi mesafe alırız.

"Okul müdürlerinin başarısını ölçebilelim. Başarısına göre okul müdürüne puan verebilelim. Okul müdürünün puanı yeterli değilse, o müdürü görevden alma imkânı olsun, puanı yüksekse istediği okula gitme imkânı olsun. Kimsenin sendikasına bakılarak atama yapılmasın. Liyakat olsun. Tanıdığım öyle müdürler var ki –sendikası hiç önemli değil- çok başarılı."

Hükümet ile yapılan toplu sözleşmede 2014 yılı için taban aylığa net 123 TL artış yapıldı. Öte yandan öğretmenlerin eğitim-öğretim tazminatları brüt 75+75 TL oldu. Öğretmenlerin iki yıldır ek ödeme alamadığı ve 1500 TL ek ödeme alan devlet memurlarının varlığı düşünüldüğünde öğretmenlere yapılan 75+75 TL tazminat artışı yeterli midir? Öte yandan akademisyenlere de hiçbir ek artış yapılmamıştır. Bu konudaki değerlendirmelerinizi öğrenebilir miyiz?

Sorunuzu akademisyenlerden başlayarak cevaplamak istiyorum. Türkiye'de akademisyenlerin maaşı çok yetersiz. Bununla ilgili şu anda bir çalışma var. Benim gönlüm yeni YÖK yasasıyla birlikte tüm bunları bir bütün olarak ele almak ve üniversiteleri, araştırma ve eğitim noktasında çok daha güçlendirmektir. Ancak bu durum, bir taraftan devletin imkânlarıyla, diğer taraftan da performansla alakalı olmalıdır.

Öğretmenlerimize de ne kadar ücret versek azdır. Çünkü öğretmenlik, toplumun geleceğini şekillendiren en önemli meslektir. 800 binin üzerinde eğitim kadromuz bulunmaktadır. Yapılabilenin en iyisini yapmaya çalışıyoruz. Önümüzdeki süreçte zannediyorum bu

çalışmalar devam edecektir. Eğitim-öğretime hazırlık ödeneği artırılıyor. Belki ek ders ücretlerinde çalışma yapılabilir. Ben Maliye Bakanımızın da, Başbakan Yardımcımızın da bu konuda Milli Eğitim Bakanlığı'nın taleplerini dikkatlice değerlendirdiklerini biliyorum. Türkiye'de öğretmen maaşlarını hiçbir zaman yeterli görmedik. Öğretmenlerimize verebileceğimizin en iyisini vermek durumundayız. Çünkü öğretmenler, geleceği şekillendiriyorlar. Bakınız; 2000-2011 yılları arasında öğretmenlerin maaşlarına en fazla reel artış yapan ülke, Türkiye'dir. Yeterli midir? Elbette, yeterli değildir. Ama bir hakkı da teslim etmemiz lazım. Bazı insanlar var ki; gözünü kapatıyor, "Her yer karanlık" diyor.

Bir örnek vermek istiyorum: OECD verilerine göre 2000 yılı 100 baz alındığında; 2011 **yılında** Türkiye'de ilkokul öğretmenlerinin maaşlarının reel getirisi 100'den 197'ye ulaşmış. Aynı dönemde Avustralya'da 100'den 112'ye, Danimarka'da 100'den 124'e çıkmış. Yunanistan'da 100'den 97'ye, Japonya'da 100'den 91'e düşmüş. Ama biz bunları yeterli görmeyeceğiz. Yeterli görürsek durağanlaşırız. 11 yılda 412 bin yeni öğretmen aldık, eğitime inanılmaz bir yatırım yapıyoruz, sınav mevcutlarını düşürüyoruz, öğretmenlerimizin reel getirisini artırıyoruz. Daha iyisi olmalıdır. Bunun için de zamana ihtiyaç duyuyoruz. Türkiye'nin IMF'ye borcu bitti. Türkiye artık talimat alan bir ülke değil. Kendi yağımızla kavruluyoruz. Bir kez daha tekrarlıyorum: Öğretmenlerimize verebileceğimizin en iyisini vermeye devam edeceğiz.

Türkiye'de üniversite çalışanlarının maddi ve özlük hakları, çalışma koşulları, üniversite siteminin işleyişi, akademik yükselmeler açısından değerlendirir misiniz? Türkiye'de üniversite çalışanları dünyadaki meslektaşlarıyla kıyaslandığında hangi noktadadır?

"Üniversitelerde merkezi planlama ve koordinasyon gereklidir. Ancak adı YÖK olur mu, bu tartışılır. Türkiye gibi aktif üniversite sayısı 200'e yaklaşmış, 100'ün üzerinde devlet üniversitesi olan ve bazı üniversitelerin de emekleme döneminde olduğu bir ülkede planlama ve koordinasyon kuruluşu gereklidir ama her şeye maydanoz bir YÖK gerekli değildir. YÖK'ün bugünkü yapısından hepimiz rahatsızız."

Türkiye'de yükseköğrenim sisteminin yeniden yapılandırılmasına şiddetle ihtiyaç var. Bu artık herkesin kabullendiği bir gerçek. Yeniden yapılandırma sürecinde en önemli konulardan birisi de personel rejimidir, çalışanların durumudur. Üniversitelerimizi; özgürlüğü sonuna kadar teminat altına alan, açık, şeffaf ve hesap verebilir bir mantıkla yeniden yapılandırmak durumundayız. Yeni YÖK Yasasını da bu noktada önemsiyoruz.

Bir sistemi yeniden yapılandırılırken, o sistemle ilgili en önemli unsur insandır. İnsanı merkezine yerleştiren, ekonomik ve sosyal, diğer hakları teminat altına alan anlayış çok önemlidir.

Bugün Türkiye'de görev yapan akademisyenleri, dünyadaki meslektaşlarıyla kıyasladığımız zaman, ülkemizde akademisyenlerin ücretlerinin düşük olduğu görülecektir. Bunu hepimiz kabul ediyoruz ama dediğim gibi sistemi bütünüyle değerlendirirken, biraz da performansı esas almamız lazım. Türkiye'de bir araştırma üniversiteleri bir de eğitim ağırlıklı hizmet veren üniversiteler bulunmaktadır. Eğitim ağırlıklı hizmet veren üniversiteler, döner sermayeden pay alamamaktadır. Bu nedenle bu üniversitelerde görev yapan akademisyenlerin ücretlerinin belki biraz daha farklı değerlendirilmesi gerekir. Zira araştırma üniversitelerinin döner sermayesi güçlüdür. Benim şahsi düşüncem; yeni YÖK yasasıyla birlikte, insan kaynaklarını da o sistemin içerisinde merkeze alarak değerlendirmekte fayda var.

Partinizin ve Hükümetinizin YÖK konusundaki yaklaşımı nedir? YÖK olmalı mıdır? Biliyoruz ki, Türkiye'de birçok kesim yıllardır YÖK'ün varlığına dair ciddi eleştiriler dile getirmişti. Bu konudaki görüşlerinizi öğrenebilir miyiz?

Bu, çok tartışmalı bir alan. Üniversitelerde merkezi planlama ve koordinasyon gereklidir. Ancak adı YÖK olur mu, bu tartışılır. Türkiye gibi aktif üniversite sayısı 200'e yaklaşmış, 100'ün üzerinde devlet üniversitesi olan ve bazı üniversitelerin de emekleme döneminde olduğu bir ülkede planlama ve koordinasyon kuruluşu gereklidir ama her şeye maydanoz bir YÖK gerekli değildir. YÖK'ün bugünkü yapısından hepimiz rahatsızız.

Söyleşi

CHP AYDIN MİLLETVEKİLİ
M.Lütfi BAYDAR

"Hayata karşı bakışınız düşüncelerinize, eylemlerinize, söz ve davranışlarınıza yansır. Eğer hayata sadece maddiyatçı bir gözle bakarsanız, dünyada sizden başka kimseyi değerli görmez, önem vermezsiniz. Ama hayata insani değerler ile bakarsanız, atacağınız adımlar daha değerli olur ve sizinle nefes alıp veren her şeye değer katar, o gözle bakarsınız."

Söyleşi: Meltem YALÇINKAYA

MİLLİ EĞİTİM KOMİSYONU ÜYESİ VE CHP AYDIN MİLLETVEKİLİ SAYIN PROF. DR. METİN LÜTFİ BAYDAR İLE YENİ EĞİTİM-ÖĞRETİM YILI İLE İLGİLİ SÖYLEŞİ GERÇEKLEŞTİRDİK

Geçtiğimiz bir yıla baktığımızda 4+4+4 eğitim sistemi eğitimin yaralarına merhem oldu mu? Yoksa yaraları daha da derinleştirdi mi? Okul dönüşümleri, alan değiştiren öğretmenlerin durumu, norm kadro fazlası öğretmenler, özür grubu tayinleri dikkate alındığında yapılanlar ve yapılmayanlar nelerdir?

Hayata karşı bakışınız düşüncelerinize, eylemlerinize, söz ve davranışlarınıza yansır. Eğer hayata sadece maddiyatçı bir gözle bakarsanız, dünyada sizden başka kimseyi değerli görmez, önem vermezsiniz. Ama hayata insani değerler ile bakarsanız, atacağınız adımlar daha değerli olur ve sizinle nefes alıp veren her şeye değer katar, o gözle bakarsınız.

AKP hükümetleri bu söylediklerimden ilkini kendilerine şiar edinmişlerdir. Maddeci ve maddiyatçı yaklaşım AKP hükümetlerinin yönetimlerine de yansımıştır. Bu nedenden dolayı tarafıma yöneltmiş olduğunuz tüm sorulara verilecek cevaplar adeta olumsuzluklar abidesinin birer taşı olarak karşımıza çıkacaktır(!)

4+4+4 eğitim sistemi konusunda Meclis'te, Komisyon ve Genel Kurul çalışmalarında CHP olarak yaptığımız uyarılar, anlaşma tekliflerimiz Başbakan tarafından reddedilmiş, göz ardı edilmişti. Komisyonda olmamıza rağmen tutanaklara baktığınızda o zaman komisyon başkanı olan şimdiki Milli Eğitim Bakanımız tarafından yok sayıldık. Komisyon üyeleri olarak yok sayıldığımız bir kanun daha doğrusu sistem değişikliğinin zaten başarılı olması düşünülemezdi, öyle de oldu.

Cumhuriyet Halk Partisi olarak, 4+4+4 de yaşanması muhtemel sorunları her zaman dile getirdik. Gerçi bir önceki Milli Eğitim Bakanı tarafından hoş olmayan yakıştırmalara bile uğradık ama biz ülkemizin geleceği için doğru bildiklerimizi söylemekten hiçbir zaman çekinmedik ve çekinmeyiz. Çünkü kalıcı olan kişiler değil, makamlardır. Şu anda o Bakan ortada yok. Önemli olan Türkiye Cumhuriyeti Devletinin dünyadaki yeri ve konumudur. 31 Ocak 2013 tarihinde Meclis kürsüsünden, Milli Eğitim Bakanlığı'na getirilen Sayın Nabi Avcı'ya üç önemli sorundan bahsetmiş ve bu konularda önlem alınmasını Cumhuriyet Halk Partisi olarak istemiştik. Neydi bunlar? Birincisi serbest kıyafet uygulamasının yarattığı olumsuz sonuçların ortadan kaldırılması ki, alınan yeni bir kararla artık veli tercihine bu karar bırakıldı. Bir nevi geriye dönüş yapıldı. İkincisi aile bütünlüğünü bozan eş durumu atamalarının bir an önce gerçekleşmesiydi, o da Başbakan tarafından açıklanarak yerine getirildi. Üçüncüsü de atanamayan ve atama bekleyen öğretmenlerimizin bir an önce sorunlarının çözülmesiydi. Şu ana kadar bu yönde atılmış bir adım olmamakla birlikte CHP olarak bu konuda hükümete her türlü desteği vereceğimizi yine aynı konuşmamda ifade etmiştim.

Yine parti olarak defalarca anlatmaya çalıştığımız, küçük yaştaki çocukların okula gitmemesi konusundaki düşüncelerimiz bakanlığın aldığı kararla yerine getirildi. Artık 66,67 ve 68 aylık olan öğrencilerimizin velilerin izniyle; 69,70 ve 71 aylık olanların da sağlık raporuyla eğitimlerine bir yıl geç başlamaları yönünde karar alındı. Bu uygulamalar CHP olarak söylediklerimizin gerçekliğini ortaya çıkarmıştır. Muhalefet her iktidar için gereklidir!

Norm fazlalığı ile ilgili olarak Ömer Dinçer'e 27 Temmuz 2012 tarihinde sorular yöneltmiştim. 1

Ekim 2012 tarihinde bakanlıktan verilen cevapta, norm fazlası durumundaki öğretmenlerin durumlarıyla ilgili görevlilerin valilikler olduğu belirtildi. 6 soruma bir paragraflık bir cevap vermeyi uygun gören bir bakanlık hangi öğretmenin derdine derman olacak, hangi sorunu çözecek?

4+4+4 eğitim sistemi konusunda Ömer Dinçer'e 20 Eylül 2012 tarihinde bu sefer derslik sayıları ve 1. sınıfa başlayacak öğrenci sayıları gibi teknik sorular sordum. Bakanlığın verdiği cevapta, 2012 Aralık ayı sonu rakamların netleşeceği yönündeydi. Sayın Nabi Avcı göreve geldikten sonra sorularımı tekrarlamam üzerine detaylı bir açıklama göndermiş olsa da; düşünün, eğitim sisteminizde köklü bir değişiklik yapıyorsunuz ama bu konuyla ilgili, önünde Milli ibaresi olan bakanlığınız, elimizde veriler yok diyor. 4+4+4 eğitim sisteminden bir yarar bekleyebilir miyiz? Hayır!

Yeni sistemin yetersizliği ve planlamanın olmadığı öğretmenlere uygulanan alan değişikliğinden görülebilmektedir. Alan değişikliği yapan öğretmen sayılarımız konusunda ise Bakanlık tarafından tarafıma verilen bilgiler şöyle:

24.810 öğretmenin il içi alan değişikliği

5.516 öğretmenin iller arası alan değişikliği, olmak üzere toplamda 30.326 öğretmenin alan değişikliği işlemi gerçekleştirilmiş.

Alanlarına dönmek isteyen öğretmenlerden 9-11 Ocak 2013 tarihleri arasında ise 63 öğretmenden 40'ının ataması gerçekleştirilmiş.

Yeni sınav sistemi sorunsuz ve sağlıklı bir şekilde yürür mü? Bu sistemle birlikte dershaneler ihtiyaç olmaktan çıkar mı? Dershanelerin kapatılması tartışmalarını nasıl değerlendiriyorsunuz?

> "10 yılı aşkın süredir bir ülkeyi yönetiyorsanız belli bir sisteminizin olması gerekir. Ama Milli Eğitim Bakanı olarak atananlar, kendi kafalarında ne varsa onu uygulamaya çalıştılar. Ülkemizde Milli olan iki Bakanlık vardır. Biri Milli Savunma diğeri de Milli Eğitim! Anlamı çok güçlü! Yani demek istenmiş ki, her adımı atabilirsiniz, size uygun faaliyetleri gerçekleştirebilirsiniz ama Cumhuriyet rejimini değiştiremeyeceğiniz gibi bu iki bakanlığı aklınızın estiği gibi yönetemezsiniz!"

10 yılı aşkın süredir bir ülkeyi yönetiyorsanız belli bir sisteminizin olması gerekir. Ama Milli Eğitim Bakanı olarak atananlar, kendi kafalarında ne varsa onu uygulamaya çalıştılar. Ülkemizde Milli olan iki Bakanlık vardır. Biri Milli Savunma diğeri de Milli Eğitim! Anlamı çok güçlü! Yani demek istenmiş ki, her adımı atabilirsiniz, size uygun faaliyetleri gerçekleştirebilirsiniz ama Cumhuriyet rejimini değiştiremeyeceğiniz gibi bu iki bakanlığı aklınızın estiği gibi yönetemezsiniz! SBS'yi kaldırıyorum diyorsunuz, -o sınavın sonuçlarını da bu yıl yanlış açıkladın o da ayrı bir konu- yerine daha fazla sayıda sınav getiriyorsunuz. AKP Hükümeti öğretmen adaylarına dediği gibi öğrencilerine ve öğretmenlerine de aslında şunu demek istiyor: "Ben Hükümet olarak sizlere iyi eğitim veremediğim için sizleri yeterli göremiyorum, bunu da açıklayamıyorum ama işlerin dönmesi lazım. Onun içinde sizlere sınav yapıyorum aranızda yarışın kimler kazanırsa onlar başarılı olur! Bu arada bende sınav parası alıp kırtasiye giderlerini de sizlere karşılatırım, böylece ek yükte bana gelmez". İleri demokrasi uygulamalarından sonra ileri sosyal devlet anlayışı bu olsa gerek(!)

Dershanelerin kapatılması, öğrenci ailelerinin üzerindeki maddi yükten kurtulmaları açısından olumlu görülebilirdi. Ama uygulamanın eğitimden çok siyasi bir hesaplaşma olacağı gözlemlenmekte. Bu konuda hükümetin somut adımlarını görmemiz gerekiyor.

Fatih projesi ile ilgili basına yansıyan haberler dikkat çekicidir. Milyonlarca lira harcanmasına karşın işlerin yürümemesi nedeniyle Milli Eğitim Bakanı Nabi Avcı'nın projeyi denetleyeceği belirtilmiş, proje usulsüzlük iddiaları ile gündeme gelmiştir. Bu konudaki görüşlerinizi öğrenebilir miyiz? Fatih projesinde neden hedefler tutturulamadı ve bu proje neden şaibe iddiaları ile gündeme geldi?

Hayata bakış açınızla bağlı olan bir soru. Hayatı maddiyat olarak görürseniz, tabletler için üç ayrı modelde ihaleye çıkar, Devlet Malzeme Ofisi tarafından tablet bilgisayarlar için açık ihale usulü yaparsınız. Herkes memnun bir şekilde bu işten ayrılır(!)

Bill Gates'in şöyle bir açıklaması oldu: "Tablet bilgisayarlar, öğrencilerin kullanımında olumsuz sonuçlara yol açmaktadır." Hükümet tarafından FATİH projesi 52 pilot okulda uygulamaya geçildi.

> “AKP Hükümeti, “Sorun aslında bende ama söyleyemem” demekte ve bunun için illüzyon yapmaktadır. Kafalarının içinde hep bir hinlik var. Acaba nereden ne yaparım, hangi adamımı yerleştiririm. Bütün düşünce bu!”

Peki, pilot uygulama nedir? Neden yapılır? Oradaki sonuçlar ortaya çıksın, değerlendirmeler yapılsın ki, proje olumlu mu olumsuz mu sonuçlanacak konusunda verilere ulaşılsın. AKP Hükümetleri ise her zaman olduğu gibi pilot uygulamayı bu şekilde değerlendirmiyor, arkasından hemen genele yayıyor. Sonuçta hiçbir problem bitmediği gibi, akla ziyan projelerle yeni sorunlar ortaya çıkıyor

Yükseköğretim, Türkiye’nin geleceği, çağdaş ve bilimsel eğitimin olmazsa olmazıdır. Üniversitelerin varlığı bir ülkeyi güçlü kılar, uluslararası alanda rekabet edebilmesine imkan sağlar. Bu noktada Türkiye’de üniversitelerin bağımsız olduğunu, demokratik teamüllerle yönetildiğini düşünüyor musunuz? YÖK’ün üniversitelerdeki rolünü nasıl buluyorsunuz?

Üniversitelerin kalite sorunu duruyorken, akademik, idari ve mali özerklik problemleri hâlâ varken ve 12 Eylül darbesinin ürünü olan YÖK yasası hâlâ ortadayken uluslararası alanda üniversitelerarası rekabetten bahsedemezsiniz. 2002 yılında, YÖK’ün kaldırılmasını Acil Eylem Planı’na koyan AKP hükümetlerine ne oldu da bir anda değişti? Kurumu ele geçirdiler ve askerî darbe dönemlerinde olmayan baskıyı bu dönemde kurdular.

Üniversite bir forumdur, her türlü düşüncenin tartışılacağı ve her farklı sesin yaşayabileceği, akademik özgürlük ortamında doğrunun bulunacağı yerlerdir. AKP hükümetleri sadece kendileri gibi düşünen, aklına ipotek koyacağı insanlar yetiştirmek istiyor.

CHP olarak, YÖK için önerimiz basittir: Var olan yapı derhâl yok edilmelidir! YÖK, Millî Eğitim Bakanlığı ya da Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı’nda bir genel müdürlük olarak, ulusal insan gücü kaynakları planlaması yapan, bu bağlamda üniversitelerin eğitim ve araştırma faaliyetlerinde yön çizmesine katkı sağlayan, üniversiteler hakkında ulusal veri toplayan ve yıllık raporlar hâlinde bunu paylaşan bir birim olmalıdır. Bu Bakanlığın bünyesinde, ayrıca genel olarak üniversitelerin ve açılacak yeni birimlerin akreditasyonundan ve ulusal kalite standartlarının saptanmasından ve takibinden sorumlu bir başka genel müdürlük, kalite değerlendirme genel müdürlüğü de kurulmalıdır. Modern üniversite olmak mali, akademik, idari özerkliği gerektirir. Üniversiteler, kendi amaçlarını kendileri belirledikten sonra, bu amaçlara nasıl, hangi yöntem ve araçlarla ve hangi kaynaklarla erişeceğini kendisi belirlemelidir. Yatırım kararları, herkesin takdir edeceği üzere, Ankara’da değil, bölgenin ve üniversitelerin öncelikleriyle şekillenmelidir.

Yeni eğitim-öğretim yılında üniversitelere ayrılan bütçenin yetersizliği yine en büyük sorunlardan birisi olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu durum hangi sonuçları doğurmaktadır? Bu konuda Hükümet neler yapmalıdır?

AKP Hükümetlerinin 2023 hedeflerinin içinde 500 milyar dolarlık ihracat bulunuyor. Bu hedefin tutturulması mevcut düşünce yapısıyla mümkün değildir. 1 trilyon liralık millî geliri 1 trilyon dolar düzeyine çıkarmak için üniversitelerin gücünden yararlanmak gere-

CHP olarak, YÖK için önerimiz basittir: Var olan yapı derhâl yok edilmelidir! YÖK, Millî Eğitim Bakanlığı ya da Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'nda bir genel müdürlük olarak, ulusal insan gücü kaynakları planlaması yapan, bu bağlamda üniversitelerin eğitim ve araştırma faaliyetlerinde yön çizmesine katkı sağlayan, üniversiteler hakkında ulusal veri toplayan ve yıllık raporlar hâlinde bunu paylaşan bir birim olmalıdır. Bu Bakanlığın bünyesinde, ayrıca genel olarak üniversitelerin ve açılacak yeni birimlerin akreditasyonundan ve ulusal kalite standartlarının saptanmasından ve takibinden sorumlu bir başka genel müdürlük, kalite değerlendirme genel müdürlüğü de kurulmalıdır.

kir. 2023 yılında bu hedefi ihracatla birlikte 1,5 trilyon dolarlık üretim olarak görmek gerek. Bunu üretecek bilgi düzeyine sahip değilsek ithal edeceğiz, bilgiyi ithal edeceğiz. Bu da cari açık, fakirlik, başka ülkelerin pazarı olmak demek yani sömürge olmak demektir.

Üniversite sayısı artıyor ama yükseköğretim ve üniversiteler bütçesinin millî gelir içindeki payı azalıyor. Konuştuğumuz rakam yüzde 1 bile değil. Rekabet ettiğimiz ülkelerin sadece AR-GE rakamlarının millî gelire oranına baktığımızda yüzde 3 gibi bir oranı görmek mümkün. Bütçeden ayırdığımız yüzde 0,97; yani yüzde 1 bile olmayan bir pay ile nasıl rekabet edilebilir? Toplam yükseköğretim bütçe büyüklüğü 15 milyar. Bunun yaklaşık 10 milyar Türk Lirası personel gideri; 3 milyar, mal ve hizmet alımları, sosyal harcamalar ya da vesaire sayıldıktan sonra kalanı AR-GE payı. AR-GE'ye ayırdığınız pay, üniversite bütçesi içerisinde bir kırıntıdır.

Türkiye'de bütçeden yükseköğretime ayrılan pay ve millî gelire oranına baktığımız zaman; 2003'te yüzde 0,94, 2013'te yüzde 0,97'dir. Görüldüğü gibi, AKP'nin "Yükseköğretim bütçesini şöyle artırdım, böyle arttırdım." lafları kocaman bir balondur. Üniversite bütçesinin millî gelire oranı yüzde 0,94'ten ancak yüzde 0,97'ye çıkabilmiştir. AR-GE ve inovasyon olmadan üniversitede kaliteyi, üretiminizin ve ihracatınızın yüksek teknoloji olmasını sağlayamazsınız; üniversitelerin bütçedeki payını artırmadan da AR-GE ve inovasyon yapamazsınız. AR-GE ve inavosyon için de -altını çizerek belirtiyorum- sanat ve kültür eğitimini yetkin almış, hayal gücü olan ve hayatı sorgulayan bir gençliğe ihtiyacınız var. Demek ki ne imiş? Biat eden gençlikle AR-GE ve inovasyonda yeterli bir yol katetmeniz mümkün değil.

Türkiye'de üniversite çalışanlarını maddi ve özlük hakları, çalışma koşulları, üniversite siteminin işleyişi, akademik yükselmeler açısından değerlendirir misiniz? Türkiye'de üniversite çalışanları dünyadaki meslektaşlarıyla kıyaslandığında hangi noktadadır? Son yapılan Toplu Sözleşmede akademisyenlerin mali ve sosyal haklarında hiçbir iyileştirme yapılmamasını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Birçok yeni üniversite açılmaktadır. Bu üniversitelere Öğretim Üyesi Yetiştirme programı, Öğretim üyesi transferi vb. yöntemlerle açılan kadrolara yerleştirmeler yapılmaktadır. Bu atamalarda Türk toplumunun temel yapı taşı olan "aile" kurumu göz ardı edilmektedir. Farklı üniversiteler adına farklı yerlerde görev yapan iki öğretim üyesinin evlenerek bir araya gelmesi bu yapıda imkânsızlaşmakta ve de zulme dönüşmektedir. Maddi yönden de üniversitelerimizde görev yapan öğretim elemanları mutlu değildir. Öğretim üyelerine özgür şekilde araştırma ve geliştirme imkânı sağlanmalıdır. Daha çağdaş ve gelişmiş bir topluma yön verebilmek adına Öğretim üyelerinin en az 3 yılda 1 defa olmak üzere yurt dışı araştırmalarına yönelik ödenekler sağlayacak bütçeler oluşturulmalıdır. Mevcut sistemde Araştırma görevlilerinin ve Yardımcı Doçentlerin üniversitelerde kadro garantisi söz konusu değildir. Özlük haklarının kesinlikle iyileştirilmeli ve öğretim üyelerinin bu yöndeki sıkıntıları giderilmelidir.

Üniversitelerde herhangi bir mobbing uygulamasına karşı, caydırıcı olacak niteliklere sahip cezai müeyyidelerin oluşturulması gerekmektedir.

Yalnızca adı olan içi boş bir üniversite oluşturmak bilim ve araştırmada Türkiye'yi ileri taşımayacaktır. Mevcut araştırma ve geliştirme merkezlerine ve öğretim üyesi projelerine kapsamlı bir çalışmayla destek oluşturulmalıdır. Yükseköğretimde yatay büyüme göz kamaştırıcıdır ancak bu hızla 50 üniversite daha açılabilir. Ancak derinlik ve üniversitelerin araştırma fonksiyonunda ciddi zafiyetler bulunmaktadır. Üniversiteler kurulurken tematik olmak yerine, en kolayı tercih edilmekte, sonuçta her ilde bir yükseköğretim kurumu olmakta ama gerçek anlamda üniversite ne yazık ki olamamaktadır.

İlk imza sahibi olduğum ve CHP tarafından gündeme getirdiğimiz **"Tematik Üniversiteler"** kanun teklifimiz ile 30 ilde 41 tematik üniversite kurulmasını önerdik. Tematik üniversitelerin Türkiye için gerekli olduğuna inanıyoruz; ancak, doğruyu biz söylediğimiz için iktidarın engeliyle karşılaşıyoruz. Halkımızın yeni üniversitelerin kurulmasını isteyen partinin Cumhuriyet Halk Partisi olduğunu bilmesini istediğim için bu açıklamayı tekrar yapıyorum.

Sunmuş olduğumuz kanun teklifiyle kurulacak tematik üniversiteler, ülkemizin çeşitli il ve ilçelerine hem sosyal hem de ekonomik katkılar sağlayacak hem de ülkemizin ihtiyacı olan yükseköğrenim talebini karşılayıp iş gücü kaynağını oluşturacaktır. Örnek olarak memleketim ve seçim bölgem olan Aydın için üç üniversite açılmasını önerdik. Nazilli'de Sümer Girişimcilik ve Teknoloji Üniversitesi, Söke'de Milet Sosyal Bilimler ve Doğa Bilimleri Üniversitesi, Kuşadası'nda Turizm Üniversitesi. Bu üniversiteler sayesinde, Nazilli'nin Denizli ve Aydın gibi girişimciliğin yüksek olduğu iki ilin arasında bulunması ve İzmir Limanı'na yakınlığı değerlendirilecek, Söke Beşparmak Dağları'nın zengin bitki örtüsü ve uygun iklim koşullarının bölgedeki tarımsal çeşitliliği arttırması, Kuşadası'nın da turizm potansiyelinin arttırılması ve geliştirilmesi sağlanacaktır.

Toplu sözleşme süresinin 23 gün olmasına rağmen sadece 3 görüşmede imzalanmasını ve tüm memurlara 2014 yılında 123 TL ve 2015 yılında da yüzde 3+3 zam yapılacak olması konusundaki görüşlerinizi öğrenebilir miyiz?

Aslında fazla söze gerek yok. Her şey kamuoyunun ve memurlarımızın gözü önünde yaşandı. AKP Hükümeti illüzyona meraklı. Şapkadan tavşan çıkarmaya bayılıyorlar. Her zaman kasa kazanır diye bir kural vardır. Ama o, kumar masasında olur! AKP Hükümeti, bunu insan yaşamında yapıyor. Tam bir VAHŞİ KAPİTALİZM!

"Aslında fazla söze gerek yok. Her şey kamuoyunun ve memurlarımızın gözü önünde yaşandı. AKP Hükümeti illüzyona meraklı. Şapkadan tavşan çıkarmaya bayılıyorlar. Her zaman kasa kazanır diye bir kural vardır. Ama o, kumar masasında olur! AKP Hükümeti, bunu insan yaşamında yapıyor. Tam bir VAHŞİ KAPİTALİZM!"

Söyleşi

MHP Genel Başkan Yardımcısı Ankara Milletvekili Prof. Dr. Zühal TOPÇU

> “Milli Eğitim Komisyonu’nda olduğum için 4+4+4 ile ilgili STK’lardan, üniversitelerden gelen görüşlerin olumsuz yönde olduğunu biliyorum. İktidar, “görüşleri dikkate aldık” diyerek ama aslında görüşleri dikkate almadan, alelacele bu sistemi uyguladı.”

Söyleşi: Meltem YALÇINKAYA

MİLLİ EĞİTİM KOMİSYONU ÜYESİ VE MHP GENEL BAŞKAN YARDIMCISI, ANKARA MİLLETVEKİLİ SAYIN PROF. DR. ZÜHAL TOPÇU, YENİ EĞİTİM-ÖĞRETİM YILI İLE İLGİLİ DEĞERLENDİRMELER YAPTI

4+4+4 sistemi ile ilgili en çok eleştirilen konuların başında çocukların okula başlama yaşının öne alınması gelmekteydi. Hatta yapılan araştırmalar 60-72 ay yaş gruplarının başarılı olamadığını göstermektedir. Bakanlık, yaşanan sıkıntıların farkına varmış olacak ki; bu yıl yaşça kayıt hakkını elde eden çocuklardan 66, 67, 68 aylık olanları, velisinin vereceği dilekçeyle kayıtlarını bir yıl erteleyebildi. Ancak 69, 70 ve 71 aylık olan çocuklar, tıpkı geçtiğimiz eğitim-öğretim yılında olduğu gibi, ilkokula başlamaya hazır olmadıklarını sağlık raporuyla belgelemek zorunda kaldı. Bu konudaki görüşlerinizi öğrenebilir miyiz?

Bu sisteme bir süreç olarak bakmak lazım. Çünkü eğitimde sonuç elde edebilmeniz çok uzun vadelidir. Eğitim, insana yapılan yatırım demektir. Bildiğiniz gibi 4+4+4 sistemi bir gecede getirilmiştir. Sistemin işlemeyeceğini, öğrencilerin ve ülkemizin ihtiyaçlarını karşılamada yetersiz kalacağını bilimsel temellere dayalı olarak söylüyorduk. 4+4+4 sisteminden önce devam eden bir sistem vardı. Bunu beğenirsiniz ya da beğenmezsiniz ama beğenmediğiniz taraflarını değiştirirsiniz; elde etmek istediğiniz sonuca doğru gidişatı oluşturabilirsiniz. Milliyetçi Hareket Partisi olarak kesintisiz sekiz yıllık eğitimi başından beri tasvip etmiyorduk. Biz, kesintili olarak 1+5+3+3 sistemini öneriyorduk. Bu sistemin, uzun yıllar işleyen ve diğer ülkelerin eğitim sistemleriyle de mukayese edildiğinde, çocukların hem biyolojik hem psikolojik gelişimlerini karşılayabilen en ideal sistem olduğunu görebiliyoruz.

Çocuğun okula başlama yaşı 7 olarak alınıyor; okul öncesi eğitimle psikolojik ve fizyolojik olarak çocuğun bir hazır bulunuşluk düzeyine eriştirilmesi gerekiyor. Çocukların okul öncesi eğitimde boyama yaparak, makas kullanarak el becerileri gelişiyor; kendini okul kültürüne adapte edebilmesi, takım çalışmasına girmesi, diğer arkadaşları ile iletişim kurması da onları psikolojik olarak okula hazırlıyor. Bu nedenle okul öncesi eğitim mutlaka zorunlu olmalıdır. Okul öncesi eğitimin ülkelerin gelişmişlik düzeyine de olumlu bir etkisi vardır. Bunu UNESCO'nun yaptığı çalışmalarda görüyoruz. Okul öncesi eğitim bu şekilde uygulanması gerekirken, iktidar hiç kimseye sormadan bir dayatma şeklinde 4+4+4 sistemini getirdi. Bu sistem o kadar ani uygulandı ki, hiçbir pilot uygulama yapılmadı. Milli Eğitim Komisyonu'nda olduğum için STK'lardan, üniversitelerden gelen görüşlerin olumsuz yönde olduğunu biliyorum. İktidar, "görüşleri dikkate aldık" diyerek ama aslında görüşleri dikkate almadan, alelacele bu sistemi uyguladı.

İktidar, bu sistemi Milli Eğitim Komisyonu'ndan geçirirken de siyasi tarih yazdı. Bu sistemin ihdası, eğitimde siyasi kararların alınmasına yönelik önemli bir örnek oluşturmuştur. Çünkü bizlerin söz alma talepleri dikkate alınmadan, "kabul edenler, kabul etmeyenler" şeklindeki el kaldırma oylamasıyla, 4+4+4 sistemi yarım saat içinde TBMM'den geçti. Bu durum, eğitim tarihine sürülen kara bir lekedir. Bu kara lekenin uygulanış şekliyle ortaya çıkardığı yanlışlar ve çocukların psikolojisi üzerindeki olumsuz etkileri vardır. Bu çocuklar çok erken yaşta ilkokula başladı. Daha önceleri ilkokula birinci sınıfa 72 aylıklar alınırken, bu kez 60 aylık çocuklar alınmaya başlandı. Çocukların fizyolojik ve psikolojik gelişimlerine bakıldığında; ilkokula başlamaları için en uygun yaş 72 aydı. Bilimsel veriler de o yaştaki çocuğun biyolojik olarak ilkokula başlamak için hazır olduğunu göstermektedir. 60 ay ile

> “Bu sistemin ihdası, eğitimde siyasi kararların alınmasına yönelik önemli bir örnek oluşturmuştur. Çünkü bizlerin söz alma talepleri dikkate alınmadan, “kabul edenler, kabul etmeyenler” şeklindeki el kaldırma oylamasıyla, 4+4+4 sistemi yarım saat içinde TBMM’den geçti. Bu durum, eğitim tarihine sürülen kara bir lekedir. Bu kara lekenin uygulanış şekliyle ortaya çıkardığı yanlışlar ve çocukların psikolojisi üzerindeki olumsuz etkileri vardır.”

72 ay arasında 12 aylık bir fark bulunmaktadır. Bu da bir yıl demektir. Küçük çocuklarda psiko-motor becerilerinin kullanılmasında, davranışlarda bir ayın bile fark ettiğini görebiliyoruz. Buna rağmen, 60-72 aylık çocuklar, psikologların, rehber öğretmenlerin, sivil toplum kuruluşlarının itirazlarına rağmen okula başlatıldı.

Sınıf öğretmenleri, 72 aylık çocukların gelişim seyrine uygun olarak verilmiş bir eğitimden geçirilmiştir. Öğretmenlere verilen eğitim 72 aylıktan küçük çocukları kapsamamaktadır. 60-72 aylık çocuklar okula başlatılınca, büyükler ile küçükler aynı ortam içerisinde harmanlanmaya çalışılmıştır. Bunun sonucunda ne olmuştur? Psikolojik olarak bu çocuklar ortama uyum sağlayamamıştır Sıralar, 72 aylık çocukların gelişim seyrine göre ayarlandığı için küçük çocuklarımız oturduğu zaman tahtayı göremediler, yazı yazamadılar. Milliyetçi Hareket Partisi olarak okulları ziyaret ettik. Bu ziyaretlerde küçük çocukların gerçekten uyum sağlayamadıklarını, diğer çocuklar tarafından dışlandıklarını, kaynaşamadıklarını, kendi dünyalarında yaşamaya başladıklarını, çocukların eğitim kavramına olumsuz duygular geliştirdiğini gördük. 60-72 aylık çocuklar diğerleriyle eş zamanlı gidemedi. Öğretmen iki ayrı gruba da zaman ayırmak zorunda kaldı.

4+4+4 sistemi getirildiğinde sınıfların mevcudu 30 kişiyi geçmeyecek denildi ama bazı sınıflar 70 kişiye kadar çıktı. Yani bu iktidar, 4+4+4 sisteminin getirilmesi sırasında söylediği hiçbir şeyi gerçekleştiremedi. Şu andaki sonuçlara göre 450 bin çocuk telef oldu. Okul öncesi eğitimden geçirilmeden direkt birinci sınıfa alınan çocukları da düşünelim. Bu çocukların aileleri de mağdur oldu. Bu ailelerin çocukları okula zoraki kaydedildi. Çünkü o dönemde Eski Milli Eğitim Bakanı Ömer Dinçer “Çocukları okula göndermezseniz günde on beş lira ceza verirsiniz.” dedi. Zaten insanlar karnını zor doyuruyor. Türkiye’deki ailelerin tek sermayesi de çocukları. Aileler, geleceklerini çocukları üstüne odaklıyor. Dolayısıyla bu ailelerin paraları yok ki sermaye oluşturusun. Çocuklarının telef olacağını bildikleri için okula göndermek

istemediler ama diğer taraftan cezai müeyyide getirildi. Aileler bu parayı karşılamayacak durumda oldukları için çocuklarını okula göndermek zorunda kaldı. Aileler psikolojik baskı altında tutuldu. Sayın Başbakan "Rapor alırsanız çocuklarınızı geri zekâlı olarak damgalamış sayılırsınız" dedi. Öte yandan bu çocuklar, tuvalet eğitimini dahi daha tam başaramadığı için birçok zorluk yaşadı.

Bunun vebalini nasıl ödeyecekler? Biliyorsunuz, çocukluk döneminde yaşanan olumsuz gelişmelerin hepsi beyinde yer ediyor. Onu, kolay kolay atabilmeniz mümkün değil. Çözüm olarak geçen yıl okula erken başlayan çocukların rehabilitasyona alınacağı şeklinde açıklamalar var. Eğitimde her şey el yordamıyla yapılıyor. 4+4+4 sisteminde 66 aylık çocuklar ilkokulu bitirdiğinde dokuz yaşında oluyor. Milli Eğitim Bakanı Nabi Avcı, "Çocuklar yeteneklerine göre ders alacak, yönlendirme yapılacak." diyor. Siz yönlendirmeyi hangi ölçme ve değerlendirme araçlarıyla, hangi rehberlik hizmetiyle yapacaksınız? Zaten okullarda yeterince rehber öğretmenimiz yok.

Milli Eğitim Bakanlarının hayallerine hiçbir şey yetişemiyor; hayaller dünyasında yaşıyorlar, ayakları yere basmıyor. "Yirmi birinci yüzyılın bütün ihtiyaçlarını karşılayacak dersler olacak." denildi. Biz de "Bu dersleri verecek öğretmenleriniz var mı?" diye sorduk. Dersleri verecek öğretmenlerin olduğunu söylediler. Ama eğitim fakültelerine baktığınızda o bölümleriniz yok ki, fakültelerde öğretmen yetiştiresiniz. Biliyorsunuz medya okur-yazarlığı dersi vardı. Bu derse beden eğitimi öğretmenleri, fen bilgisi öğretmenleri ders saatini doldurmak için girdi. O zaman bu seçmeli derslerin anlamı ne? Kuran-ı Kerim ve Siyer dersleri Milliyetçi Hareket Partisi'nin önerisi sonucunda müfredata konuldu ama bunu verecek din dersi hocalarınız yok. Bazı bölgelerde bu derslere formasyonu olmayan öğretmenlerin girdiğini gördük. Ön lisans mezunları, formasyonu olmayanlar ders veriyor. Bu öğretmenler derslere ücretli öğretmen olarak giriyor. 4+4+4 sisteminin fiyaskoyla sonuçlanmasının göstergelerinden bir tanesi de seçmeli dersler olmuştur. Seçmeli dersler mecburi seçimli derslere dönüşmüştür. Okullar mevcut öğretmenlerine göre öğrencilere ders seçtirmiştir. Bunları uygularken sınav sisteminizi de değiştirmeniz gerekiyordu.

Bu sistemin amaçlardan bir tanesi de çocukların gelişim özellikleri dikkate alınarak okulları ayırmaktı. Ancak okulları ayıramadılar. Aynı okulda hem ilkokul hem ortaokul bulunuyor. Bir okulda müdür hem ilkokulun hem de ortaokulun müdürü olarak görev yapıyor. Müfredatlar açısından bakıldığında da değişen hiçbir şey olmadığını gördük. Kısacası 4+4+4 sistemi yeni ve büyük bir kaotik durum yarattı.

4+4+4 sistemi ile birlikte okul dönüşümleri ve ders programlarındaki değişiklikler sebebiyle 100 bine yakın öğretmenin görev yeri değiştirilmiş, 5 yıllık ilkokul eğitiminin 4 yıla düşmesi sebebiyle binlerce sınıf öğretmeni ve sistem değişikliğinden etkilenen binlerce branş öğretmeni norm kadro fazlası durumuna düşmüştür. Onbinlerce öğretmenin mağduriyetine sebep olan 4+4+4 sistemi sebebiyle gelecek yıllarda öğretmen normlarında değişiklik yaşanacak, öğretmenlerin mağduriyetleri devam edecektir. Bütün bunlar birlikte değerlen-

> "Açık lisenin kuruluş amacı farklıdır. Sınıfta yüz yüze, öğrenci-öğretmen diyaloğuyla yapılan eğitim-öğretim son derece önemlidir. Sınıf ortamı kişiliğin gelişmesinde, sosyalleşmede, proje üretiminde, aidiyet hissetmede çok önemlidir. Bakanlık, bu çocukları açık liselere yönlendirerek bir faciaya zemin hazırlamıştır. Çocuklar, açık liselerde okula devam edemeyecektir. Peki, okula gitmeyen çocuğu siz nerede tutacaksınız? Nasıl kontrol edeceksiniz? Ergenlik döneminde siz bu çocuğu nasıl sosyalleştireceksiniz, topluma nasıl kazandıracaksınız? Öğretmenlerin her ne kadar itibarını düşürdüyseniz de, yine de öğretmen, o çocuk için rol modeli olmaya devam ediyor. Açık lisede okuyan çocuklar, oyun salonlarına, internet kafelere giderek, olumsuz davranışlara yönelmesi çok daha kolay olacaktır. Çünkü çocukları aile de kontrol edemiyor. Yarın çocuklar yanlış bir davranış ya da eylem içerisine girdiğinde bunun hesabını nasıl vereceksiniz?"

dirildiğinde sistemin fayda ve zararları nelerdir? Sistem iddia edildiği gibi hedeflenen yararları sağlamış mıdır?

Sistem değişikliği nedeniyle sınıf öğretmenlerinin büyük bölümü norm kadro fazlası oldu. Norm kadro fazlası olan sınıf öğretmenlerine alan değiştirme hakkı getirdiler ama bu kez öğretmenler yeni alanlarında verimli olmadı. 10-15 yıl sınıf öğretmenliği yapanlar, yan alanlarına geçince mesleğe yeni başlamış öğretmenler kadar zorluk yaşadı, bunalıma girdi. Şimdi bu öğretmenler tekrar eski alanlarına geçmek istiyor. Norm kadro fazlası tüm öğretmenleri hallaç pamuğu gibi attılar. Eşler birbirinden ayrıldı, aileler parçalandı. Okul dönüşümlerinde birçok sorun yaşandı.

Tüm genel liseler Anadolu lisesine dönüştürüldüğünden dolayı 574 bin öğrenci açıkta kaldı. Bunların hepsi hesapsız kitapsız yapılan işlerdir. Tüm genel liseleri Anadolu lisesi yapınca Anadolu liselerine giremeyen ve meslek liselerine gitmek istemeyen öğrenciler için yer bulmak zorundasınız. Bunu nasıl yapacaksınız? Yeni bir yapılandırmaya gitmeniz lazım ama bunu yapmadılar. Çünkü durumun vahametini göremediler, sadece anı yaşayarak problem çözmeye çalıştılar. Bunun sonucu olarak ellerinde 600 bine yakın öğrenci kaldı. Meslek liselerinde de kontenjanların boş kaldığı görüldü. Çünkü meslek lisesine giden öğrencilerin üniversiteyi kazanma oranları düşük. Mesleki ve teknik eğitim, hiç bu kadar ayaklar altına alınmadı, meslek liselerinde hiç bu kadar kalite düşüklüğü yaşanmadı. Hal böyle olunca aileler de bu okulları tercih etmiyor. Aileler, çocukları Anadolu liselerini kazanamasa bile genel liseleri bir umut olarak görüyorlardı. Çünkü genel liselerde üniversiteye yerleşme oranları meslek liselerine göre daha yüksektir. Bakanlık bunu sonradan fark etti ve yeni çözüm üretmeye çalıştı; ama çözüm üretirken de aileleri ve öğrenciyi psikolojik olarak zorlamaya başladı. Çocukların meslek liselerine ya da açık liseye gitmeleri yönünde tavsiyeleri oldu.

Eğitim öğretimde ana hedef çağ nüfusunun yüz yüze eğitim almasını sağlamaktır. Bununla birlikte açık öğretime devam etmek yüz yüze eğitime alternatif olarak görülmektedir. Açık öğretimin öğrencilerin önünde bir seçenek olarak sunulması gelecekte hangi problemleri doğuracaktır?

Açık lisenin kuruluş amacı farklıdır. Sınıfta yüz yüze, öğrenci-öğretmen diyaloğuyla yapılan eğitim-öğretim son derece önemlidir. Sınıf ortamı kişiliğin gelişmesinde, sosyalleşmede, proje üretiminde, aidiyet hissetmede çok önemlidir. Bakanlık, bu çocukları açık liselere yönlendirerek bir faciaya zemin hazırlamıştır. Çocuklar, açık liselerde okula devam edemeyecektir. Peki, okula gitmeyen çocuğu siz nerede tutacaksınız? Nasıl kontrol edeceksiniz? Ergenlik döneminde siz bu çocuğu nasıl sosyalleştireceksiniz, topluma nasıl kazandıracaksınız? Öğretmenlerin her ne kadar itibarını düşürdüyseniz de, yine de öğretmen, o çocuk için rol modeli olmaya devam ediyor. Açık lisede okuyan çocukların, oyun salonlarına, internet kafelere giderek, olumsuz davranışlara yönelmesi çok daha kolay olacaktır. Çünkü çocukları aile de kontrol edemiyor. Yarın çocuklar yanlış bir davranış ya da eylem içerisine girdiğinde bunun hesabını nasıl vereceksiniz? Bakan Avcı bir televizyon programında "Açık liseler var, çocuklar açık liselere gitsin." diyor. Çünkü Bakan Avcı eğitimi bilmiyor. Eğitimi bilmediği için de böyle bir şeyi çok rahatlıkla söylüyor. Bir nesli mahvediyorsunuz. AKP iktidara geldiğinde yedi yaşında olan ve onların hazırladığı eğitim sisteminden geçen bir çocuk bugün on sekiz yaşındadır. İktidar ne verdiyse, çocuklar onu aldı. Bu çocuklar iktidarın politikalarıyla yetişti. İktidarın bugün çeşitli nedenlerle suçladığı nesil, aslında kendi yetiştirdikleri nesildir ki, ayrıca biz bu neslin sağduyusuna güveniyoruz. Bu nesil; gerçekten sorgulayan bir nesil, kendi doğru yolunu her zaman bulabilen bir nesildir.

Bilindiği gibi SBS kaldırıldı, SBS'nin yerine dönem içi 6 temel dersten yapılan yazılı sınavların merkezi sistemde gerçekleştirileceği bir model geldi. Size göre bu sistem sorunsuz ve sağlıklı bir şekilde yürür mü? Öte yandan Milli Eğitim Bakanı Nabi Avcı dershanelerin de kapatılacağını belirtmişti. Dershaneler bu sistem ile birlikte ihtiyaç olmaktan çıkar mı? Dershanelerin kapatılması tartışmalarını nasıl değerlendiriyorsunuz?

AKP iktidara geldiğinde "Sınavlar adaletsiz, fırsat eşitliği sağlamıyor. Bu nedenle sınavları kaldıracağız." dediler. Ancak sürekli yeni sınav getirdiler. Önce OKS idi, sonra SBS oldu, şimdi SBS de kaldırıldı yerine başka bir sınav sistemi geldi. Üstelik ortaöğretime geçiş sisteminde sınavları bu kez her yıla yaydılar. Şayet bir sistemin çalışmadığını iddia ediyorsanız, onun yerine çok daha iyi bir sistemi getirmeniz lazım. Bunlar yangını söndürmeye çalışırken, yangını daha da artırıyorlar. Çünkü yangının nereden başladığını

“Sınavların ortaya çıkardığı bir dershane sistemi var. Sınav sayısı artınca öğrenciler dershaneye daha da bağımlı hale gelecek. Dershaneyi ortaya çıkartan temel unsurları ortadan kaldırmadığınız müddetçe dershaneler varlığını sürdürecektir. Dershaneler, sınavlar ile birlikte var oldu. Bireysel olarak ders veriliyordu, daha sonra kurumsal hale geldi. Hükümet, “Dershaneleri kapatacağız.” diyor. Peki dershaneleri kapattığınızda sorun çözülecek mi? Hayır. Ne olacak? Hukuki olarak dershaneleri kapatabilirsiniz ama bu kez merdiven altında ya da farklı bir yapıyla dershaneler devam edecek. Çünkü demokraside hiçbir zaman çare tükenmez.”

bilmiyorlar ve herhangi bir strateji de geliştiremiyorlar.

Yeni sistemde çocukların bir yılda gireceği sınav 12 olarak tespit edildi. Sınavlar merkezden gönderilen sorularla yapılacak ve değerlendirilecek. Her dönem 6 dersten yapılacak sınavlarda öğrenci yine stres ve heyecan yaşayacak. Bir sınav mı daha iyi 12 sınav mı? Nitekim önümüzdeki yıllarda sınavlar 6 ve 7’nci sınıflara da yayılacak ve dolayısıyla sınav sayısı 36’ya çıkacak. Sınavların ortaya çıkardığı bir dershane sistemi var. Sınav sayısı artınca öğrenciler dershaneye daha da bağımlı hale gelecek. Dershaneyi ortaya çıkartan temel unsurları ortadan kaldırmadığınız müddetçe dershaneler varlığını sürdürecektir. Dershaneler, sınavlar ile birlikte var oldu. Bireysel olarak ders veriliyordu, daha sonra kurumsal hale geldi. Hükümet, “Dershaneleri kapatacağız.” diyor. Peki dershaneleri kapattığınızda sorun çözülecek mi? Hayır. Ne olacak? Hukuki olarak dershaneleri kapatabilirsiniz ama bu kez merdiven altında ya da farklı bir yapıyla dershaneler devam edecek. Çünkü demokraside hiçbir zaman çare tükenmez. İnsanlar gerçekten çok yaratıcı. Eğer devlet sorunlarına çare üretmiyorsa o zaman kendileri çare üretiyorlar ve bu durumda siz alternatif çözüm üretilen sistemi dağıtmaya çalışıyorsunuz. Bir sınavda dershane ordusu kuruldu

ise çocukların performansını 12 ya da 36 sınavla değerlendirildiğiniz düşünüldüğünde her okulun yanına bir dershane açılacağını düşünüyorum. Bu durumda çocuklar okuldan çıkıp dershanelere gidecek. Ehil olmayan ellerle, siyasi rantla yapılan atamalarla sistem hiçbir zaman çözülmez. Mağdur olan bu ülkenin çocukları ve öğretmenleri oluyor. Şunu da belirtmek isterim ki; bu sistemle öğretmenler müfredat konusunda da zorlanacaktır. Bazı okullarda müfredat yetişmeyecektir. İleriki yıllarda açık uçlu soruların sorulması da doğru değildir. Eğer açık uçlu, yoruma dayalı soru sorarsanız, sınav nasıl değerlendirilecek?

Milli Eğitim Bakanlığı 2013 yılı için 40 bin öğretmen ataması yapmıştı. 40 bin atama yeterli midir?

Hatırlarsanız Başbakanın iktidara gelmeden önce seçim meydanlarında "Ataması yapılmayan tüm öğretmenlerin atamasını yapacağız." şeklinde bir açıklama yapmıştı. Sayın Başbakan bu sözü verdiyse, yerine getirmesi gerekirdi. Ancak 11 yılda ataması yapılmayan öğretmen sayısı 72 binden 350 bine ulaştı. Bu durumda bir politika geliştirmeniz ve eğitim fakültelerini yeniden yapılandırmanız gerekir. Öğretmen yetiştiren fakülteleri yeniden yapılandırmanız gerekirken, siyasi kaygılarla yeni üniversiteler açıyorsunuz. Eğer bu gençliği gerçekten iş bulabilecekleri alanlara yönlendirselerdi, çocuklarımızın çok farklı bir gelecekleri olacaktı. Eğitim fakülteleri açtılar, çocuklarımız da Başbakanın atamalarla ilgili sözüne güvenerek, bu fakülteleri tercih ettiler. Ancak bu gençlerimiz mezun olduktan sonra atanamadılar. Oysa okullarda öğretmen ihtiyacı da var. MEB öğretmen ihtiyacını 127 bin olarak açıkladı. Atanmak için bekleyenlerin sayısı ise 350 bin. Dolayısıyla 40 bin atama yeterli değildir.

Öğretmenler ve diğer eğitim çalışanları toplumda giderek itibar kaybediyor. Bu itibar kaybının en büyük nedenlerinden birisi olarak, öğretmen maaşlarının kamudaki en düşük maaş seviyesine gerilemesi gösteriliyor. Hükümet ile yapılan toplu sözleşmede 2014 yılı için taban aylığa net 123 TL artış yapıldı. Öte yandan öğretmenlerin eğitim-öğretim tazminatları brüt 75+75 TL oldu. Öğretmenlerin iki yıldır ek ödeme alamadığı ve 1500 TL ek ödeme alan devlet memurlarının varlığı düşünüldüğünde öğretmenlere yapılan 75+75 tazminat artışı yeterli midir? Öte yandan akademisyenlere de hiçbir ek artış yapılmadı. Bu konudaki değerlendirmelerinizi öğrenebilir miyiz? Bu maaş artışları ile öğretmenlerin yaşam seviyesini ve itibarını yükseltebilir miyiz? Öğretmenlerin ve diğer eğitim çalışanlarının maddi ve sosyal imkânlarının artırılması ve itibarlarının geri kazandırılması için neler yapılması gerekmektedir?

Öğretmenlik mesleği hiç bu kadar ayaklar altına alınmadı. Bunun en önemli göstergelerinden birisi maaş konusudur. Özellikle mesleki tercihlerde yapılan araştırmalarda, öğretmenlik mesleğinin artık daha az tercih ediliyor olmasının nedeni olarak ücretler gösterilmektedir. Bir öğretmen imamdan, polisten, askerden, mühendisten çok daha düşük ücret almaktadır. Geleceğimiz olan çocuklarımızı öğretmenlere emanet ediyoruz ama

öğretmenlere yaşamlarını sürdürebileceği maaşı çok görüyoruz. Yoksulluk sınırının altında veya açlık sınırının biraz üstünde maaş alan bir öğretmenden nasıl bir performans beklemeyi düşünüyorsunuz? Özellikle popülist söylemlerle siyasette yer edinmeye çalışan AKP iktidarı, öğretmenleri çok fazla hırpalamıştır. AKP iktidarının bakanları, öğretmenleri rencide eden açıklamalar yapmıştır. İktidar, öğretmenlerin öğrencilerin gözündeki değerini düşürmüş, ne ataması yapılmayan öğretmenler konusunda ne de öğretmenlerin özlük hakları konusunda yeterli çaba göstermemiştir. Öğretmenlere verilen zamlar çok düşük düzeyde kalmıştır. Öğretmenlik mesleğinin cazip hale getirilmesi ve öğretmen-

> “Eğitim fakülteleri açtılar, çocuklarımız da Başbakanın atamalarla ilgili sözüne güvenerek, bu fakülteleri tercih ettiler. Ancak bu gençlerimiz mezun olduktan sonra atanamadılar. Oysa okullarda öğretmen ihtiyacı da var. MEB öğretmen ihtiyacını 127 bin olarak açıkladı. Atanmak için bekleyenlerin sayısı ise 350 bin. Dolayısıyla 40 bin atama yeterli değildir.”

lik mesleğinin bir kariyer mesleği haline getirilmesi gerekmektedir.

Milli Eğitim Bakanlığı, öğrenim özrünü özür grubu tayinleri arasından çıkardı. Akademisyen kimliğe sahip olan Milli Eğitim Bakanı Nabi Avcı ve MEB Müsteşarı Yusuf Tekin'in döneminde yönetmelikten öğrenim özrünün çıkarılmasını nasıl değerlendiriyorsunuz? Öte yandan il dışı özür grubu tayinleri çözülmüş olsa da, il içi tayinlerde öğretmenlerin mağduriyetleri hala giderilemedi. Bu noktada özür grubu mağduriyetlerini nasıl değerlendiriyorsunuz?

Eğitim, insan odaklı olmalıdır. İnsanların mazeretleri dikkate alınmalıdır. Eğer siz insanı baz alıyorsanız, onun sözünün senet olarak alınması gerektiğini düşünüyorum. Bir öğretmen, eğer bir özür beyanında bulunuyor ise -ki bir öğretmen hiçbir zaman yani kolay kolay aldığı sınıfı terk etmeyecektir veya aldığı sorumluluğu yerine getirmeden herhangi bir görev değişikliği de istemeyecektir- mutlaka acil bir nedeni vardır. Eş, sağlık, öğrenim özrü sorunlarının çözülmesi öğretmenlerin performansını artıracaktır. Bu nedenle özür grubu beyanları çok daha fazla dikkate alınmalıdır. Çünkü bir öğretmenin problemi, tüm öğrencilere yansıyacaktır. Bu da diğer öğretmenlere ve yöneticilere etki edecektir. Milli Eğitim Bakanlığı'nın bu konuya sorun odaklı değil, çözüm odaklı yaklaşması lazım. Özür grubu tayini isteyenlerin sayısı da fazla değildir. Yüksek lisans yapmak isteyen öğretmenlerin de önüne engel konulmaması lazım.

Bir açıklamanızda Fatih Projesi'nin çok büyük hayal kırıklığı yaşattığını söylemiştiniz. Size göre bu proje neden hayal kırıklığı olmuştur? Öte yandan son günlerde Fatih Projesi usulsüzlük iddiaları ile gündeme geldi. Projenin yola çıkış amacı ile bugün gelinen noktayı değerlendirir misiniz?

Fatih Projesi, yüzyılın projesi olarak sunuldu. Peki, işin uzmanlarına danışıldı mı? Bu proje de tıpkı 4+4+4 sisteminde olduğu gibi, uzmanlara danışılmadan hazırlandı. Milliyetçi Hareket Parti-

> Öğretmenlik mesleği hiç bu kadar ayaklar altına alınmadı. Bunun en önemli göstergelerinden birisi maaş konusudur. Özellikle mesleki tercihlerde yapılan araştırmalarda, öğretmenlik mesleğinin artık daha az tercih ediliyor olmasının nedeni olarak ücretler gösterilmektedir. Bir öğretmen imamdan, polisten, askerden, mühendisten çok daha düşük ücret almaktadır. Geleceğimiz olan çocuklarımızı öğretmenlere emanet ediyoruz ama öğretmenlere yaşamlarını sürdürebileceği maaşı çok görüyoruz. Yoksulluk sınırının altında veya açlık sınırının biraz üstünde maaş alan bir öğretmenden nasıl bir performans beklemeyi düşünüyorsunuz?

si olarak, Fatih Projesi'ne yönelik birçok itirazımız oldu. Türkiye'nin bilgisayar çöplüğüne döneceğini, kendini yenileyemeyeceğini, bir sınıfın yalnızca teknolojiden oluşmayacağını, insan odaklı eğitim olacaksa duyguların olması ve çocuğun bizzat kendi yaratıcılığını kullanması gerektiğini söylemiştik.

Bilgisayar destekli eğitime elbette ki karşı değiliz ama eğitimde bütün örneklerin bilgisayar tarafından verildiği, öğrencileri mekanik hale getirecek eğitimle çağ atlanacağını düşünmüyoruz. Nitekim, Fatih Projesi'nin eğitimdeki problemleri çözmeye yönelik değil, rant sağlamaya yönelik bir proje olduğu ortaya çıktı. Yapılan pilot çalışmalarda öğretmenlerden çok olumsuz tepkilerin geldiğini gördük. Bunlar hiçbir zaman basınla paylaşılmadı ama öğretmenler birebir bu problemleri bizle paylaştılar. Projede verilen sözler yerine getirilmedi, usulsüzlük ve yolsuzluklar ortaya çıktı. Bu proje ölü doğmuştur. Bugün akıllı sınıflar ile ilgili iktidarın elinde Amerika'da yapılan çalışmalar var. Finlandiya, Kore, Singapur, Danimarka gibi ülkelerde çocuklar, yaparak ve yaşayarak öğreniyor. Bilgisayar destekli eğitim alıyorlar ama yaratıcılıklarını, toplumla beraber kaynaşarak öğrendiği bilgileri bilgisayarla destekliyorlar. Bir de bu projenin insan sağlığına zararlı yönleri de vardır. Bir de şu noktayı dile getirmem gerekiyor: Siz bilişim teknolojileri öğretmenlerini atamıyorsunuz, bu dersleri kaldırıyorsunuz, diğer öğretmenlere kurslar vererek, onları formatör öğretmen yapıyorsunuz. Buna karşılık sınıflarınızı akıllı sınıf haline getiriyorsunuz. Burada bir çelişki var.

Felsefesiz İlahiyat Programı Üzerine

-Dinin Lâfzî Yorumunu İktidarın Yönetimine Sunmak-

Prof. Dr. Nadim MACİT

Ege Ünv. Öğretim Üyesi

Giriş: İlahiyat Fakülte Müfredatlarında Yapılan Yeni Düzenleme

İlahiyat Fakülte müfredatlarında yapılan yeni düzenlemede Felsefe Tarihi, Sosyolojiye Giriş, Din Hizmetlerinde İletişim ve Rehberlik gibi bazı ilahiyat fakültelerinin müfredatlarında var olan dersler programdan çıkarılmıştır. Yeni müfredatta anılan derslerin içeriğini yansıtan başka bir ders adı da yer almamaktadır. Bununla yetinilmemiş ayrıca daha önceki müfredatta 3 kredilik dersler olan Din Sosyolojisi, Din Psikolojisi ve Din Felsefesi derslerinin kredileri ikiye düşürülmüştür. Bunun yanı sıra Kelâm ve Mezhepler Tarihi dersleri birleştirilmiş, Türk Dini Musikisi dersi ile Türk İslâm Sanatları Tarihi dersleri, 2 kredilik İslâm Sanatları ve Dinî Musikisi başlığı altında toplanmıştır. Böylece felsefesiz ve sanatsız bir ilahiyat özlemine ilk adım atılmıştır.

Yapılan bu değişikliğin İlahiyat Fakültelerinin müfredatında birlik sağlama ve temel İslâm bilimleri alanındaki derslerin program içerisindeki ağırlığını artırma amacında olduğu ileri sürülmektedir.

Yapılan bu değişikliğin İlahiyat Fakültelerinin müfredatında birlik sağlama ve temel İslâm bilimleri alanındaki derslerin program içerisindeki ağırlığını artırma amacında olduğu ileri sürülmektedir. Basına sızan daha özel bilgilere bakılırsa öğrencilerin kafasının karışmasını önlemek için yeni program oluşturulmuştur. Bu gerekçenin bizatihi kendisi İslâm'ın zihni bir hastalığa bulaştırıldığını gösterir.

Basına sızan daha özel bilgilere bakılırsa öğrencilerin kafasının karışmasını önlemek için yeni program oluşturulmuştur. Bu gerekçenin bizatihi kendisi İslâm'ın zihni bir hastalığa bulaştırıldığını gösterir. Aklı karışıkların akıl karıştırmayı önleme kılavuzluğuna soyunmaları söz konusu zihniyetin "dini siyasetle yönetme" konusunda ne kadar hırslı olduğunu açığa çıkartmaktadır.

Elbette ki bir programın içerisinde değişen şartlar çerçevesinde düzenlemeler yapmak gerekli ve makuldür. Ancak yapılan değişikliğin içeriği dünyanın ve Türk toplumunun tarihî ve güncel durumunu, hatta geleceğini göz önünde bulunduran, program geliştirme alanının bilimsel, objektif kıstaslarına uygun nitelikte olması beklenir. Oysa anılan program tarihî, kültürel ve bilimsel gerçeklikten yoksundur. Siyasî teşkilatlanma faaliyetine zemin oluşturma gayretini yansıtan unsurlar içermektedir.

Yeni bir müfredat programı, önceki müfredat mezunlarının yeterliliklerini ve yetersizliklerini dikkate almak durumundadır. Ayrıca yeni bir müfredat programı

geliştirmek ilahiyat lisans programının amaçladığı kazanımları, görev alanlarına ilişkin beklentileri kapsamalıdır. Nesnel ölçütlere dayalı bir değerlendirme sonucu elde edilen çıkarımlar yeni programın gerekçeleri olabilir. Mevcut değişikliğe geçerli bir gerekçe göstermeden belli bir tutuma dayalı görüşün esas alınması siyasî mülahazaların eseridir. Dini bilgiye tabi tutmak yerine dini siyasetin kontrolüne verme amacını güden bu program, toplumu dinin maksatlarından kopmuş bir dinle denetlemeyi hedeflemektedir.

İlahiyat fakültelerinin müfredat değişikliklerinin tarihine bakıldığında önceki müfredatların birçoğunun anılan ölçütlerden yoksun olduğu da bir gerçektir. İlahiyat mezunlarından nesnel kriterler çerçevesinde ölçüme dayalı dönüt alma çabası bir yana, bu mesele üzerinde çalışmış insanlara dahi müracaat edilmediği anlaşılmaktadır. Mevcut değişiklik kamuoyunun bilgi ve değerlendirilmesine de sunulmamıştır. Keyfiliği ve tekelciliği kafa karıştırmayı önlemenin yolu olarak gören bu zihniyetin; dini anlama ve yorumlama gibi bir derdi olamaz. Tek derdi "dinin lâfzî yorumuna" kafa sallayan kütükler üreterek iktidarını derinleştirmektir.

Ülkemizde siyasi alanın çatışmalı ve öteki üretme mantığı bazı hesaplaşmaların din üzerinden yapılmasına zemin oluşturmuştur. Bu kaygan ve sancılı zemin üzerinde sağlam bir program üretmenin zor olduğu açıktır. Bu zorluğa rağmen **daha önceki İlahiyat programları aşağıdaki niteliklere sahip ilahiyatçı yetiştirmeyi amaçlamıştır;**

(A)İlahiyat fakültesinden mezun olan bir öğrenci ilahiyat alanındaki sorunları dinî temel kaynaklardan hareketle tanımlar. Gerektiğinde bireysel ve ekip halinde çalışarak çağdaş sorunlara bilimsel ve objektif çözümler üretebilir. Dini meselelere yönelik özel çalışmalar; Diyanet İşleri Başkanlığı ve İlahiyat Fakültelerinin ortaklaşa düzenledikleri şuralar bunun göstergesidir.

(B)İlahiyat alanında toplumun ihtiyaç duyduğu konularda bilimsel, sosyal ve kültürel ulusal / uluslar arası faaliyetlere katılır ve ilgili konularda elde ettiği bilgileri kullanma, geliştirme ve aktarma becerisi kazanır.

(C) İlahiyat alanındaki verileri toplama, proje üretme, strateji geliştirme, etkinlik planlama, gerçekleştirme ve topluma sunma becerisine sahip olur.

(D) Sistematik, tutarlı, eleştirel ve yaratıcı düşünme yetenek ve kapasitesini geliştirir. Disiplinler arası bakış açısı ile değerlendirme yapabilir.

(E) Formasyonunun gerektirdiği kurumlara ve faaliyetlere iştirak ve intibak eder. Yerel, bölgesel, ulusal ve uluslararası dinî, kültürel ve sosyal politikalarının geliştirilmesinde aktif rol üstlenebilir.

(F) Demokrasi, insan hakları, toplumsal, bilimsel, kültürel, dinî değerler, mesleki etik ilkelere uygun davranır. Bilgisiyle örtüşen davranışlar sergileyerek topluma örnek olma şuuruyla hareket eden iyi bir insan ve vatandaş olur. Beşeri münasebetlerinde ve iletişiminde gerekli özelliklere sahip olur. Sosyal ilişkileri olumlu düzeyde yürütebilir.

(G) Dinî konularda ilgili kişi ve kurumları bilgilendirme, sorunlara yazılı ve sözlü olarak çözüm önerileri sunma becerisi kazanır.

Teorik düzeyde kalsa bile ilahiyat programlarında anılan hususların amaçlandığı bilinmektedir. Amaçlanan bu hususların sosyal bilimler aracılığıyla sağlanabileceği de bir gerçektir. Söz konusu dersler yeni programda yer almadığına göre yukarıda sıralanan hedefler nasıl gerçekleştirilecektir? Kaldı ki anılan hedefleri gerçekleştirmek için sosyal psikoloji, medya ve iletişim, sosyal antropoloji gibi derslere ihtiyaç duyan bir programdan felsefe derslerinin çıkarılması, diğer sosyal bilimlerin arkadan önden kırpılması, aklî sorgulamayı esas alan, aklın değer koyma yeteneğini kabul eden Kelam İlmi'ni mezhepler tarihine çevirmeyi amaçlayan bir program entegrizmi besler.

(H) Alanında kendisini daha iyi geliştirmeye yardımcı olacak bilgisayar, internet gibi bilgi teknolojilerini kullanma becerisine sahip olur.

(I) Yaşayan dünya dinleri ve dini akım mensuplarıyla iletişim kurup, aracı roller üstlenip, bir arada yaşamaya yönelik ortak projeler üretebilir.

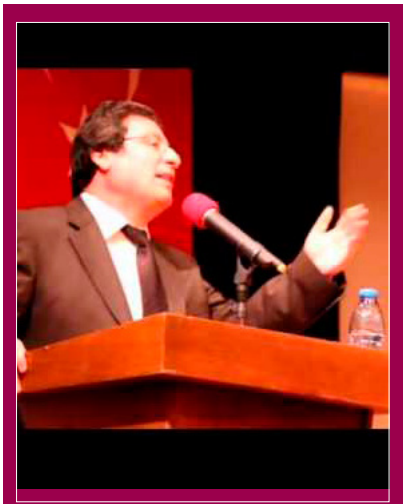
Teorik düzeyde kalsa bile ilahiyat programlarında anılan hususların amaçlandığı bilinmektedir. Amaçlanan bu hususların sosyal bilimler aracılığıyla sağlanabileceği de bir gerçektir. Söz konusu dersler yeni programda yer almadığına göre yukarıda sıralanan hedefler nasıl gerçekleştirilecektir? Kaldı ki anılan hedefleri gerçekleştirmek için sosyal psikoloji, medya ve iletişim, sosyal antropoloji gibi derslere ihtiyaç duyan bir programdan felsefe derslerinin çıkarılması, diğer sosyal bilimlerin arkadan önden kırpılması, aklî sorgulamayı esas alan, aklın değer koyma yeteneğini kabul eden Kelam İlmi'ni mezhepler tarihine çevirmeyi amaçlayan bir program entegrizmi besler. Türk toplumunu talibanlaştırır. Çünkü yürürlüğe konmak istenen yeni müfredatın kaba gözlemi ilahiyat fakültelerinin bilgi üretme, bilgiye ulaşma yollarını öğreten bir formasyon kazandırmaktan çok bilgiyi aktarma amacına matuf dizayn edildiğini göstermektedir. 7 dönem tefsir, 7 dönem hadis, 8 dönem Kur'ân okuma dersinin konulmuş olması bunun göstergesidir.

Bilginin üretim, değişim ve ulaşım hızının olağanüstü düzeyde arttığı, buna paralel olarak eğitim ve öğretimin bir bilgi aktarım süreci olarak gören düşüncelerin tarihe gömüldüğü bir dünyada ilahiyat fakültelerini bilgiyi üretme, ulaştırma, yeri geldiğinde değiştirme formasyonuna sahip mezunlar vermekten uzaklaştırmanın, sırf bilgi hamalı mezunlar vermeye yönelik dizayn etmenin hem dünyanın hem de Türkiye'nin gerçekleriyle bağdaşmadığı, hatta çatıştığı açıktır.

III. Yeni Müfredatın İçeriği: Hafıza Yitimini Sağlamak

İlahiyat fakültelerinde, sosyoloji, psikoloji ve felsefe derslerinin müfredat programından çıkarılması ve bunun ardından ilgili disiplin uzmanlarının çok kısık bir sesle itirazı anlaşılır olmaktan uzaktır. Zira felsefe dersinin müfredat programından çıkarılıyor olmasının nedeni ne olabilir? Neden çıkarılmaması gerekir? Sorularını hem cevaplamak hem de temellendirebilmek oldukça kolaydır. Cevabı zor olan soru; neden sosyal bilimcilerin buna sessiz kaldığıdır.

Felsefe derslerinin müfredat programından çıkarılmasının nedeni ne olabilir? Eğer temel amacımız iyi birer ilahiyatçı yetiştirmek ve bu bağlamın sonucunda temel kaynaklarla rasyonel bağ kurabilen hakiki nesiller oluşturmaksa, alınan karar ifade edilene hizmet etmez. Çünkü iyi bir ilahiyatçının yetişmesi için müfredat programında bulunan genel olarak sosyal ilimler, özel olarak felsefe dersleri zaten yetersizdir. Bir ilahiyat programında "dil felsefesinin" olmaması büyük bir eksikliktir. Zira her din belirli bir dilsel yapı üzerinden inşa edilir ve yayılır. Tabii ki böyle bir beklenti hayal! O zaman alınan kararın arka planında başka bir amaç olmalıdır; Kanaatimce felsefenin "varlıkla olan ilişkimizi düzenleme, düşünülmüş olanla yetinmeyip düşünülmüş olan üzerine tekrar düşünme, insani yetilerden akıl yetisine vurgu yapma, eleştirel olma, analitik tavır ve sentetik işlev gibi temel özellikleri yetiştirilmek istenen ilahiyatçılar için uygun görülmüyor. Araştırmayacak, eleştirmeyecek, sorunları görüp çözüm önerisi de üretmeyecek; yani merkezi otorite ne salık verirse onu vaaz edecek din adamı yetiştirme arzusu; Din'i hapsetme ve bir skolâstik yapıya dönüştürmeye hizmet eder.

Felsefe derslerinin müfredat programından çıkarılmasının nedeni ne olabilir? Eğer temel amacımız iyi birer ilahiyatçı yetiştirmek ve bu bağlamın sonucunda temel kaynaklarla rasyonel bağ kurabilen hakiki nesiller oluşturmaksa, alınan karar ifade edilene hizmet etmez. Çünkü iyi bir ilahiyatçının yetişmesi için müfredat programında bulunan genel olarak sosyal ilimler, özel olarak felsefe dersleri zaten yetersizdir.

Bir etkinliğin, bir faaliyetin bir olgunun "ne'liği" felsefi ilginin konusudur. İstenilen ve yapılan bu şey ne'liğin araştırılması değil, ne olduğu belirlenmiş olanların ifadelerinin/beyanların tekrarıdır. Buradan İslami İlimler Fakültesi çıkmaz; çünkü böylesi bir etkinlik içerisinde "ilim ve bunun" metodolojisi barınmaz. Çünkü böyle bir anlayış, inşa ve üretimi değil tüketimi ve işleyiş evrelerine dayalı hâkimiyeti besler. Söz konusu müfredat, dini bilgiden ve beşeri tecrübeden koparmayı içermektedir. Saf dindarlık üretme adına tarihi tecrübeyi yok etme arzusu hafıza yitimini gerçekleştirmekten başka bir işe yaramaz. 1960 sonrası süreçte kendi tarihî tecrübesini yok sayarak sömürge kültüründen geçen lafızcı ve tepkici anlayışları İslamcılık adına ülkemize taşıyanlar hafıza yitimine uğramış tarihsiz, kültürsüz aktörlerdir. Anılan arzuyu iktidarın gücüne yaslanarak derinleştirme eğilimi Suudi Arabistan-Amerikan püritenliğini din sanmanın bir eseridir. Bu öyle bir püritenliktir ki kendi tarihi tecrübesine kin duyan ve İslâm'ı nefretin, kinin ve intikamın aracı yapan bir siyasî duruşla buluşur.

İlahiyatların felsefesizleştirilmesi açık bir arzu olarak karşımızda durmaktadır. Bunun temel amacının da felsefenin temel özellikleriyle yetiştirilmek istenen din adamından beklentinin çatışmasıdır. Bir ilahiyatçının felsefi öğretimden geçmesi endişe kaynağı ise, ilahiyat dışında felsefe bölümlerinin ilahiyatlaşması bugün kısmî izleri görülse bile, yakın gelecekte başka bir endişeyi gündeme getirecektir. Felsefe bölümlerinin ilahiyatlaştırılması Hannah Arent'in Hitler üzerine yaptığı yorumu hatırlatmaktadır: "Hitler'e en önce teslim olan kalem sahipleri bu zorba yönetimin ortakları oldular."

Aklın değer koyma yeteneğini inkâr ederek dinin lâfzî yorumunu öne çıkaran anlayış bir ifadenin anlamını aklî sorgulamaya tabi tutamaz. Bilgisi edinilmek istenen şeyin nasıl bir şey olduğu (ontoloji) bu gerçekliğin bilgisine hangi tür bilgiyle (epistemoloji) ve nasıl ulaşılabileceği (metodolojiye) bilinemez, mesele lafzî açıklamalarla sınırlı tutulursa Allah'ı kendi adına konuşturma süreci başlar.

Bugün bu türden gelişmelere sessiz kalan akademisyenler / aydınlar yarın "şiddet şeceresinin" bahçıvanı olacaklardır.

Aklın değer koyma yeteneğini inkâr ederek dinin lâfzî yorumunu öne çıkaran anlayış bir ifadenin anlamını aklî sorgulamaya tabi tutamaz. Bilgisi edinilmek istenen şeyin nasıl bir şey olduğu (ontoloji) bu gerçekliğin bilgisine hangi tür bilgiyle (epistemoloji) ve nasıl ulaşılabileceği (metodolojiye) bilinemez, mesele lafzî açıklamalarla sınırlı tutulursa Allah'ı kendi adına konuşturma süreci başlar. Bilindiği üzere ilahiyat alanında bilgiye konu olan (onto) dindir. Ancak ontolojik olarak din / İslâm sadece gökten inen, metin olarak okunan, tefsir ve tevil edilen, aktarılan bir gerçeklik değildir. Aynı zamanda sosyal, insanî düzleme taşındığı sürece "din" olan bu alanla ilişkisi ve etkileşimi çerçevesinde yaşanan bir gerçekliktir. Kaldı ki sadece okunan, tefsir ve tevil edilen ve aktarılan bir gerçeklik olarak ele alınsa dahi okuyan-okunan, tefsiri, tevili / yorumu aktarılanı fikrî, tarihî ve içtimaî bağlamdan bağımsız ele almak ne derece mümkündür? Keza dini, kendi gerçekliğine uygun anlamak ne derece mümkündür? Ayrıca felsefeyi ve sosyal bilimleri, aklî sorgulama geleneği dışlayan bir anlayış dini gereği gibi anlama ve yorumlama yeteneğini nasıl kazanacaktır?

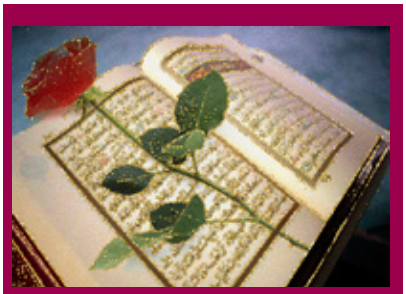
Felsefeden ve sosyal bilimlerden koparılmış bir program dini korumanın değil, dini kullanıma sunmanın zeminini oluşturur. Gizlenen amaç budur. Basına yansıyan bilgilere bakılırsa müfredatı dizayn edenler felsefeyi ve sosyal bilimleri kafa karıştırıcı, bozucu, yıkıcı; bünyeye girmiş bir mikrop olarak ilan etmişlerdir. İlahiyat müfredatı içerisinde belirtilen alanları boğmak, aklınca steril bir din anlayışı geliştirmek ve steril bir ilahiyatçı yetiştirmek olabilir. Ancak her hangi bir mikrop karşısında en savunmasız bünyelerin bağışıklık sistemi en zayıf olanlar olduğu unutulmamalıdır.

IV. Müfredatın Amacı: Dini İktidarın Yönetimine Sunmak

Din iktidarların yönetimine nasıl sunulur? Bu soru din-iktidar

ilişkisi açısından tarihî tecrübeyi tahlil etmeye ihtiyaç duyar. İnsan aklının değer koyma yeteneğini askıya alan, aklî ilimleri dışlayan ya da daraltan her anlayış dini gücün aracı kılar. Böyle bir İslâm anlayışının iki döneminden ve iki farklı içeriğinden bahsedebiliriz. İslâm'ın erken döneminde Selefiyye olarak adlandırılan bu anlayışı Ebu Hasan el-Eş'âri şu ifadelerle tespit eder: "İnsanlardan bir grup (katı gelenekçiliğin temsilcileri) bilgisizliği kendilerine sermaye yaptılar. Dini konuda araştırmak ve düşünmek kendilerine ağır geldi. Taklide ve basitliğe yöneldiler. Dinin temel ilkelerini araştıranları ayıpladılar. Onları sapıklıkla nitelendirdiler. Sandılar ki hareket, sükûn, cisim, araz, renkler, oluşlar, cüz, tafra ve Sıfat-ı Bari konularında konuşmak bidat ve sapıklıktır."[1] İslâm'ın erken döneminde iç ve dış dünyadan İslâm'a yönelik eleştirileri göğüslemeyi ve İslâm'ı savunmayı üstlenen kelamcıları ve filozofları bidat sapıklıkla suçlayan mantıkla "felsefe dersleri öğrencilerin kafasını karıştırıyor" şeklindeki daha inceltilmiş mantık arasında ne fark vardır?

Varlığın bilgisi üzerinde durmanın ve İslâm'ı aklî temellendirmenin bidat ve sapıklık olduğunun gerekçesi nedir? Eş'ârî, bu sorunun cevabını söz konusu anlayışın temsilcilerine atıf yaparak şöyle tespit eder: "Belirtilen konularda konuşmakla hidayet ve irşat yapılmış olsaydı Hz. Peygamber, halifeleri ve ilk takipçileri mutlaka konuşurlardı. Zira Nebi (s.a.v) dini konularda ihtiyaç duyulan her şeyi rihletinden önce mutlaka konuşmuş, yeterince ve açık şekilde belirtmiştir.

Yukarıdaki gerekçe ve izaha dayalı olarak 7 dönem tefsir, 7 dönem hadis, 8 dönem Kur'ân programa yerleştiren ve felsefe derslerini programdan çıkaran, sosyal bilimleri önden ve arkadan kırpan, Kelam ve Mezhepler tarihini birleştiren zihniyet arasında ne fark var? Selefîliğin post-modern sürümünde tezahür eden program bize şunu söylemiyor mu?

O, Müslümanların dini konularda ihtiyaç hissettikleri, kendilerini Allah'a yaklaştıracak ve gazabından uzaklaştıracak hiçbir sözü terk etmemiştir."[2] Sunulan gerekçe İslâm'ın bütün meseleleri konuşulmuş ve metinlerle tespit edilmiştir. Metinlerin dışında dinden bahsetmek, din üzerine düşünmek sapıklıktır. Eş'arî belirtilen anlayışın geçersiz olduğunu Hz. Peygamber ve halifeleri döneminde konuşulmadığı halde değişen hayatın gereği olarak birçok konunun konuşulduğunu sıralayarak gösterir. Buna ek olarak varlığın bilgisini elde etme emrinin Kur'ân'a dayandığını ve bizzat Kur'ân'ın varlık üzerinde düşünmeye davet ettiğini ayetlere dayanarak söz konusu iddianın temelsiz olduğunu gösterir.

Yukarıdaki gerekçe ve izaha dayalı olarak 7 dönem tefsir, 7 dönem hadis, 8 dönem Kur'ân programa yerleştiren ve felsefe derslerini programdan çıkaran, sosyal bilimleri önden ve arkadan kırpan, Kelam ve Mezhepler tarihini birleştiren zihniyet arasında ne fark var? Selefîliğin post-modern sürümünde tezahür eden program bize şunu söylemiyor mu? "sabitlenmiş metinleri okumanın ve lâfzî açıklamanın dışında dini konular üzerinde konuşmak kafa karıştırmaktan başka bir şey değildir.

Felsefeden ve aklın değer koyma yeteneğinden kapan her anlayış dünya kurma etkinliğini kaybettiği için başkasına bağımlı kalır. Bahsedilen anlayış tarih boyunca gerek yerel ve bölgesel gerekse küresel düzeyde iktidar ağlarına bağımlı kalmış ve varlığını bu şekilde devam ettirmiştir. Var olmayı sürekli olarak geçmişte aramıştır. Hz. Peygamber'in ardından geliştirilen siyasî modeli idealleştirerek modern zamanlarda o modele dönmeyi var olmanın gerekçesi sayan neo-selefîlik tarih dışı ve lafızcı okumalarla İslâm'ı egemen güçlerin aracı haline getirmiştir. Bunun en katı örneği Suudî Vahhabiliği ve farklı ülkelere yansıyan daha rafine ve yumuşatılmış biçimleridir. [3]

Ülkemizde 1960'dan sonra yer tutan ve siyasîleşen bu anlayış, tarihî tecrübeyi; diğer bir deyişle kültürel ve siyasî aklı din üzerinden eleştirmiş ve kendisinin dışında kalan herkesi küfürle ve Batı'nın uşağı olarak suçlamıştır. 1990 son-

1 Ebu Hasan el-Eşârî, *Risaletün fi İstihsani'l Havd fi İlmi Kelâm: Kelam İlmine Yönelmenin Güzelliği,* (Çev: Nadim Macit) Yüzüncü Yıl Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, Sayı: 1, Cilt: 1, Yıl: 1994, s. 111.

2 Eş'ârî, a.g.e, s. 111

3 Bu konuda Bakınız: Nadim Macit, *Küresel Güç Politikaları Türkiye ve İslâm*,1, Ankara: 2010, Sarkaç Yayınları

rası değişen dünya dil sistemi ve dinlerin yükselişi anılan siyasetin ivme kazanmasına yol açmıştır. İktidarı elde eden bu çevre ve ortakları "Brüksel'den şefaat dilenmişler ve İslâm coğrafyasını yeniden tanzim etmek isteyen küresel gücün ortağı olduklarını ilan etmişlerdir." Birinci dünya savaşında İslâm coğrafyasını işgal eden ve parçalayan güçlerle ittifak ederek Irak, Tunus, Libya, Mısır ve Suriye'de iç çatışmanın zeminini oluşturmuşlar, anılan ülkelerdeki otoriter yapıları ve demokrasi talebini işgalin gerekçesi saymışlardır.

Felsefeden ve sosyal bilimlerden nefret eden bu zihniyet, olup-biteni analiz edememiş, Batı'nın uzattığı havuçların tutsağı olmuşlardır. Eğer bu anlayışın derdi otoriter sistemlere karşı mücadele vermek ise başta ABD, Kuveyt, Katar, Suudi Arabistan, Rusya, Çin ile ilgili konularda niçin susuyorlar? Kaldı ki otoriterliğin göstergesi böylesi adresler değildir. Otoriter zırhına bürünmüş bir iktidar "tanımlanmış bir duruma" özgüdür. Gerçek anlamda işgaller ve otoriter zihniyetler tanımlanmış bir durumun dışında bazen dine, bazen siyasî değerlere yaslanarak ötekiler üzerinde baskı, kuşatma ve işgal senaryoları uygulayan yapılardır. Belirtilen anlayış dine ve siyasî değerlere yaslanıp, medeniyet dışı güçlerle ittifak yaparak İslam coğrafyasının işgaline zemin hazırlamış ve akıtılan kanının ortağı olmuştur. Böyle bir politikanın sürdürülmesi felsefeden, sosyal bilimlerden, aklı sorgulamadan koparılmış bir din anlayışı ile mümkündür.

Son olarak ironik bir duruma atıf yapmamız gerekmektedir. 1990 sonrası süreçte öteki ilan edilen İslâm coğrafyasını yeniden tanzim etme politikalarına sessiz kılan, Irak'ın işgalini "demokrasi geliyor" diye meşrulaştıran, bütün coğrafyayı etnik ve dini farklılık üzerinden kan gölüne çeviren iç ve dış müttefiklere hiçbir sözü olmayan ilahiyatçıların "ilahiyat müfredat programı üzerine" konuşmaları ne kadar acıdır? Tarihin değişmeyen yasası şudur: Kendi sınırlarına dokunmayan iktidardan çıkar temin etme adına susanlar işin sonunda iktidarın gazabına uğrarlar.

Dini, iktidarın denetimine sunma faaliyeti iki ana çizgi üzerinden sürdürülür. Birincisi; iktidarın her politik tatbikatını din üzerinden meşrulaştırmaktır. İkincisi; politik uygulamaları meşru gören dini zihniyet üretmektir. İslâm coğrafyasını yeniden tanzim etme sürecinde üretilen dini zihniyet neo-selefiliktir. Bir başka deyişle Vahhabî-Evanjelist püritenliktir. Suudi-ABD ortaklığı ve sermayesi etrafında teşekkül eden bu anlayışın içinde yer alan aktörlerin tepkileri "biyolojik arzuların" sınırlarını aşamaz. Gerçekte ne oluyor, sorusu aklî sorgulamaya muhtaçtır. Felsefe, sosyal bilimler, kelam aklî sorgulamayı esas aldığı için müntesip şuurunu yıkar. Müntesip şuurunu güçlendirmek ve insanları din adına iktidarların esiri haline getirmek felsefesiz, sosyal bilimlerden kopuk, aklî sorgulamadan uzak nakilcilikle mümkündür. Yeni programla yapılmak istenen de budur.

Yükseköğretim Kanunu Taslağında Araştırma Enstitüleri

Dr. Bahadır Bumin ÖZARSLAN

Ege Üniversitesi Türk Dünyası Araştırmaları Enstitüsü
Sosyal, Ekonomik ve Siyasal İlişkiler Ana Bilim Dalı

Taslakta, araştırma enstitüleri birkaç maddeye konu olmuştur. Bunlardan ilki, "Tanımlar" başlıklı 3. maddedir. Maddenin (ç) bendinde araştırma enstitüsü, "yükseköğretim kurumlarında belirli bir alanda yoğunlaşan ileri düzeyde bilimsel araştırma ve uygulamaların yapıldığı yükseköğretim birimi" olarak tanımlanmıştır. Taslağın 3. maddesinin (j) bendinde, "enstitü" ayrıca tanımlandığı için araştırma enstitüleri ile enstitülerin artık, ayrı kategorilerde değerlendirileceği anlaşılmaktadır.

Kurulduğu günden bu yana, her zaman ve her dönem tartışmaların odağında yer alan Yükseköğretim Kurulu (YÖK), 5 Kasım 2012 tarihi itibarıyla bir kez daha yeni tartışmaların konusunu oluşturmaya başlamıştır. Söz konusu tarihte açıklanan kanun taslağıyla birlikte, YÖK ile ilgili pek çok konu yeniden gündeme gelmiştir. Taslağın hâlen yürürlükte olan 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nda değişiklik yapmayı tercih etmediği, bütünüyle yeni bir kanun anlamına gelen bir düzenleme şeklinde olduğu görülmektedir[1]. Bu sebeple taslakla ilgili olarak değerlendirilmesi gereken pek çok mesele bulunmaktadır ancak bu çalışmada ise sadece, bilimsel araştırma yapma maksadıyla üniversitelerde kurulmuş olan araştırma enstitüleri ele alınacaktır.

1 5 Kasım 2012 tarihinde YÖK tarafından açıklanan Yükseköğretim Kanunu taslağının tam metni için bkz. YÖK Resmî İnternet Sayfası, http://yeniyasa.yok.gov.tr/?page=yazi&c=90&i=105, (19.12.2012)

Taslakta, araştırma enstitüleri birkaç maddeye konu olmuştur. Bunlardan ilki, "Tanımlar" başlıklı 3. maddedir. Maddenin ç bendinde araştırma enstitüsü, "yükseköğretim kurumlarında belirli bir alanda yoğunlaşan ileri düzeyde bilimsel araştırma ve uygulamaların yapıldığı yükseköğretim birimi" olarak tanımlanmıştır. Taslağın 3. maddesinin j bendinde, "enstitü" ayrıca tanımlandığı için araştırma enstitüleri ile enstitülerin artık, ayrı kategorilerde değerlendirileceği anlaşılmaktadır. Nitekim taslağın 3/j bendinde enstitü, "yükseköğretim kurumlarında sosyal ve beşeri bilimler, sağlık bilimleri, fen ve mühendislik alanlarında lisansüstü eğitim-öğretim yapılan yükseköğretim birimi" şeklinde tanımlanmıştır. Oysa yürürlükteki 2547 sayılı kanunun 3. maddesinde, böyle bir ayrıma gidilmemiş; maddenin f bendinde enstitülerin lisansüstü eğitim-öğretim ile bilimsel araştırma ve uygulama yapan kurumlar olduğu ifade edilmiştir[2]. Taslak kanunda, enstitü tanımının ikiye bölünerek her iki birim arasında bir ayrıma gidildiği görülmektedir. Bu ayrım, şeklî bir ayrımın ötesine geçen ve bu iki birim arasında işlev yönünden farklılaşmayı amaçlayan bir düzenleme anlamına gelmektedir. Taslağın 3. maddesine göre enstitüler, lisansüstü eğitim-öğretim yapmakla yükümlü olacaklar; araştırma enstitüleri ise ileri düzeyde bilimsel araştırma ve uygulama gerçekleştireceklerdir.

Taslağın 3. maddesiyle getirilen ayrımın somutlaşmış hâli ise taslağın 16. maddesindedir. Taslağın 16. maddesinin başlığı, "Enstitü, araştırma enstitüsü, araştırma ve uygulama merkezleri" şeklindedir. Maddenin içeriğine bakıldığında, 3. maddedeki tanımlama farklılığının ve 16. maddenin başlığındaki ayrımın madde metnine yansıdığı anlaşılmaktadır. Taslağın 16. maddesinin 8. bendine göre bir üniversitede lisansüstü eğitim vermek üzere sosyal ve beşerî bilimler, sağlık bilimleri ile fen ve mühendislik bilimleri enstitüleri olmak üzere en fazla üç enstitü bulunabilecektir. Bu bendin ifade tarzından anlaşılacağı üzere, yüksek lisans, doktora ve benzeri düzeyde lisansüstü eğitim, yalnızca bahsedilen enstitülerin tekelinde olacaktır. Araştırma enstitüleri, lisansüstü eğitim veren enstitüler arasında belirtilmemiştir. Hâlen yürürlükte olan YÖK mevzuatına göre ise lisansüstü eğitim Sosyal Bilimler Enstitüsü, Fen Bilimleri Enstitüsü ve Sağlık Bilimleri Enstitüsü bünyesinde yapılmaktadır ancak araştırma enstitüleri de bu enstitülere bağlı olarak lisansüstü eğitim yaptırabilmektedirler. Taslak kanun ise bu imkânı ortadan kaldırmakta, araştırma enstitülerinin lisansüstü eğitim verebilmelerine ilişkin bir düzenlemeye yer vermemektedir. Zira kanun taslağının 16. maddesinin 10. bendinde, araştırma enstitülerinin çalışma esaslarıyla ilgili olarak maddede yer verilmeyen hususlarda, Türkiye Yükseköğretim Kurulu[3] tarafından çıkarılacak yönetmeliğin belirleyici olacağı ifade edilmiştir. Maddede açık bir sınırlama bulunması ve bahsi geçen yönetmelik metninin henüz mevcut olmaması, araştırma enstitülerinin lisansüstü eğitim yaptırmasının önünü tıkadığı gibi enstitü-araştırma enstitüsü ayrımını açık bir şekilde gözler önüne sermektedir.

Hâlen yürürlükte olan YÖK mevzuatına göre ise lisansüstü eğitim Sosyal Bilimler Enstitüsü, Fen Bilimleri Enstitüsü ve Sağlık Bilimleri Enstitüsü bünyesinde yapılmaktadır. Ancak araştırma enstitüleri de bu enstitülere bağlı olarak lisansüstü eğitim yaptırabilmektedirler. Taslak kanun ise bu imkânı ortadan kaldırmakta, araştırma enstitülerinin lisansüstü eğitim verebilmelerine ilişkin bir düzenlemeye yer vermemektedir. Zira kanun taslağının 16. maddesinin 10. bendinde, araştırma enstitülerinin çalışma esaslarıyla ilgili olarak maddede yer verilmeyen hususlarda, Türkiye Yükseköğretim Kurulu tarafından çıkarılacak yönetmeliğin belirleyici olacağı ifade edilmiştir.

Araştırma enstitüleriyle ilgili dikkat çekici bir diğer düzenleme de taslağın 16. maddesinin 9. bendinde yer almaktadır. Buna

2 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun tam metni için bkz. Türkiye Cumhuriyeti Devleti Başbakanlık Resmî İnternet Sayfası, http://mevzuat.basbakanlik.gov.tr/Metin.Aspx?MevzuatKod=1.5.2547&MevzuatIliski=0&sourceXmlSearch=, (19.12.2012)

3 Taslak kanunda Yükseköğretim Kurulu'nun adı, Türkiye Yükseköğretim Kurulu olarak değiştirilmiştir.

göre araştırma enstitülerine, rektör tarafından bir müdür ile işleri yürütecek miktarda akademik ve idarî personel görevlendirilir. Maddede, Enstitü Yönetim Kurulu ve Enstitü Kurulu gibi idarî kurullar yer almamıştır. Ayrıca, araştırma enstitülerinin müdürü ile akademik ve idarî personelinin görevlendirme yoluyla atanacağı anlaşılmaktadır ki bu durumda, araştırma enstitülerinin kendilerine ait kadrolarının bulunmayacağı sonucu çıkmaktadır.

Araştırma enstitüleriyle ilgili olarak taslakta getirilen bir başka düzenleme ise araştırmacı öğretim elemanı ve proje araştırmacısı istihdamına ilişkindir. Taslağın 40. maddesine göre on yıldan uzun süredir kurulu bulunan ve yüzden fazla öğretim üyesine sahip olan yükseköğretim kurumlarının araştırma enstitülerinde veya araştırma ve uygulama merkezlerinde çalışmak üzere, ders vermeyecek ve yalnızca araştırma-geliştirme faaliyetlerinde bulunacak öğretim elemanları görevlendirilebilecektir. Sadece bu birimlerde çalışabilecek olan öğretim elemanlarının yanında, öğretim üyeleri tarafından yürütülen projelerde yardımcı olmak ve verilen diğer işleri yapmak üzere, proje süresince sözleşmeli proje araştırmacıları da istihdam edilebilecektir.

Taslakta, araştırma enstitüleriyle ilgili yukarıdaki hususlar değerlendirildiğinde, bazı meseleler dikkat çekmektedir. Öncelikle taslak kanun, çok açık bir şekilde enstitü-araştırma enstitüsü ayrımı getirmiştir. Araştırma enstitüleri, araştırma ve uygulama merkezleriyle benzer bir statüye indirilmiştir. Zira taslağın 3. maddesinin e bendine göre araştırma ve uygulama merkezleri,

Taslak kanunla getirilen sınırlamayla araştırma enstitülerinin lisansüstü eğitim-öğretim yapmasına son verilmesi, gerek araştırma enstitülerinin ruhuyla gerekse taslak kanunun amaçlarıyla çelişmektedir. Bilimsel araştırma faaliyetlerinin en önemli özelliklerinden biri de belirli bir akademik disiplin ve metodoloji çerçevesinde gerçekleştirilmeleridir.

uygulama ve araştırma ihtiyacını karşılamak üzere kurulmuş olan yükseköğretim birimleri şeklinde tanımlanmıştır. Dolayısıyla taslak kanuna hâkim olan mantık, araştırma enstitüleri ile araştırma ve uygulama merkezlerini aynı gözlükle değerlendirmektedir. Enstitüler ise lisansüstü eğitim-öğretimin yapıldığı ve bahsi geçen bu iki birimden daha farklı bir konuma oturtulmuş yapılar olarak düzenlenmiştir. Oysa ki Türkiye'deki fiilî durum ve yerleşik yüksek öğretim geleneği, araştırma enstitüleri ile enstitüleri aynı sınıflandırmaya dâhil etmektedir. Nitekim her iki birimin benzer şekilde isimlendirilmesi (enstitü), tesadüfî bir durum değildir. Araştırma enstitüleri, bir taraftan rektörlüklere bağlı olarak bilimsel araştırma faaliyetlerinde bulunmakta, diğer taraftan da kuruldukları alana göre Sosyal Bilimler Enstitüsü, Fen Bilimleri Enstitüsü ve Sağlık Bilimleri Enstitüsü bünyesinde ve imkânlar ölçüsünde lisansüstü eğitim vermektedirler. Uygulamada, lisansüstü eğitim verme kapasitesine sahip olan araştırma enstitülerinin söz konusu üç enstitü bünyesinde bir ana bilim dalı şeklinde lisansüstü eğitim yaptırdıkları görülmektedir. Taslak kanunla getirilen ayrım, Türkiye'deki yerleşik akademik gelenekte yeni bir karışıklığa ve tıkanıklığa yol açacak; hâli hazırda araştırma enstitüleri tarafından yürütülen lisansüstü programlarının ve bu programlardaki lisansüstü öğrencilerinin akıbetini belirsiz kılacaktır.

Taslak kanunla getirilen sınırlamayla araştırma enstitülerinin lisansüstü eğitim-öğretim yapmasına son verilmesi, gerek araştırma enstitülerinin ruhuyla gerekse taslak kanunun amaçlarıyla çelişmektedir. Bilimsel araştırma faaliyetlerinin en önemli özelliklerinden biri de belirli bir akademik disiplin ve metodoloji çerçevesinde gerçekleştirilmeleridir. Bu akademik alt yapının sağlam ve güvenilir olmasını sağlayan en önemli araçlardan biri de lisansüstü eğitim-öğretimdir. Lisansüstü eğitim-öğretim süresince öğrenciler, değişik aşamalardan geçerek tez yazım sürecine başlamaktadır. Tez yazım süreci de aslında, bilimsel araştırma faaliyetinin somut ve yazılı hâle getirilmesidir. Lisansüstü sahanın özelliğine göre öğrenciler, tez yazımı esnasında, akademik bir çerçeve içinde araştırmalarını yaparak elde ettikleri verileri kâğıda dökmektedirler. Ayrıca, lisansüstü eğitim-öğretimin her aşaması, danışman nezaretinde ilerlemektedir. Dolayısıyla lisansüstü eğitim, doğası gereği bilimsel bir araştırmanın bütün şartlarını bünyesinde barındırmaktadır. Bu sebeple araştırma enstitülerinin lisansüstü eğitim-öğretim yaptırması, eşyanın tabiatına aykırı olmayıp tam tersine, son derece

Araştırma enstitülerinin taslak kanun metninde uğradığı bir başka kayıp da kadrolarıdır. Taslağa göre araştırma enstitülerinde çalışacak müdür, öğretim elemanı ve idarî personel görevlendirme yoluyla belirlenecektir. Bu durumda, araştırma enstitülerinin kendilerine ait bir kadro yapısı olmayacak, akademik ve idarî personel açısından bir devamlılık oluşmayacaktır. Araştırma enstitülerinin bilimsel araştırma gerçekleştirmek üzere yapılandırılması düşünülürken kadrosu ve sürekliliği olmayan akademik personel yapısıyla bu işlevi ne derece yerine getirebileceği oldukça şüphelidir.

uygun bir durumdur ve araştırma enstitülerinin aslî görevlerinden biridir. Öte yandan taslak kanunun 2. maddesinde belirtilen temel ilkeler arasında "çeşitlilik" ve "kalite" de bulunmaktadır. Araştırma enstitülerinde lisansüstü eğitime son verilmesi, çeşitliliğe değil kısırlığa yol açabilecektir. Ayrıca, bilimsel araştırma faaliyetlerinde kalitenin artmasında lisansüstü eğitim-öğretimin payı göz önüne alınırsa taslak kanunda öngörülen düzenlemenin kanunun amacıyla çeliştiği söylenebilir. Bunun dışında, lisansüstü eğitimle araştırma enstitülerinin bağının koparılması, gerek bu ilkelere gerekse aynı maddede sayılan "akademik ve bilimsel özgürlük, kurumsal özerklik, şeffaflık, hesap verebilirlik, katılımcılık ve rekabet" ilkelerine de aykırılık teşkil etmektedir.

Araştırma enstitülerinin taslak kanun metninde uğradığı bir başka kayıp da kadrolarıdır. Taslağa göre araştırma enstitülerinde çalışacak müdür, öğretim elemanı ve idarî personel görevlendirme yoluyla belirlenecektir. Bu durumda, araştırma enstitülerinin kendilerine ait bir kadro yapısı olmayacak, akademik ve idarî personel açısından bir devamlılık oluşmayacaktır. Araştırma enstitülerinin bilimsel araştırma gerçekleştirmek üzere yapılandırılması düşünülürken kadrosu ve sürekliliği olmayan akademik personel yapısıyla bu işlevi ne derece yerine getirebileceği oldukça şüphelidir. Bu durum, kuruma aidiyet hissinin oluş(a)madığı bir yapı içerisinde bulunan personelin bir yandan yeterince motive olamamasına, diğer yandan ise yaptığı işi zamanla bir angarya olarak görmesine yol açabilecek; bunun sonucunda iş kaybı ve verim düşüklüğü ortaya çıkacaktır. Öte yandan, araştırmacı öğretim elemanı ve proje araştırmacısı istihdamına imkân tanınması da bahsi geçen arızaları gideremeyeceği gibi bunları perçinleyecek ve araştırma enstitülerinin zaman içinde, "ayın 15'inden 15'ine maaş alınan bir geçim kapısı" olmasına yol açabilecektir.

Taslak kanunun araştırma enstitüleriyle ilgili hükümlerine bakıldığında, getirilmek istenen düzenlemelerin isabetli olmadığı görülmektedir. Araştırma enstitülerinin daha fazla bilimsel araştırma faaliyetlerinde bulunması isteniyorsa, lisansüstü eğitim-öğretim yapmaları şarttır. Dolayısıyla yeni yasada, araştırma enstitülerine lisansüstü eğitim-öğretim yaptırma hakkı tanınmalıdır. Araştırma enstitülerinin fakültelerle olan bağları kuvvetlendirilerek araştırmacı kaynağı yaratma imkânı sağlanmalıdır. Öte yandan kadro yapıları güçlendirilmeli, gelirleri arttırılmalı, yurt dışına açılma imkânları çoğaltılmalıdır. Özellikle bilimsel araştırma projeleri için ayrılan bütçeleri kuvvetlendirilerek mümkün olduğunca genç ve yetenekli araştırmacıların bu projelere dâhil olmasını sağlayacak düzenlemeler yapılmalıdır. Aksi takdirde, araştırma enstitüleri de pek çok araştırma ve uygulama merkezi gibi kâğıt üstünde faaliyet gösteren, yeterince iş üret(e)meyen, beklenen verimin sağlanamadığı birimlere dönüşme riskiyle karşı karşıya kalacaktır. Gözden kaçırılmaması gereken bir husus da taslak metnin yasalaşması hâlinde mevcut araştırma enstitülerinde çalışacak akademik personel bulmanın zorlaşacağı ve hâlen araştırma enstitülerinde çalışan akademisyenlerin de fakültelere geçiş yapmayı isteyecekleridir. Bu durumun bir başka sonucu da araştırma enstitülerinde nitelikli eleman yetiştirilmesinin önünün kesilmesi olacaktır. Bu sebeple araştırma enstitülerinin mevcut 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'ndaki konumu yeni yasada korunmalı ve bahsettiğimiz çerçevede geliştirilmelidir.

Üniversitelerin Sorunları Çözümsüzlük Girdabında

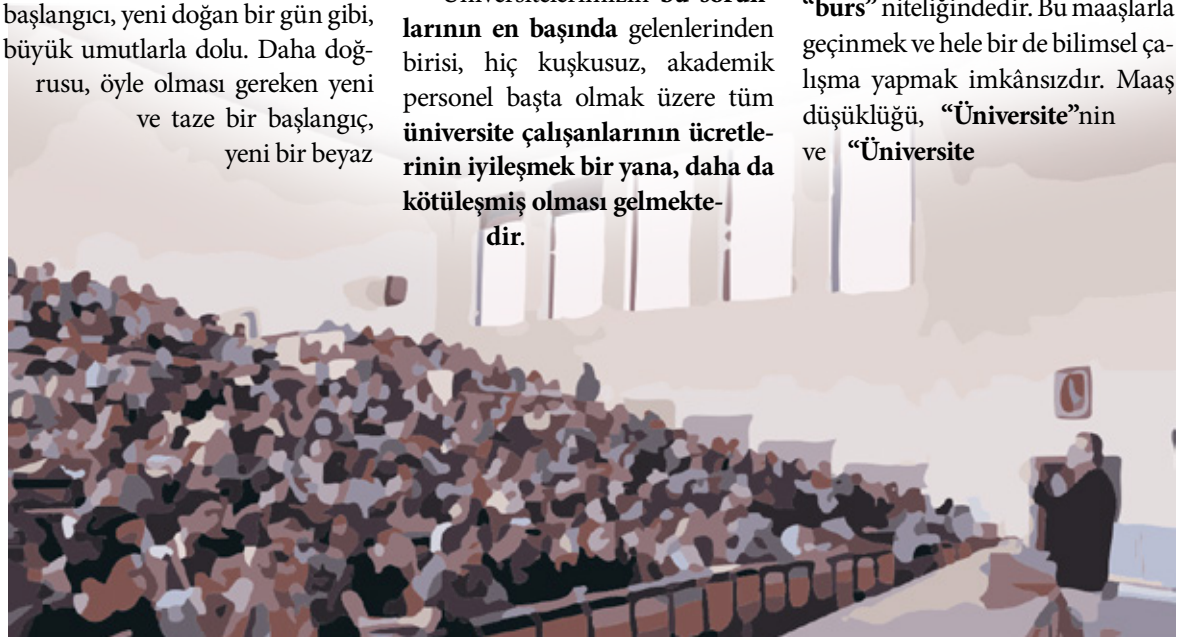

Yrd. Doç. Dr. M. Hanefi BOSTAN

Türkiye Kamu Sen İstanbul İl Temsilcisi ve
Türk Eğitim-Sen İstanbul 1 No'lu Şube Başkanı

104'ü devlet, 71'i de vakıf üniversitesinden oluşan toplam 175 üniversitede 132694 öğretim elemanı (114688 kişisi devlet, 18006 kişisi vakıf üniversitelerinde) ve yaklaşık 4 milyonu örgün ve 1 milyonu da yaygın eğitimde olmak üzere toplam 5 milyon öğrenci ile yüksek öğretim başladı. İlkokuldan üniversiteye varıncaya kadar her kademedeki eğitim-öğretim kurumlarındaki her öğretim yılı başlangıcı, yeni doğan bir gün gibi, büyük umutlarla dolu. Daha doğrusu, öyle olması gereken yeni ve taze bir başlangıç, yeni bir beyaz sayfadır: Ancak ne yazık ki uzun bir süredir bu heyecan ve umut dolu olması gereken günler, daha çok, süreklilik kazanan aksaklıklar, giderilemeyen noksanlıklar ve huzur kaçıran gerginliklerle dolu olarak karşımıza çıkar olmuştur. Devlet üniversitelerimiz git-gide büyüyen ve git-gide çözümü zorlaşan sorunlardan oluşan bir kör yumak manzarası arz etmektedir.

Üniversitelerimizin **bu sorunlarının en başında** gelenlerinden birisi, hiç kuşkusuz, akademik personel başta olmak üzere tüm **üniversite çalışanlarının ücretlerinin iyileşmek bir yana, daha da kötüleşmiş olması gelmektedir**.

ÜCRET SORUNU

On iki yıldan beri iş başına gelen hükümetler; "**Akademisyeni düşük maaşa mahkûm ederek Üniversiteyi hizaya getirme**" politikasını sürdürmektedir. Bu politikalar akademik personeli parasal bakımdan çok büyük, çok derin ve çok ciddî bir bunalıma itmiş bulunmaktadır. Şu anda **"maaş"** adıyla ödenen paralar gerçekte ancak **"burs"** niteliğindedir. Bu maaşlarla geçinmek ve hele bir de bilimsel çalışma yapmak imkânsızdır. Maaş düşüklüğü, **"Üniversite"**nin ve **"Üniversite**

Hocalığı"nın saygınlığını çok tehlikeli bir şekilde aşındırmaktadır. Üniversite Hocaları, yeni mezun olup işe başlayan talebelerinden daha az maaş alma konumuna getirilmiş bulunmaktadırlar. Daha doğrusu üniversite hocaları sefalet girdabında ölüm-kalım savaşı vermektedir.

Ülkemizin geri kalmışlık çemberinin kırılmasında ve geleceğin mutlu, güçlü ve müreffeh, daha saygın Türkiye'sinin inşa edilmesinde bir numaralı belirleyici faktör olan bilim yuvalarının ve mütevazı bilim insanlarının, nasıl geçineceklerini düşünmeyi ön plana çıkarmak zorunda bırakılmaları büyük felaketlerin kapıda olduğunu göstermektedir. **Mesleği bilim üretmek ve bilim öğretmek olan, ülkemizin en iyi yetişmiş beyinleri, sürekli olarak düşük tutulan ücretleriyle mahkûm edildikleri geçim sıkıntıları dolayısıyla mutlu değillerdir.** Bu da onların hem bilim üretmelerinde ve hem de gençlerimizi yetiştirmelerinde tam verimli olmalarını çok ciddî suretle engellemektedir.

On iki yıldır akademik ve idari personele âdeta kasıtlı olarak düşük ücret politikası uygulayan iktidar, kıdemli profesörler (görev tazminatı ile birlikteki maaşları) dışındaki bütün öğretim elemanlarını ve idari personelin tamamı yoksulluk sınırının altında, sefalet düzeyinde bir maaşa mahkûm etmiş bulunmaktadır.

Nitekim 15 Ağustos 2013 tarihi itibarıyla ¼'deki en kıdemli profesör 4729 lira, ¼'deki en kıdemli doçent 3376 lira, ¼'deki en kıdemli yardımcı doçent 2706 lira, ¼'deki en kıdemli öğretim görevlisi ve okutman 2395 lira ve 4/9'daki en kıdemli araştırma görevlisi de 2331 lira maaş almaktadır. Üniversitelerdeki idari personelden 3/1'indeki şef 2111 lira, 8/1'indeki memur 1794 lira, 3/2'sindeki bilgisayar işletmeni 2063 lira, 5/4'deki şoför 1880 lira, 11/1'deki teknisyen 2269 lira, 10 yıllık uzman 2170 lira maaşla sürüm sürüm süründürülmektedir.

Üniversitelerarası Kurulun (ÜAK'ın) 17 Haziran 2013 tarihinde hazırladığı "Türkiye'de Akademisyenlerin Özlük Haklarının Mevcut Durumu ve İyileştirilmesi" raporuna göre; 2013 Temmuz ayı zammından önce **yeni göreve başlayan bir doktor 3243 lira, mühendis 3394 lira, hâkim ve savcı 3498 lira, kaymakam 3627 lira, avukat 3856 lira, uzman doktor 3896 lira, Rekabet Kurulu Uzmanı 4820 lira, Bakanlık Daire Başkanı 5312 lira ve SPK Uzmanı 6507 lira maaş aldığı anlaşılmaktadır[1].**

Buna mukabil, 1990 yılında 1/4'deki bir profesör, 1/4'deki Emniyet Genel Müdüründen 550 lira, 1/4'deki Maliye Müfettişinden 1000 lira fazla maaş alırken, 4/1'deki bir doçent, 4/1'deki kaymakamdan 857 lira, 4/1'deki il emniyet müdüründen 832 lira daha fazla maaş almaktaydı. Aynı yılda 5/1'deki bir yardımcı doçent, 6/1'deki uzman doktordan 205 lira, 6/1'deki kaymakamdan da 794 lira, 5/1'deki bir araştırma görevlisi de 9/1'deki kaymakam adayından 472 lira, lise mezunu 8/3'deki polis memurundan 681 lira daha çok maaş aldığı yapılan ilmi araştırmalardan ortaya çıkmaktadır[2].

Türkiye Kamu-Sen Araştırma Geliştirme Merkezi'nin yapmış olduğu 2013 Ağustos ayına ait asgari geçim endeksi sonuçlarına göre **ülkemizde d**ört kişilik bir ailenin **Yoksulluk Sınırı** (Asgari Geçim Endeksi) **3611 liradır**[3]. Görüldüğü gibi profesörlerin dışındaki bütün üniversite hocaları **yoksulluğa (sefalete)** mahkûm edilmiştir.

Üniversitelerimizdeki hocalar dünyadaki meslektaşlarıyla mukayese edilince; onlardan **3 kat-5 kat** daha az maaş aldıkları ortaya çıkmaktadır. Nitekim Kanada'da bir öğretim elemanı aylık 5733 - 9485 dolar, Amerika Birleşik Devletlerinde 4950 - 9118 dolar, Güney Afrika Cumhuriyetinde 9330 dolar, Suudi Arabistan'da 8524 dolar, İngiltere'de 8369 dolar, Malezya'da 7864 dolar, Avustralya'da 7499 dolar, Hindistan'da 7433 dolar maaş almaktadır. Ülkemizde öğretim elemanları Brezilya ve Kolombiya'daki meslektaşlarından **daha az maaş** alır konuma getirilmiştir.

Yine Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırma Vakfı (**SETA**) tarafından hazırlanan **"Ulusal ve Uluslararası Karşılaştırmalarla Öğretim Üyeliği Maaşı**" raporunda yer alan bilgilere göre; 2002-2013 döneminde öğretim üyeleriyle devlet memurlarının, özellikle mühendis, fizikçi ve hukukçuların maaşları arasındaki fark hem göreceli hem de mutlak açıdan akademisyenler aleyhine daralmıştır. Bu dönemde **diğer kamu çalışanlarının ortalama maaşı, reel olarak yüzde 61 artarken, öğretim üyelerinin maaşı ortalama yüzde 6'lık bir artış göstermiştir**[4].

Üniversite Hocalarına ve idari personele reva görülen maaş zul-

1 Bk. *http://www.yok.gov.tr/documents/10279/173480/rapor.pdf/3d4c9bed-c7bb-4c34-9875-c115bc043816.*

2 Tuncer Bülbül, *Üniversite Öğretim Elemanı Ücretlerinin Akademik Yaşama Yansımalarının Değerlendirilmesi*, (Doktora Tezi, 2006, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü), s.124 çizelge nr. 30.

3 "AR-GE Merkezimiz Ağustos Ayı Asgari Endeksini Açıkladı", *.http://www.kamusen.org.tr/haber_goster.php?Id=7032*

4 Tekin Akgeyik, *Ulusal ve Uluslararası Karşılaştırmalarla Öğretim Üyeliği Maaşı,* İstanbul Ağustos 2013, s. 60.

münün sefalet boyutuna ulaştığı bilimsel verilerden açıkça ortaya çıkmaktadır. Yardımcı doçentler, öğretim görevlileri, okutman ve araştırma görevlileri aynı hizmet yılına sahip bir teknisyenden daha az maaş alır hale düşürülmeleri ayıbı da sorumlu ve yetkililer için yeterli olsa gerekir.

Üniversite Hocalarına hem statülerine uygun ve hem de bilim yapabilmelerine elverişli bir ortamın sağlanabilmesi için gereken ücret zammı en az % 50 olması gerektiği hâlde, sarı sendikanın öncülüğünde sıfır ek ödemeye mahkûm edilmeleri şok etkisi meydana getirmiştir.

Yetkili ve sorumlularda edep kaldı mı? Bilemem…

ÖĞRETİM ELEMANI SORUNU

Gerek devlet ve gerekse de vakıf üniversitelerinde öğretim elemanı açığı iyice büyümüş bulunmaktadır. Birçoğu gerçek anlamda vakıf kimliği taşımayan ve esas olarak da ticarî amaçla açılan vakıf üniversiteleri kârlılığı düşürdüğü için öğretim üyesi yetiştirmekten ziyade (**71 vakıf üniversitesinde toplam 18006 öğretim elemanı bulunmakta**), devlet üniversitelerinde yetişmiş bulunan öğretim üyelerini transfer etmeyi tercih etmekte ve devlet üniversitelerinde akademisyenlere ödenen ücretlerin aşırı düşüklüğü de bu transferi hızlandırmaktadır. Diğer yandan, son açılan üniversitelerle birlikte sayısı 104'e ulaşan devlet üniversiteleri ise bir yandan bu şekilde öğretim üyesi kaybına uğrarken diğer yandan da yenilerini yetiştirmekte zorlanmakta ya da yetiştirdiği elemanları yüzüstü bırakmaktadır. Bu nedenle ülkemiz, gerek toplam nüfusu, gerek öğrenci sayısı bakımından ciddî anlamda bir **öğretim üyesi açığına** sürüklenmektedir.

Nitekim 50/d kadrosunda bulunan araştırma görevlilerinin yüksek lisans ve doktoralarını tamamlamadan veya tamamladıktan sonra işten çıkarılmaları bunun en açık örneğidir. İşten çıkarılanların önemli bir bölümü tekrar üniversiteye dönmemektedir. Bu durum YÖK ve Üniversite Rektörleri tarafından bilime vurulan bir darbe olarak tarihe geçecektir.

YÖK bir taraftan da yüksek lisans ve doktora programını yürütecek sayıda öğretim üyesi bulunmayan üniversitelerin öğretim üyesi ihtiyacını karşılamak için gelişmiş üniversitelerde yüksek lisans ve doktora yapmak üzere merkezi sınavla araştırma görevlileri almaktadır. **ÖYP'li Araştırma Görevlileri** olarak bilinen bu elemanlarla YÖK'ün yeterince ilgilenmediği, bunların sorunlarının çözülmesi için ciddi adımlar atmadığı sendikamıza gelen şikâyetlerden anlaşılmaktadır. Nitekim YÖK'de bunlarla ilgilenecek ve sorunlarını çözecek muhatap bulunamamaktadır. Bunların akıbetinin **50/d kadrosunda bulunan araştırma görevlileri gibi olmasından endişe edilmektedir.**

ÖYP'li Araştırma Görevlilerinin öne çıkan sorunlarından bir kısmı şunlardır: İmzalatılan kefalet ve taahhüt senedi, Yabancı Dil öğrenme süresi, evli olanların eş durumu, ÖYP Desteklerinin kullanımı ile ilgili bürokratik engeller başta gelmektedir.

Araştırma Görevlileri genel olarak sorgulayan, eleştiren, alternatif fikirler ileri süre bilen, her önüne gelen konuya evet demeyen, kişiliği gelişmiş, sağlıklı düşünen genç beyinler olarak algılanır. Gerçekten olması gereken de budur. Ancak, **geçim sıkıntısı içinde kıvranan, her gün üniversiteden atılma korkusu içinde yaşayan, ağır ve ölçüsüz kefalet ve taahhüt senedi imzalatıldığından zamanında yüksek lisans ve doktorasını bitirememe endişesiyle kâbuslar gören ve psikolojisi bozulan genç insanlardan nasıl şahsiyetli duruş ve ileri düzeyde fikir ve bilimsel araştırma beklenebilir? Unutulmamalıdır ki, ilmi araştırmalar; rahat, güvenli ve yarınlardan endişenin olmadığı ortamlarda yapılabilir.**

ÖĞRENCİLERİNİN BARINMA SORUNU

Üniversite öğrencilerinin en büyük sorunu barınma sorunudur. Bu sorunun çözülmesi için Hükümetin ve diğer kamu kurumlarının konuya ciddi bir şekilde eğilmeleri gerekmektedir.

Bilhassa, Anadolu'ya dağıtılmış olarak yeni üniversiteler açıldıkça, eskiden belli başlı birkaç şehre giden öğrenciler şimdi bütün Türkiye'ye dağılmaktadır ki bunun sonucunda da hem eskiye nispetle daha fazla sayıda hem de son derece dağılmış bir öğrenci yelpazesi ortaya çıkmaktadır. **Öğrencilerimizin ancak pek mahdut bir kısmı resmî kurumların tahsis ettiği yurt ve burs imkânlardan yararlanabilmekte ve bundan da ciddî mağduriyetler doğmaktadır. Özellikle kız öğrencilerimiz ve yeni yüksek öğretime başlayan erkek öğrencilerimiz yurt bulamamakta, bir yıl veya iki yıl sonra bulunan yurtlarda öğrencilerin barınabileceği konumda bulunmamaktadır.**

Üniversite öğrenci sayısı sürekli arttığı halde, bu öğrencilerin barınma sorununun çözülmesi için aynı oranda yatırımların yapıldığını söylemek mümkün değildir. **Nitekim son 10 yılda üniversite sayısı**

%120'ye yakın, öğrenci sayıları da %100 artarken, devlet yurtlarının yatak kapasitesindeki artış oranı ise %30 nispetinde kalmıştır. Kredi Yurtlar Kurumuna ait 345 yurtta son yerleştirilenlerle birlikte toplam 310 bin öğrenci kalabilecektir. **Yurt Kur, yaklaşık 4 milyon örgün eğitimde okuyan üniversite öğrencilerinden % 8'ine barınma imkânı sağlayabilmektedir.** Geriye kalan öğrenciler ya özel yurtlarda kalmakla, ya fahiş fiyatta ev kiralamakla, ya da kayıtlarını dondurmakla yüz yüzedir.

Yurt Kur'un bu yıl **misafir öğrenci** uygulamasını kaldırması, öğrencileri ve velileri büyük bir endişeye sevk etmiştir. **Birçok il ve ilçede özel öğrenci yurdu bulunmaması, bulunanların da çok pahalı olması, ev kiralarının da tavan yapması tedirginliği hat safhaya çıkarmıştır.** Bayburt ili örneğinde olduğu gibi kiralanacak yeterli sayıda ev ve dairenin bulunmaması üniversite öğrencilerinin barınma sorununun büyük bir boyuta ulaştığını göstermektedir. Ülkemizde en çok üniversite ve öğrencinin bulunduğu illerimizden **İstanbul** başta olmak üzere **Ankara** ve **İzmir** illerinde de yurt sorunu çözülemez bir noktaya taşınmıştır.

ÜNİVERSİTELERİN ÜVEY EVLATLARI İDARİ PERSONEL

Üniversitelerde çalışan memurlar 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu hükümlerine tâbi olarak çalışan kamu personelleridir. Ancak üniversitelerin kendilerine özgü hususiyetleri nedeni ile memurlar 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu hükümlerine göre **kendileriyle eş değer memurların yararlandığı haklardan mahrum kalmaktadır.**

Bu hak mahrumiyetlerinin başında yer değiştirme, tayin ve nakil iş ve işlemleri gelmektedir. Her bir üniversitenin merkez ve taşra teşkilat olmadığından yani sadece bulundukları illerde bağlı birimlerinin bulunması sebebi ile 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa tâbi olarak çalışan hiçbir memurun "özür durumu, sağlık durumu, eş durumu v.s." sebepler ile yer değiştirme ve tayin işlemleri yapılamamaktadır. Bu tür kurumlar için çalışan personellerin yer değiştirmelerine imkân sağlayan tek hukuki düzenleme "kurumlar arası nakil" olarak görülmektedir. Fakat nakil işlemlerinde de personel öncelikle kendisini talep edecek kurum aramak zorunda kalmaktadır. Nakil olmak isteyen bir memur bir kurum bulduğu taktirde de kendi üniversitesinden "**muvafakat**" almak mecburiyetindedir. Ancak bu muvafakat her zaman verilmediğinden birçok memur mağdur olmaktadır.

Bu durum çalışan **personellerin; özür durumu, sağlık durumu, eş durumu v.b. nedenler ile dahi yer değiştirme yapamamaları** neticesinde aile bütünlüğünün parçalanmasına, var olan sağlık sorunlarının düzenli tedavi imkânı olmadığı için daha da artmasına ve ilerlemesine, personelin çalışma performans ve kalitesinde düşüşe, yer değiştirme talebi olan ve muvafakat için kurumu ile sorun yaşayan personele yapılan keyfi uygulamalar ile psikolojik baskı oluşmasına sebep olmaktadır.

İDARİ PERSONELE BİR DOKUN BİN AH İŞİT

Bazı üniversiteler keyfi olarak **Görevde Yükselme Sınavı** yapmayarak hak etmeyenleri kanunları dolanarak şube müdürlüğü ve müdür kadrolarına atamaktadır. Yine yandaşların önü kesilir diye 27 Ekim 2013 tarihinde ÖSYM tarafından yapılacak "2013 Üniversitelerdeki İdari Personel İçin Görevde Yükselme Sınavı (2013-ÜGYS)" için kendi personeline "**2013-ÜGYS'ye başvuru yapabilir**." kaydını içerir yazıyı vermemekte, böylelikle birçok üniversite idari personelinin sınava başvurusunu engellenmektedir.

Şube Müdürü ve Şeflerin Mağduriyeti Devam Ediyor

6487 sayılı Bazı Kanunlar İle 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunla 657 sayılı Kanuna ekli II sayılı ek gösterge cetvelinde değişiklik yapılarak daire başkanlarının ek gösterge mağduriyetleri giderilerek emeklilikte Üniversite Daire Başkanlarına kısmi ve diğer daire başkanlarına ciddi bir maaş artışı yapılmıştır. Ancak üniversite daire başkanlarının ek gösterge mağduriyeti giderilirken şube müdürü ve şeflerin ek gösterge mağduriyeti giderilmemiştir. Şube müdürleri ve şefler emekli olurken bir memur emeklisi kadar emekli maaşı alacaktır.

Yine 666 sayılı KHK ile kamuda çalışanlarının ücretlerine yapılan iyileştirmelerde şeflerin unutulmuş olması, maiyetlerinde çalışan memurlarla aynı maaşı almalarına neden olmuştur. Şefler doktora yapsalar dahi kadro dereceleri 3. dereceden aşağıya inememektedir. Buda özel hizmet tazminatının düşüklüğü nedeniyle emsallerine göre daha az maaş almalarına neden olmaktadır.

Fakülte, Yüksek Okul ve Enstitü Sekreterlerinin Mağduriyeti

6487 sayılı Kanunla, daire başkanlarının ek göstergesi 3000'den 3600'e çıkarılmıştır. Ancak bu düzenleme yapılırken üniversitelerdeki fakülte, yüksek okul ve enstitü sekreterleri mağduriyete uğratılmıştır. Nitekim daire başkanlarının ek göstergeleri fakülte sekreterleri ve üniversite genel sekreter yardımcıları ile aynı (3000) iken, daire başkanlarının ek göstergeleri 3600'e çıkartılarak emekli maaşları ve emekli ikramiyeleri artırılmıştır. Üniversite daire başkanları ile aynı konumda bulunan fakülte sekreterlerinin ek göstergeleri 3000'de, yüksek okul ve enstitü sekreterlerinin ek göstergeleri de 2200'de kalmıştır. Bu durum açıkça bir haksızlıktır ve acilen giderilmesi gerekmektedir.

ÖZERK ÜNİVERSİTE HAYALİ

Üniversitelerimizde huzuru kaçıran ve yıllardan beri çözüme kavuşturulmayan bir başka sorun kaynağı da, **demokratik üniversite yapılanmasının ümitsiz bir klinik vaka haline dönüşmüş olmasıdır** ki, bunun bir sonucu olarak, YÖK'ün üniversiteler üzerinde kurduğu baskıları artık bilmeyen kimse yoktur.

Akademik hayatın ihtiyaçlarına cevap vermeyen, köhnemiş, anti-demokratik, merkeziyetçi ve rektör saltanatı üzerine kurulu YÖK kanununun hâlâ olumlu bir istikamette, üniversitelerimizi katılımcı, demokratik, özerk ve daha ileri düzeyde bilim ve yüksek öğretim kurumlarına dönüştürme istikametinde değiştirilememiş olması geçen on iki yılın boş yere harcandığını gösteren en önemli bir belge olmak durumundadır.

Yıllardır üniversitelerin akademik ve idari özerkliğinden bahseden hükümet, bugün üniversitelerin idaresini öğretim üyelerini dışlayarak, iş adamları, meslek odaları ve belediye başkanları ve siyasi partilerden oluşturmayı düşündükleri mütevelli heyetlerine devretmeyi düşünmektedir. Bu düşünce akımına YÖK'te katılmış bulunmaktadır.

YÖK tepeden aşağıya doğru yapılandırılmış bir kurum haline gelmiştir. Bu kurum içinde **akademik ve idari personelin söz hakkı** yoktur. Kendi dekanını ve rektörünü seçememektedir. Kendi Fakültesinde yapılacak önemli ve köklü değişikliklerle ilgili bile görüşü alınmamaktadır. Ülkemizde **üniversiteler mali ve idari açıdan özerk değildir**. Batı ülkeleriyle mukayese edilemeyecek durumdadır.

Ülkemizde sorunsuz bir üniversite, sorunsuz bir yüksek öğretim için profesöründen araştırma görevlisine ve bütün idari personelin katılıp seçtiği dekan ve rektörlerle işe başlamak gerekir. YÖK'ün artık git gide bilimsel araştırma ve çalışmalarla ilgisini keserek üniversiteler üzerinde artan biçimde bir **baskı aracına dönüşmesi** önlenmelidir. Hükümetin daha demokratik, daha özgür ve daha gerçek şekilde akademik çalışmaların yapılmasını sağlayacak istikamette köklü değişiklikleri acilen gerçekleştirmelidir. Asıl mesele üniversitenin öncelikle **bilim, teknoloji ve fikir üreten** en üst düzeyde kurum olduğunu bugüne kadar iktidarların anlamaya yanaşmamaları, **özgür ve demokratik üniversiteden** çekinmeleri ve hatta korkmaları yönündeki psikolojik sakatlık sorunudur. Bu psikolojiden hükümetler kendilerini kurtarmalıdır.

Nitekim **en son YÖK'ün İlahiyat Fakültesi programlarına müdahalesi bunun en bariz örneğidir. İlahiyat Fakültelerinin** ders programlarına, **22.07.2009** tarihinde müdahale eden YÖK bununla yetinmeyerek ikinci müdahaleyi **15.08.2013** tarihli toplantısında gerçekleştirmiştir. **Sosyolojiye Giriş, Psikolojiye Giriş, Felsefe Tarihi, Felsefeye Giriş, Eğitim ve Bilimsel Araştırma Yöntem ve Teknikleri dersleri kaldırılmış, Din Eğitimi, Din Sosyolojisi, Din Psikolojisi, Din Felsefesi derslerinin kredisi düşürülmüştür. Kelam Tarihi, Sistematik Kelam ve İslam Mezhepleri tarihi derslerinin saatleri azaltılarak, "Kelam ve İslam Mezhepleri" adıyla tek derste birleştirilmiştir. Türk İslam Sanatları ve Türk Dini Musikisi dersleri "İslam Sanatları ve Dini Musiki" adlı tek ders haline getirilmiştir.** İlahiyat Fakültelerindeki öğretim üyelerinin görüşü kale alınmayarak, **"Üniversite Özerkliği"nin söylemden ibaret olduğu açıkça ortaya konulmuştur**.

SONUÇ

Üniversitelere milli gelirden yeterli ölçüde pay ayrılmadığı, akademik ve idari personele konumlarına uygun ücret verilmediği, YÖK'e üniversiteler arasında koordinasyonu sağlama görevi, akademik ve idari personele kendi idarecisini seçme özgürlüğü tanınmadığından üniversitelerimizin sorunları katlanarak büyüdü ve içinden çıkılmaz bir noktaya, daha doğrusu çözümsüzlük girdabına dönüştü.

Bir Öğretim Materyali Olarak Ders Kitaplarının Niteliği

Yrd. Doç. Dr. Mehmet ŞAHİN
ÇKÜ Edebiyat Fakültesi Öğretim Üyesi

Sınıf içinde kullanılan çeşitli geleneksel ve modern araç-gereçler olmakla birlikte, kitabın yeri hala korunmaktadır. Kitap, sınıfta öğretmen ve yazı tahtasından sonra en sık kullanılan araç olma özelliğini devam ettirmektedir.

Ders kitapları, öğrencinin gelişim özelliklerine ve öğretim programlarına uygun olarak hazırlanan öğrenme ve öğretme materyalidir. Öğretim sürecinin ayrılmaz bir parçası olan ders kitapları, öğretmen ve öğrencilerin en sık kullandığı önemli bir araçtır. En eski ve en yaygın biçimde kullanılan ders kitapları öğrenme eksikliklerini gidermede ve kalıcılığı sağlamada önemli rol oynar, öğrencilere kendi kendilerine öğrenme ve öğrendiklerini tekrarlama fırsatı verir. Sistematik biçimde hazırlanmış bir kitap, öğrencinin kısa sürede bilgiye erişimini kolaylaştırır. Bilgilerin paylaşılmasını, gelişmesini ve yaygınlaşmasını sağlar, öğrenciye mesajı en kısa yoldan verir.

Sınıf içinde kullanılan çeşitli geleneksel ve modern araç-gereçler olmakla birlikte, kitabın yeri hala korunmaktadır. Kitap, sınıfta öğretmen ve yazı tahtasından sonra en sık kullanılan araç olma özelliğini devam ettirmektedir. Hatta birçok derste tek öğretim materyali olarak kullanılmaktadır. Öğretmenler sınıf içerisinde birçok etkinliği ders kitaplarına bağlı olarak sürdürmektedirler.

Ders kitaplarının niteliğini etkileyen birçok değişken vardır. Ülkemizdeki kitaplarda daha çok içerik unsuruna önem verildiği görülmektedir. Ders kitapları bilgi dolu ansiklopedi olmaktan çok, toplumun değerlerini, bakış açılarını, değişme ve gelişmelerini

yansıtan kültürel ürünler olmalıdır. Bir başka deyişle bilgilerin bir araya getirildiği bir araç olmaktan ziyade, bilgilerin öğrenilmesini kolaylaştıran etkileşimli bir araç olmalıdır .(1)

Öğrenme- öğretme sürecinde önemli bir etkisi olan ders kitaplarının nitelikli olması bir zorunluluktur. Çünkü ders kitapları, öğrencilere sınıf içi ve sınıf dışı etkinliklerde önemli ölçüde katkı sağlamaktadır. Ders kitaplarının bu önemine rağmen, içerik, tasarım, teknik özellikler ve milli değerler yönünden önemli sorunları bulunmaktadır. İlköğretim ve ortaöğretim ders kitaplarının içeriği günün koşullarına cevap verecek nitelikte değildir. Hızla değişen dünya koşullarına ve toplum yapısına nispet yaparcasına içerik sabit kalmaya devam etmektedir. Ülkemizde yapılandırmacı öğrenme yaklaşımına dayalı sorgulayıcı eğitimden sıkça bahsedilmesine rağmen ders kitaplarının niteliği sorgulayıcı birey yetiştirmekten uzak görünmektedir.

Son yıllarda, ders kitaplarının değerlendirilmesine yönelik araştırmalarda başta içerik olmak üzere, tasarım ilkeleri, teknik özellikler ve milli değerler yönünden birçok sorunun olduğu ortaya çıkmış ve farklı eleştiriler yapılmıştır. Öğrenmeyi etkileyen temel ilkelerden birisi kitapların eğitici gücüdür. Öğrenci, ders kitaplarından bütün yönleriyle yararlanabildiği ölçüde bilgiye ulaşma oranı artacaktır. Etkili bir ders kitabı akademik bilgilerin yanı sıra başta milli ve manevi değerler olmak üzere evrensel değerleri içerecek nitelikte olmalıdır. Ancak ülkemizdeki ders kitaplarında milli ve manevi değerlere ağırlık verilmesi bir yana, her geçen yıl bu değerlerden uzaklaşıldığı görülmektedir.

21. yüzyılın yetiştirmeyi amaçladığı bireylerin taşıması gereken temel becerilerin başında milli, manevi ve evrensel değerlere duyarlı olma; kişisel ve sosyal değerlere önem verme ve estetik zevk kazanma becerileri gelmektedir. Öğrencilerin söz konusu becerileri kazanmasında ders kitaplarının ayrı bir rolü vardır. Ancak akademik araştırmalara göre birçok derste bu değerlerin yeterli olmadığı ortaya çıkmaktadır. Örneğin, Türkçe ders kitaplarında, değerlerin aktarımını destekleyecek metin sayısı sınırlı ölçüde kullanılmıştır. (2)Türkçe ders kitaplarında (6–8. sınıf) yer alan metinlerin değerlerin aktarımında yetersiz kaldığı gibi değerlerin iletimi açısından metin ve tema seçiminde yerinde tercihler yapılmadığı görülmüştür. (3) Birçok ders kitaplarında benzer sonuçları görmek mümkündür.

Arif Nihat Asya'nın

Bayrak şiiri

Ey mavi göklerin beyaz ve kızıl süsü...
Kızkardeşimin gelinliği,
şehidimin son örtüsü.
Işık ışık, dalga dalga bayrağım.
Senin destanını okudum,
Senin destanını yazacağım.

Sana benim gözümle bakmayanın
Mezarını kazacağım.
Seni selamlamadan uçan kuşun
Yuvasını bozacağım.

Dalgalandığın yerde ne korku, ne keder...
Gölgende bana da, bana da yer ver!
Sabah olmasın, günler doğmasın ne çıkar;
Yurda ay-yıldızının ışığı yeter.

Ayrıca, bazı ders kitaplarında milli değerleri vurgulayan temalar sürekli azaltılmaktadır. Örneğin, Milli Eğitim Bakanlığınca (Ömer Dinçer), ortaöğretim Türk Edebiyatı kitaplarındaki Arif Nihat Asya'nın "Bayrak" şiirinin "seçilen metinler öğrencileri iyiye, güzele, doğruya yöneltmeli, iyi alışkanlıklar kazandırmalıdır" hükmü gereğince çıkartılmıştır. (4) Öğrenciler tarafından yanlış anlaşılabileceği gerekçesiyle bayrak, vatan ve millet sevgisini hedefleyen bu şiirin bazı mısraları sakıncalı görülmüştür. Öğrencilerde olumsuz düşünce ve davranışlara neden olacağı varsayımına dayanan bu yanlış uygulamanın hiç bir eğitimsel yönü yoktur. Uzun yıllar ders kitaplarında yer alan bu şiirin milli duyguları vurgulamasından rahatsızlık duyulması bilimsel ve sosyal hiçbir gerekçesi bulunmamaktadır.

Milli Eğitim Bakanı'nın (Nabi Avcı) 2013-2014 eğitim-öğretim yılı açılış töreninde savaş ve şiddet içerikli bir şiir kitabının öğrencilere hediye olarak dağıttığı belirtilmektedir. Gülbeddin Hikmetyar'a övgülerin yer aldığı bu kitabın Talim ve Terbiye Kurulu onayı olmadığı da iddia edilmektedir. (5),(6) Asya'nın bayrak sevgisi üzerine kurgulu şiirini (bir kısmını) yasaklayan bir anlayışla şiddeti, savaşı teşvik eden ve milli olmayan bir şahsiyete övgüler yağdıran kitabı öğrencilere dağıtan anlayışın çelişkili olduğu aşikârdır. Bu çelişkiler gösteriyor ki ders kitaplarında yapılan bazı düzenlemeler, milli ve manevi değerlerimizin yok edilmesine dönük hiçbir akademik ve pedagojik gerekçesi olmayan basit uygulamalardan oluşmaktadır.

Her toplum, üyeleri arasındaki birliğini koruyarak, devamlılığını sağlamak için değerlerini yeni yetişen kuşaklara kazandırmak ister. Milli Eğitim Temel Kanunu'nda Türk milli eğitimin genel amaçları belirlenmiştir. Bu amaçlar içerisinde, Atatürk ilke ve inkılâpları kapsamında Türk milletinin milli ve manevi değerleri ile insan haklarına önemli ölçüde vurgu yapılmıştır. Eğitim kurumları, öğretim programları ve ders kitapları bu amaçları gerçekleştirmek için vardır. Dolayısıyla iyi bir ders kitabı bu amaçları engelleyici değil kazandırıcı bir rol oynamalıdır.

31.12.2009 tarih ve 27449 (4. Mükerrer) sayılı resmi gazetede yayımlanan ve daha sonra iptal edilen Millî Eğitim Bakanlığı Ders Kitapları ve Eğitim Araçları Yönetmeliği'nin 6. Maddesinde ders kitaplarının nitelikleri düzenlenmiştir. Bu nitelikler arasında ders kitaplarının anayasa ve kanunlara aykırı hususları içermemesi, Milli eğitimin genel amaçları ile temel ilkelerine uygun olarak hazırlanması hükmü yer almaktadır. Bu hükmü düzenleyen 6 maddenin b bendi aşağıda belirtilmektedir.

"1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanununda yer alan Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçlarında belirtilen Atatürk İnkılâp ve İlkelerine ve Anayasada ifadesini bulan Atatürk milliyetçiliğine bağlı; Türk Milletinin millî, ahlaki, insani, manevi ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan; insan haklarına ve Anayasanın başlangıcındaki temel ilkelere dayanan demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış hâline getirmiş yurttaşlar olarak yetiştirmek hükmüne, Türk Millî Eğitiminin Temel İlkelerine uygun olarak hazırlanır".

Bu hüküm, 12 Eylül 2012 tarih ve 28409 sayılı resmi gazetede yayımlanan Millî Eğitim Bakanlığı Ders Kitapları ve Eğitim Araçları Yönetmeliği' ile kaldırılmıştır. Ayrıca değişen yönetmelikte "ders kitaplarının nitelikleri" bölümünden, "öğretim programlarında belirtilen Atatürk ilke ve inkılâpları ile ilgili kazanımları içerir" ifadesi de çıkarılmıştır. Atatürk ilke ve inkılâpları ile Türk milletinin milli ve ahlaki değerlerini yok saymayı ya da önemsiz görmeyi amaçlayan bu uygulamanın yasal ve pedagojik bir dayanağı bulunmamaktadır. Bu düzenleme Milli Eğitim Temel Yasasıyla çeliştiği gibi kendi içinde de çelişmektedir. Çünkü söz konusu yönetmelik Milli Eğitim Temel Kanunu'na dayanmaktadır. Aynı zamanda yönetmeliğin; ders kitaplarının nitelikleri bölümünde, ders kitapları "Anayasa ve kanunlara aykırı hususları içermez" hükmü yer almaktadır. Herhangi bir yönetmelik dayanağı olan bir yasaya aykırı olamaz.

Yine aynı yönetmelikte; "İlköğretimin 1, 2 ve 3. sınıflara ait kitaplarda yaprağın ön yüzünde Türk Bayrağı ile birlikte İstiklal Marşı'nın ilk iki kıtası; yaprağın arka yüzünde Öğrenci Andı; üçüncü yaprağın ön yüzünde Atatürk resmi ve resmin alt kısmında Mustafa Kemal Atatürk yazısı bulunur" ibaresi yer almaktadır. Bazı yayın evlerince hazırlanan ders kitapları, öğretmen kılavuz kitapları ve öğrenci çalışma kitapları bu hükme uymamasına rağmen okullara girmektedir.(7) Milli Eğitim Bakanlığı bu gibi sorunlar karşısında gerekli önlemleri almamaktadır. Bu durumda olan ders kitaplarını seçen öğretmenler, okullar, ilçe ve il milli eğitim müdürlükleri, Talim Terbiye Kurulu ve Bakanlığın ilgili birimleri hem yönetmeliğe hem de yönetmeliğin dayandığı yasaya aykırı davranmaktadırlar.

Sanal ortamda bazı yayın sahipleri ile bakanlık yetkilileri ilgili yönetmelikte Türk Bayrağı, İstiklal Marşı, Öğrenci Andı ve Atatürk resmi sadece ders kitaplarda zorunlu, öğretmen kılavuz kitabında zorunlu olmadığına dair görüşler belirtmektedirler. Şu çok iyi bilinmelidir ki, öğretmen kılavuz kitapları ders kitaplarına, ders kitapları da öğretim programlarına uygun olmak zorundadır. Bu nedenle ders kitaplarının taşıması gereken tüm özellikleri öğretmen kılavuz kitaplarının da taşıması gerekir.

Ders kitaplarında milli değerlerin azaltılmasına yönelik bu tür düzenlemelerle ilgili örnekler sıkça çoğalmaktadır. Bunlardan bazıları ihmal davranma ya da gözden kaçma olarak görülse de tamamının bu gerekçelere dayandırılması inandırıcı değildir. Yeni yönetmeliğin önceki yönetmelikten farkı incelendiğinde ders kitaplarının niteliğini iyileştirici önlemlerin çok sınırlı, ancak milli değerlerin erozyona uğratılmasıyla ilgili çabaların çok fazla olduğu görülmektedir. (8) Her geçen gün önemi artan milli değerlerin basit yöntemlerle yasalara ve etik kurallara aykırı bir şekilde yok edilmeye çalışılması oldukça düşündürücüdür. Bu nedenle başta öğretmenler olmak üzere, velilerin, akademisyenlerin, siyasi temsilcilerin ve nihayetinde Türk milletinin daha duyarlı olmaları gerekir.

Kaynaklar

1. Şahin, M. (2011). Ders Kitaplarının Mesaj Tasarımı Yönünden Değerlendirilmesi. Yayınlanmamış Doktora tezi. G.Ü. Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

2. Yaman, H., Taflan, S. ve Çolak, S. (2009). İlköğretim İkinci Kademe Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan Değerler. Değerler Eğitimi Dergisi. Cilt 7, No. 18, 107-120

3. Doğan, B. ve Gülüşen, A. (2011). Türkçe Ders Kitaplarındaki (6–8) Metinlerin Değerler Bakımından İncelenmesi. Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt 1- Sayı 2, 75-102

4. http://haber.stargazete.com/guncel//guncel/edebiyat-kitaplarina-bayrak-siiri-rotusu/haber-583680/ 18.09.2013

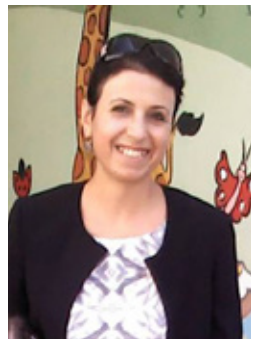
5. http:// www.sondakika.com/nabi-avci/ 18.09.2013

6. http:// www.haberler.com /egitim-isbakan-kitabin-kapaginda-elinde-tufek 17 Eylül 2013

7. http://www.akithaber.com/zambak-yayinlari 18.09.2013

8. Yeniçeri, Ö. (2012) MEB, değerler ve masonik zihniyet. Yeniçağ Gazetesi. 18 Eylül 2012

Okul Öncesi Eğitimin Sorunlarına Genel Bir Bakış

Feride SANÇMIŞ

Yeditepe Üniversitesi, Okulöncesi Eğitim Uzmanı

Okul öncesi öğretmenleri çocukları ilköğretime hazırlarken çeşitli zorluklarla karşılaşmaktadır. Farklı kültür ve çevreden gelen çocukların aileden sonra ilk defa bir araya gelerek yeni bir çevre oluşturması çeşitli sorunları ortaya çıkarmaktadır. Bu konuda okul öncesi öğretmenlerine zorlu görevler düşmektedir.

Okul öncesi dönem, çocukların hayatı tanımaya ve kavramaya başladığı en verimli ve en önemli dönemdir. Bu dönemde edinilen bilgi ve beceriler, ileriki dönemde kazanılacak bilgi ve becerilere yön verir. Bu nedenle okulöncesi dönem bireyin hayatının temelini oluştur. Bu dönemdeki bir çocuk sürekli merak eder, araştırır, sorgular, çözüm arar ve çözüm üretir. İhtiyaç duyduğu tek şey ise bilgi ve becerisini işlemede kendisine rehberlik edebilecek ve güvenebileceği bir yetişkindir. Çocukların bilgi ve beceri edinme çabasına ebeveynlerin katkısı yadsınamaz. Ancak ebeveynlerin çocuklara verdiği destek günümüzün ihtiyaçlarını karşılamada tek başına yeterli değildir. Bu nedenle okul öncesi çağındaki bir çocuğa okulöncesi eğitim hizmetinin verilmesi zorunlu bir hal almaktadır.

Bilindiği gibi ülkemizde okulöncesi dönemdeki çocuklara eğitim hizmeti veren kreş, yuva, anaokulu, anasınıfları gibi kurumlar bulunmaktadır. Okul öncesi eğitim kurumlarının amaç ve gö-

revleri, Türk milli eğitimin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak çocukların beden, zihin ve duygu gelişmesini ve iyi alışkanlıklar kazanmasını sağlamak için bir arada olmaları ve eğitmenler tarafından yönlendirilmeleri, eğitilmelerini öngörmektedir.

Okul öncesi öğretmenleri çocukları ilköğretime hazırlarken çeşitli zorluklarla karşılaşmaktadır. Farklı kültür ve çevreden gelen çocukların aileden sonra ilk defa bir araya gelerek yeni bir çevre oluşturması çeşitli sorunları ortaya çıkarmaktadır. Bu konuda okul öncesi öğretmenlerine zorlu görevler düşmektedir. Özellikle çocuklar arasındaki uyumsuzluk öğrenme düzeylerinde bazen travmalara neden olmaktadır. Her biri farklı bir sosyal çevrede yetiştirilmiş çocukların aynı sınıfta bir arada eğitim görmesi hem öğretmenleri hem de çocukları zor durumda bırakmaktadır.

Son yıllarda klişe bir deyimle, yazboz tahtasına dönen eğitim sisteminde denek olarak kullanılan öğrenciler yarınlara kayıp nesiller olarak yetiştirilmektedir. Tutarsız uygulamalar öğretmen ve öğrencilerde telafisi mümkün olmayan sorunlara yol açmaktadır. Okul öncesi eğitimin gerekli olmasına rağmen ülkemizde zorunlu bir eğitim kademesi olarak görülmemesi bu kurumları rant kapsısı haline dönüşmüştür. Okul yönetiminin bölge ya da ikametgah farkı gözetmeksizin okula yapılan bağış miktarına göre öğrenciyi kaydettirmesi hem eğitimin hızla paralı hale gelmesine hem de kalitesinin düşmesine neden olmaktadır.

Zorunlu olmamasından dolayı kitaplar bakanlık tarafından ödenmemesi hem okullarda farklı uygulamalara neden olmakta, hem de ders kitaplarının niteliğini düşürmektedir. Aynı zamanda başta kitap olmak üzere tüm materyallerin ekonomik olmaması veli ile öğretmeni karşı karşıya bırakmaktadır. Özellikle okula bırakılan paydan dolayı kitap seçiminin okul yönetimlerince emrivaki yapılması öğretmen ve veliler tarafından olumsuz algılanmakta hatta zaman zaman öğretmenlerde motivasyon düşüklüğüne neden olmaktadır.

Öğrenciler arasında farklı gelir düzeyinde velilerin bulunması eğitimde fırsat eşitsizliğini okul öncesinde çocukların hissetmesine neden olmaktadır. Bazı veliler çocuklarının beslenme çantalarına farklı yiyecekler koymakta, bunu gören çocuk arkadaşının yiyeceğine göz dikmekte ve çoğu zaman bu yiyecek için kavga bile çıkarmaktadır. Ayrıca eğitim materyalleri arasındaki kalite farkı ve ucuz olmasından kaynaklı zararlı malzemenin çocuklara kullandırılması bir başka sorun kaynağını oluşturmaktadır.

Okul öncesi sınıflara kaydolan öğrencilerde yaş standardı olmamasından dolayı çocukların uyum zorluğu yaşadığı gözlenmektedir. Erişkinlerde çoğu zaman bir kaç yaş fark hissedilmezken çocuklarda bu fark başlı başına belirleyici özelliktir. Çocuklarda el becerilerinin gelişimi aylık zaman dilimleriyle ölçülürken öğrenciler arasında farklı yaşlar olması önemli derecede iletişim sorunları oluşturmaktadır. Dolayısıyla farklı eğitim düzeylerinde çocukların bir arada olması aynı ortamı paylaşması, aynı oyunu oynaması ve aynı etkinlikleri yapması önemli bir sorun olarak öğretmenin karşısında durmaktadır. Derste sıkılan çocuk mızmızlanır, kavga çıkarır, çoğunluğun katıldığı oyunu sıradan görür ve o oyunda yer almak istemez. Bu durum çocuğun hem diğer çocukları rahatsız etmesine, hem de kendisinin sıkılarak okuldan ve çevreden soğumasına neden olmaktadır.

Öğrenciler arasında farklı gelir düzeyinde velilerin bulunması eğitimde fırsat eşitsizliğini okul öncesinde çocukların hissetmesine neden olmaktadır. Bazı veliler çocuklarının beslenme çantalarına farklı yiyecekler koymakta, bunu gören çocuk arkadaşının yiyeceğine göz dikmekte ve çoğu zaman bu yiyecek için kavga bile çıkarmaktadır.

Okul öncesi eğitime gerekli önemin verilmeyişi ve zorunlu olmayışı mekânsal anlamda da birçok soruna kaynaklık etmektedir. Okulların genellikle en izbe yerleri, bodrum katları veya okuldan bağımsız bir sınıf veya bir koridorun sonu bölerek sınıf oluşturulmaktadır. Bu sağlıksız ve niteliksiz sınıflar öğrencileri kişisel, eğitsel, gelişimsel vb. yönlerden olumsuz etkilemektedir. Bu durum çocukların sağlıklı bir ortamda gelişmeleri ve eğitim almalarının önündeki en büyük engel teşkil etmektedir.

Okulun öğrenci sayısının fiziki kapasitenin üstünde olmasından dolayı ikili öğretim olarak bilinen sabahçı veya öğleci uygulaması yapılmaktadır. Bu uygulama eğitsel etkinlikleri sınırlandırmasının yanı sıra ev ile okul arasındaki ulaşım engellerine yol açmaktadır. Ayrıca bazı okullarda öğretmen

yetersizliğinden dolayı ya da yeni bir sınıf açma kaygılarından dolayı sınıf mevcutlarının yüksek tutulmaktadır. Kalabalık sınıflarda öğretmenin öğrencisiyle yakından ilgilenmesi özellikle ikili öğretimin uygulandığı okullarda imkânsız gibi görünmektedir.

Diğer yandan uzak bölgelerden gelen öğrencilerin servis kullanmak zorunda kalması birçok aksamalara neden olmaktadır. Trafik yoğunluğu yaşanan bölgelerde, farklı semtleri dolaşan ve öğrenci sayısı kalabalık olan servislerde öğrencilerin sağlık sorunları yaşadığı görülmektedir. Bunun sonucunda okula ilgisizlik baş göstermekte ve devamsızlıklar artmaktadır. Bazen servisten ya da veliden kaynaklanan nedenlerle okuldan alınmayan öğrenciler öğretmen ya da diğer görevliler için sorun ve sorumluluk teşkil etmektedir.

Okul öncesi öğretmenlerin eksikliği, son yıllarda boş kadroları doldurmak adına farklı alanlardan öğretmenler atanması, açık öğretim mezunlarının bu alanda istihdam edilmesi öğretmenlerin niteliğini olumsuz etkilemektedir. Okul öncesi öğretmenler ile diğer öğretmenler arasında mesleki anlamda bazı uygulama farklılıkları da bulunmaktadır. Örneğin okul öncesinde ders sürelerinin uzun olması ve teneffüslerin olmamasına rağmen öğretmenlerin ek ders ücretlerinin diğer öğretmenlerle aynı olması mesleğe karşı ilgi ve motivasyonu düşürmektedir. Ayrıca okul öncesinde teneffüsün olmaması öğretmenlerin okuldan ve diğer öğretmelerden kopmasına ve iletişim sorunları yaşamasına neden olmaktadır.

Diğer yandan öğretmenlere düşen öğrenci sayısı fazla olması ve yardımcı personelin de çoğu zaman bulunmaması öğretmenin

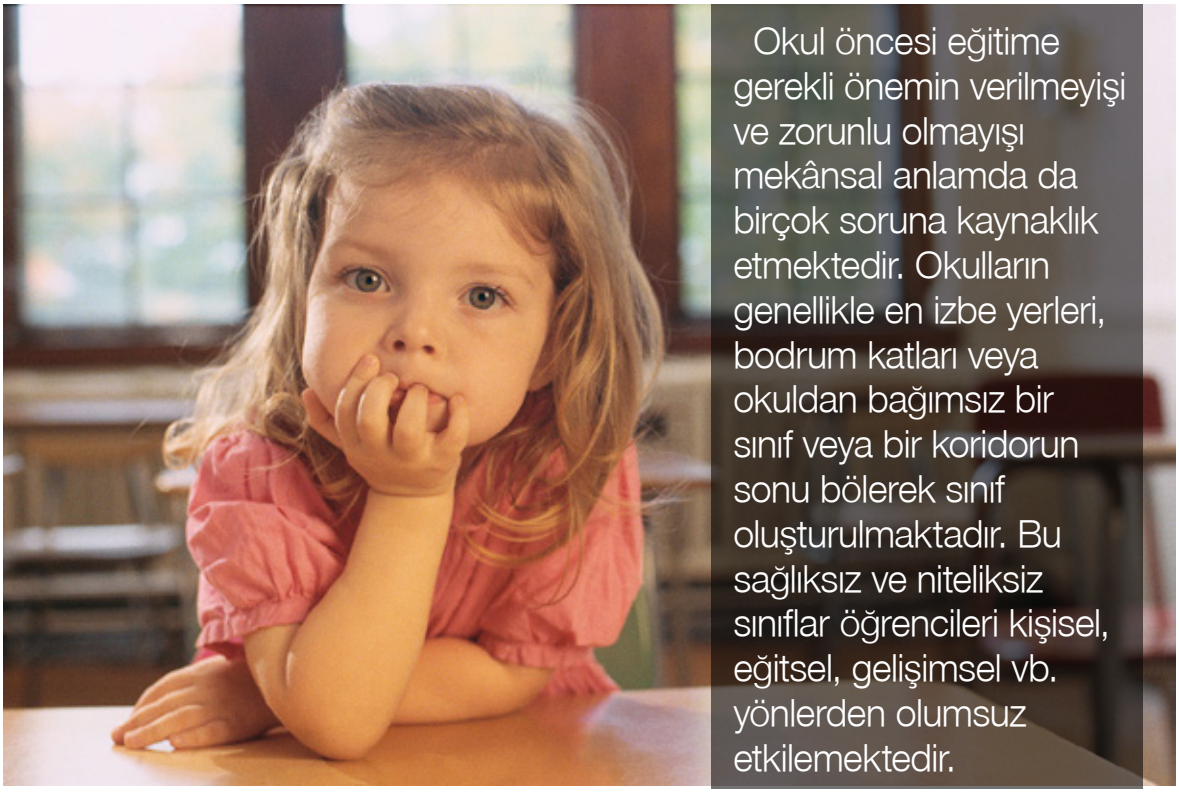

Okul öncesi eğitime gerekli önemin verilmeyişi ve zorunlu olmayışı mekânsal anlamda da birçok soruna kaynaklık etmektedir. Okulların genellikle en izbe yerleri, bodrum katları veya okuldan bağımsız bir sınıf veya bir koridorun sonu bölerek sınıf oluşturulmaktadır. Bu sağlıksız ve niteliksiz sınıflar öğrencileri kişisel, eğitsel, gelişimsel vb. yönlerden olumsuz etkilemektedir.

görev ve sorumluluğunu artırmaktadır. Okul öncesi sınıflarının okula bir gelir kapısı olarak algılanarak velilerden para toplanması ve bu paranın tamamının okul öncesi sınıflarının ihtiyacına dönük harcanmaması velilerle öğretmeni karşı karşıya getirmektedir. Ayrıca okul öncesi sınıflarda bireysel ve sosyal etkinlik olarak yapılan bale, halk oyunları, satranç ve benzeri etkinliklerin öğretmenleri için velilerden topladığı paradan okulun pay alması tamamen eğitimi kar amaçlı bir örgüt haline getirmektedir. Veliler ekonomik olarak zorlanmasına rağmen kendisini sosyal baskı altında hissederek bu külfete istemeyerek katlanmakta ama bunun olumsuz sonucu öğretmen veli ilişkisine yansımaktadır.

Okul öncesi eğitim eğitimin en temel yapısını oluşturduğu halde gerekli önem verilmediği aşikârdır. Dünyanın birçok gelişmiş ülkesinde okul öncesi, eğitim sisteminin göz bebeği olmasına rağmen ülkemizde olması gereken konuma gelememiştir. Ülkemizde var olan sorunların çözümünü yapmak yerine kontrolsüz uygulamalarla her gün yeni bir sorun üretilmektedir. Ekonomik koşulları uygun olan velilerin birçoğu çocuklarını özel okul öncesi eğitim kurumlarına göndermektedirler. Dershanelerin liselere alternatif gösterildiği gibi resmi okul öncesi eğitim kurumlarının alternatifi olarak özel okulöncesi eğitim kurumları hızlı bir şekilde yaygınlaşmaktadır. Bu uygulamaların hızlı bir şekilde artması ekonomik durumu iyi olanların lehine bir avantaj sağladığı için daha eğitimin ilk basamağında fırsat eşitliğini bozmaktadır.

Ülkemizde okul öncesi eğitim programının sıkça değişmesi, öğretmenlerin ve diğer ilgililerin programı takip etmesini zorlaştırmaktadır. Ayrıca yapılan değişikler zamanında öğretmene duyurulmadığı ya da tanıtılmadığı için öğretmen programa uyum sağlamakta güçlük yaşamaktadır. Hizmetiçi eğitim çalışmaları kapsamında bazı öğretmenlere Haziran ayında bazı öğretmenlere eylül ayında eğitime alınmıştır. Bu eğitim seminerlerin zaman ve içerik yönünden işlevsel olmadığı gibi tüm öğretmenleri de kapsamamaktadır. Öğretmenler sınıflarında yayın evlerinin hazırladığı planları kullandıkları için programın

Okul öncesi eğitime gerekli önemin verilmeyişi ve zorunlu olmayışı mekânsal anlamda da birçok soruna kaynaklık etmektedir. Okulların genellikle en izbe yerleri, bodrum katları veya okuldan bağımsız bir sınıf veya bir koridorun sonu bölerek sınıf oluşturulmaktadır. Bu sağlıksız ve niteliksiz sınıflar öğrencileri kişisel, eğitsel, gelişimsel vb. yönlerden olumsuz etkilemektedir.

temel felsefesini anlamaktan uzak kalmaktadırlar. Diğer yandan eğitim programı fırsat eğitimi adı altında oldukça esnek bırakılması yanlış uygulamalara da neden olmaktadır.

Okul öncesi eğitim ile ilköğretim kurumları arasında bir bütünlük olmaması, okul öncesinden sonra çocukların ilköğretime uyumunu zorlaştırmaktadır. Eğitim sistemini oluşturan tüm kademeler aşamalı ve bütünlük içerisinde ele alınarak geçişler arası uyumun kolaylaştırıcı nitelikte olması gerekir. Ancak bu özellikteki bir eğitim kurumu öncelikli amacı çocuğun gelişimi ve eğitimi olabilir. Ayrıca çocukların gelişiminin en hızlı olduğu bir dönemde gerek beslenme gerekse sağlıklı yaşam konusunda yeterli destek verilmesi gerekir. Örneğin, ilgili yönetmelik gereği okulöncesi eğitim kurumlarında çocuk sağlığı konusunda uzman bir tabibin bulunmasının öngörülmesine rağmen çoğu okulöncesi kurumlarda tabib bulunmamaktadır. Çalışan aileler çocuklarını çoğu zaman çocuklarını hasta olarak okula göndermek zorunda kaldıkları için sınıf içerisinde sürekli salgın hastalıklar kaçınılmaz hale gelmektedir. Bu durum karşısında çoğu zaman bilinçsiz ilaç kullanılmaktadır. Yine ilgili yönetmelikte anasınıfları ve uygulama sınıflarında her grup için bir hizmetli görevlendirilmesi öngörülmektedir. Ancak Bakanlık okulöncesi eğitim kurumlarına hizmetli atamadığı gibi, okul yönetimince yeterli hizmetli görevlendirilmemektedir. Ayrıca okul öncesi için toplanan aidatlar genellikle okulun başka ihtiyaçlarında kullanılmaktadır.

Yönetmelik gereği toplanan aidat paraları konusunda öğretmenin muhasebe memuru gibi kullanılması çoğu kez öğretmeni velilerle ve okul yönetimiyle karşı karşıya getirmektedir. Bu durum öğretmenin çalışma barışını bozmakta ve motivasyonunu düşürmektedir. Yönetmelikte yer alan satın alma, muayene ve teslim alma komisyonlarında öğretmenlerin görevlendirilmesi bazı okullarda öğretmenlerin para aklama aracı olarak kullanmalarına vesile olmaktadır. Öğretmenlerin muhasebe memuru gibi kullanılması onların huzurunu kaçırmakta, bazı durumlarda zan altında bırakmakta ve ruh sağlığını bozmaktadır.

Çocuğun eğitim-öğretim basamağının ilkini ve en önemli aşamasını oluşturan okul öncesi eğitimi ne yazık ki ülkemizde hak ettiği değeri ve saygınlığı görmemektedir. Bu dönemdeki yaşanan sapma ve istenmedik uygulamaların çocuğun bütün yaşamını olumsuz etkileyeceği unutulmamalıdır. Çözümü her yıl ertelenen sorunlarla öğretmen ve öğrencilerin yüksek bir performansla eğitim yaşamına sarılması beklenemez. Umarız gelecek öğretim yılları sorunsuz başlar.

Türkler Coğrafya ve Anayurtları

Prof. Dr. Dursun YILDIRIM

Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Başkanı

I.Türkler

Dünya üzerinde mevcut iki türlü insan topluluğu vardır: 1) kadim < tarih öncesi, yani milâd öncesi tarih > zamanlardan beri var olup tarihin ezelden itibaren biçimlendirdiği toplumlar; 2) yeni zamanların < tarihî zamanlar burada bahis konusu > biçimlendirip ortaya çıkardığı toplumlar gibi. Tarihin başlangıcından günümüze erişinceye kadar, 'dünya medeniyeti' diye tanımlanan olağanüstü birikim, bu toplumların yaratılarının toplamından ibaret olan şeydir. Bu birikimin ortaya çıkmasında, yaşam tarzlarına, yetenek ve kapasitelerine bağlı yaratıcılıklarına ve üreticiliklerine göre, belirtilen biçimde tarih içinde vücud bulmuş her bir toplumun bir payı vardır. Fakat bu payın niteliği, niceliği ve medeniyet sürecine etkinliği birbirine eşit değildir ve eşit olması da, içinde bulundukları ve sahip oldukları özellikler ve şartlar nedeniyle beklenemez. Payların nitelik, nicelik ve etkinlik açısından çeşitlilik göstermesi, hem insan tabiatına < yaratılıştan bağışlanmış bireysel özelliklerin farklılığı nedeniyle > ve hem de toplumun başlangıçtan itibaren kendini gösteren biçimlenme tarzına < yaşam tarzı ve örgütlenme modeli çeşitliliği bakımından > aykırı bir durum ortaya çıkarmaz. Her bir toplumun tarih içindeki yürüyüşü, medeniyete ve dünya düzenine katkısı sahip bulundukları şartlar, yaradılıştan getirdikleri kapasite ve yetenekler ile bunların vücud verdiği yaratıcılıkların kazandırdığı etkinlik ile yakından ilişkili ve sınırlıdır. Atın bilinmediği toplumlarda 'hareket' alanı ve etkinlik sınırlıdır. Denizin olmadığı yerde gemi teknolojisi bir ihtiyaç olarak doğup gelişmez. Atı kullanan toplumların açısından güneşin doğduğu ve battığı yerlerin mesafesi yere bağlı yaşayan toplumların kendileri için belirlediği mesafelerden farklıdır ve bu farkı yaratan her birinin sahip olduğu yaşam tarzıdır.

Kadim zamanlarda vücud bulan toplumların önemli bir bölümü kendi zamanlarında cereyan eden mücadeleler içinde; önemli bir bölümü ise, yeni zamanlarda < Maya, Aztek, İnka medeniyetleri ve bunların soykırıma uğratılarak yaratıcıları yok edilen toplumlar > Avrupalı istilâcılar eliyle tarih sahnesinden ayrılıp gitmişlerdir. Fakat, bu kadim zaman toplumlarının, dünya medeniyeti inşacılarının ve düzen kurucularının bir kısmı şu veya bu neden ile tarih sahnesinden çekilmiş ise de, bir kısmı da ezelden beri sahip oldukları toplum varlıklarını koruyup geliştirerek yollarına, tarih içindeki yürüyüşlerine devam etmektedir. Türkler, kadim ve yeni zamanlarda vücud bulan toplumlar arasında birinci grupta yer alır. Türkler, yeryüzünde, her türlü yaşam tarzını denemiş ve bunların içinde varlığını muvaffakiyet ile koruyarak yürüyüşünü sürdüren kadim milletlerden biridir. Bunu yaparken daima içinde bulundukları şartları, imkân ve kabiliyetleri gözettikleri, yapılanmaları ve dönüşümleri temel çatıyı tahrip etmeyecek, mefluç duruma sokmayacak bir biçimde yaptıkları anlaşılıyor. Kadim zamanlardan itibaren maceralarına bakıldığında, dünyaya ve insana bakışlarının değişmediği ama geliştiği gözlenir. Bir başka temel özellikleri, yeni zamanlar da dahil, ezelden beri dünya düzenini inşa ettiklerinin, toplumların bugüne gelip çıkmasında önemli ölçüde koruyuculuk görevi yüklenmiş olduklarının farkındadırlar ve bugün, yetersiz yönetim yapılarına, yeterli ve gerekli düzeyde ergin ve bilinçli kadrolara sahip

olamayışın ezikliği içindedirler. Zamanın hükûmranları ve onların kâhyaları, toplumda yarattıkları eziklik psikolojisinin 1820'lerden itibaren giderek derinleşmesine özel bir çaba sarf etmişlerdir. Türkler, bu yüzden sahip oldukları Önavrasya Türk imparatorluğu topraklarını yitirmişlerse de, bundan yeni bir cumhuriyet yaratmayı da becermişlerdir. Bugün bu cumhuriyet toprakları bir takım hükûmran ve kâhyalar eliyle yeniden biçimlendirilmek isteniyor veya böyle bir görüntüde takdim ediliyor, görünüyor veya göstertiliyor, bilemiyorum. Tarih, bütün bu olup bitene belgeler ışığında baktığında yeterli ve gerekli doğrulukta tasvirini yapacaktır. Her kaos hâli, aynı zamanda, yeni bir doğum hâli olabilir.

Ben bu süreçlerde Türklerin, işleyen/akan suyun bir gün taşı deleceği sabrı içinde hareket ettiğini, harekete hız kazandıracak ve yeniden eski işlevine kendini döndürecek tedbirleri aldığını düşünüyorum yahut öyle olmasını umuyorum. Biliyorum, belki bu 'ummak' eyleminin burada olmaması icap eder; ama şu sıralar herkeste birçok şeyin yanlış gittiği konusunda bir izlenimi varmış gibi görünüyor. Aynı zamanda, tamiri oldukça zor şeylerin rahneler açarak toplum içine salındığını görüyorum. Tarihin böyle bir sürecine tanıklık edince, 'ummak' fiilini bu yazıda neden söylediğimi tam olarak ifade edemiyorum. Belki, bu söz ile gelecektekilere, pek çokları gibi, olanları yaşıyorum ve olacakları görüyorum ve elimdeki güç bundan ibaret demek istemiş olabilirim. Bundan da tam emin değilim. Her ne ise, bu sözü uzatmadan konuya geri dönmek daha doğru olacaktır, diye düşünüyorum. Türkler, eski dünya diye tanımlanan üç kıta üzerinde mevcut olmuşlar ve bu büyük coğrafya üzerinde yurt kurup yaşamışlardır ve bugün de bu hayatlarını, zamanın tüm olumsuz şartlarına rağmen, devam ettirmektedirler. Merkezi Avrasya ile Önavrasya toprakları Türklerin hükûmran olduğu tarihî coğrafyanın en önemli kısmını oluşturur. Bu coğrafyaya Afro-Önavrasya toprakları da yeni zamanlar içinde dahil olmuştur. Türkler, bu geniş tarihî coğrafya üzerinde eski dünya düzenini kuran, toplumların hayatını tanzim eden, dünya barışını tesis edip bunu yürütmekle kendini yükümlü kılan bir medeniyete sahiptir. Türklerin hükûmran olduğu bu geniş tarihî coğrafya üzerinde bazen tek bir yönetimde, bazen de ayrı ayrı yönetimler hâlinde yaşadığı gözlenir. Kadim zamanlarda Türklerin komşuları olan kadim milletler, batıda Makedonlar, Grekler ve Önasya kavimleri; güneyde Ahamenid İran'ı, Hintliler ve Afganlar vardır. Doğu ve güneydoğu komşuları Koreliler ile Çinlilerdir. Merkezi Avrasya coğrafyasının kuzey sınırlarını doğudan batıya uzanan ve Baltık denizi ile buluşan insansız 'tundra' kuşağı ve bataklıklar oluşturur. Türklerin tarihi, bu komşuları yanı sıra, Sümer/Sumer/Şumar adıyla bilinen kadim medeniyet ile ilişkileri olduğunu biliyoruz. Ayrıca, Türklerin, komşuları gelip çağırdığında, onlara yardım ettiği ve bozulan toplum ve devlet düzenlerini yeniden inşa edip idarelerine teslim ettiğine dair tarihi kayıtlar bugün elimizde vardır. Bu konudaki kayıtların bir kısmı kadim kaynaklardan Süryanî Mikail tarafından toplanmıştır. Bunlardan bir kısmı dilimize tercüme edilmiş olup muhtelif yazılarımda da onlardan söz edilmiştir. Dünü bilmeyenler, bugünü anlayamaz ve inşa edemez; yarını ise, asla hazırlayamaz. Bu durum ise, toplumlara ve devletlere cehalet hâkim olduğu zaman ortaya çıkar. Şüphesiz, cehaletin hâkim ve hükümran olduğu bu toplumlarda insanlar, sadece

Türkler, yeryüzünde, her türlü yaşam tarzını denemiş ve bunların içinde varlığını muvaffakiyet ile koruyarak yürüyüşünü sürdüren kadim milletlerden biridir. Bunu yaparken daima içinde bulundukları şartları, imkân ve kabiliyetleri gözettikleri, yapılanmaları ve dönüşümleri temel çatıyı tahrip etmeyecek, mefluç duruma sokmayacak bir biçimde yaptıkları anlaşılıyor. Kadim zamanlardan itibaren maceralarına bakıldığında, dünyaya ve insana bakışlarının değişmediği ama geliştiği gözlenir. Bir başka temel özellikleri, yeni zamanlar da dahil, ezelden beri dünya düzenini inşa ettiklerinin, toplumların bugüne gelip çıkmasında önemli ölçüde koruyuculuk görevi yüklenmiş olduklarının farkındadırlar ve bugün, yetersiz yönetim yapılarına, yeterli ve gerekli düzeyde ergin ve bilinçli kadrolara sahip olamayışın ezikliği içindedirler.

Türkler, bu geniş tarihî coğrafya üzerinde eski dünya düzenini kuran, toplumların hayatını tanzim eden, dünya barışını tesis edip bunu yürütmekle kendini yükümlü kılan bir medeniyete sahiptir. Türklerin hükûmran olduğu bu geniş tarihî coğrafya üzerinde bazen tek bir yönetimde, bazen de ayrı ayrı yönetimler hâlinde yaşadığı gözlenir. Kadim zamanlarda Türklerin komşuları olan kadim milletler, batıda Makedonlar, Grekler ve Önasya kavimleri; güneyde Ahamenid İran'ı, Hintliler ve Afganlar vardır. Doğu ve güneydoğu komşuları Koreliler ile Çinlilerdir. Merkezi Avrasya coğrafyasının kuzey sınırlarını doğudan batıya uzanan ve Baltık denizi ile buluşan insansız 'tundra' kuşağı ve bataklıklar oluşturur.

kendi cehennemlerini değil, aynı zamanda gelecek kuşakların da cehennemini yaratmak ile uğraşırlar. Cehaletin cehenneme dönüştürdüğü bir devlet yapıları ise, milletlerini uzun bir süre bu cehennemde yakar kavurur. Toplumlar böyle süreçlere iradelerini yitirirken düşerler. Tarih, toplumlara ibret olsun diye bilgeliğin ve cehaletin yaratılarını birlikte geleceğe taşır.

Türkler, bugün yeryüzünde birbirinden kopuk, dağınık ve aralarında mevcut tarihî ve organik bağlar tahrip olmuş bir biçimde yaşamaktadır. Bilgisizlik, sığlık, başkalaşmışlık, kendine yabancılaşmışlık ve kendinden başkalarının ağzı ile söz etmelik akımları toplum hayatında bugün, etkinliğini bilim ve kelâm mertebesinde sürdürmektedir. Türkler, dünya üzerinde, karşılaştıkları tüm bu güçlüklere, idareci ve münevver fıkdanına rağmen, Tanrı'nın bir mucizesi olarak yeryüzünde var olmayı sürdürmekte ve kesintisiz bir biçimde tarihî yoluna devam etmektedir. Külleri içinde sakladığı kor'dan bir gün yeniden dirilip eski işlevine geri dönebilir. Türklerin bu rüyasının gerçek olup olmayacağını elbette tanıklarına zaman gösterecektir. Akla ziyan işler yerine bilimi, teknolojiyi; cep ve mide yerine milleti ve devleti; yiyip içip eğlenmek yerine geçmişi ve geleceği için yaşayan ve yaşatan kuşaklar tarih sahnesine çıkıp şimdinin yerini alınca bu rüya neden gerçek olmasın ki? II. Coğrafya ve Türklerin Anayurtları İnsanlar, aynı güneş, ay ve yıldızlar altında bulunsalar da, yaşadıkları yerler itibariyle birbirinden farklı tabiat ortamları içinde bulunurlar. Tarihi oluşumlarını, gelişimlerini ve tarih içindeki yürüyüşlerini hep bu tabiat ortamı biçimlendirir. Eski dünya dediğimiz üç kıta üzerinde yer alan toplumlara ve onların yarattığı medeniyetlere baktığımızda bunların iki büyük alanda vücûd bulduğunu görürüz. Bunlardan biri Akdeniz-Hint Denizi havzaları etrafında ortaya çıkan yerleşik, toprağa ve denize bağımlı yürüyen devletlerin medeniyetleridir. İkinci medeniyet alanı ise, Avrasya denen, Büyük Okyanusya'dan Atlas kıyıları arasında yer bulan geniş yeryüzü parçasıdır. Karpatlar, Kafkaslar, Hazar, Kopet Dağları, Himalaya silsilesi ile Çin'e varan bu alanın güney sınırlarını belirler. Batıdaki ucu Kara Ormanlar ve Baltık kıyıları ile nihayetlenir. Doğu ucunda Ordos yaylaları, Sarı Irmak'ın dirseği üstü ve yüksek dağlar vardır. Kuzeyini doğudan batıya uzanan tundra kuşağı çizer. Bu geniş alan üzerinde Türkler, güneşin doğduğu yerden güneşin battığı yere kadar, yâni bu hat üzerinde at ile ulaşılabilecek her yerde Türkler kendi medeniyetlerini yaratıp kurmuşlardır. Sibirya kuşağı yerler, Türkistan < iç ve dış Moğolistan, bugünkü kuzey İran, kuzey Afganistan, Çin'de kalan Hami, Hoten, Kaşgar, Urumçi ve tüm Doğu Türkistan >, Karadeniz'in kuzey kıyıları ve düzlükleri, Kara Ormanlar'a kadar Orta Avrupa, Balkanların bir kısmı bu alanın içinde yer alır.

Türkler, yukarıda belirlenen

coğrafyanın üzerinde uzun yüz yıllar hâkimiyet tesis etmiş ve medeniyetini buralarda hâkim kılarak, dağınık yaşayan insanların toplumlaşma süreçlerine önemli katkılar sağlamış, onları düzene koyup örgütlemiştir. Günümüz toplumlarının önemli bir bölümü Avrasya'nın Avrupa kısmında böyle bir süreç geçirmiştir. Bunların önemli bir bölümü bugünkü hüviyetlerini Türk kavimleri ile olan karışımdan ortaya çıkarmışlardır. Pek çoğunun dili, bu yüzden 'kırma' bir mahiyettedir. Din etkisi ve Türklerin çoğun içinde yeni bir karışım yaratma yetenekleri nedeniyle bu süreçler pek çok zaman tabii olarak yaşanmış ve tarih içinde tamamlanmıştır. Bu gerçeği yeterince bildiğimiz, gerekli ve yeterli doğrulukta öğrendiğimiz veya böyle bir bilincimiz veya ihtiyacımız olduğu da söylenemez. Ana aygıtın ihtiyacı yok ise, böyle bir ihtiyaç bilinci oluşmamış ve tedbir alacak yeteneği ve kapasitesi ortadan kalkmış ise, belki aklı başa devşirme açısından bir sarsıcı onu yeniden ana işlevlerine geri döndürebilir, diye düşünüyorum. Travma geçirmeye mahkûm bırakılmış toplumlarda ve onların aygıtlarında kendine dönüş hareketlerine tarihin tanıklığı vardır. Belki bugün kimi toplumlar için bugün bilinmeyenler, o zamanlar geri döndüğünde aranıp bilinir duruma getirilir. Burada, peki bunlar bugün neden bilinmiyor, sorusu sorulabilir. Bu sorunun kısa yanıtı, aryanist teorinin günümüz bilim dünyasında henüz sosyal ve beşeri bilimler üzerindeki etkisini yitirmediği ve bu bilimlerin politik ve stratejik tabiatlarını muhafaza ettiği biçiminde verilebilir. Bu alanları çalışacak donanımlı bilim adamı sahibi olamamak ve alanlar üzerine uzman çalıştıramamak elbette başkalarının kusurudur, denemez. Tarih ve medeniyetini henüz başkalarının çalışmaları ile öğrenme

Doğudan batıya tundra ve bataklıkların kuzeyde kutup dairesi ile birlikte oluşturduğu alana Arka Avrasya coğrafyası diyorum. Bu alan üzerinde yaşayan insan toplulukları oldukça azdır. Türklerden sadece bir kısım Sakhalar ile Dolganlar buralarda hayatını sürdürmeye çalışır. Türklerin asıl yaşadığı ve yurt tuttuğu yerler, Arka Avrasya'nın güneyinde yer alan geniş düzlükler ve deniz kıyılarıdır.

düzeyini aşamamış toplumlarda, buna ihtiyaç duyan bir bilinç oluşamamış ise, orada bir 'aygıt' sorunu olduğu gerçeği dışında başka bir sorun olduğu düşünülemez. Toplumların tarihi yeryüzünde bugün 'saldım çayıra Mevlâm kayıra' mantığı ile yürümüyor. Aklın, yaratıcılığın ve gücün doğru yerde, doğru zamanda ve doğru bilgelik içinde kullanımı toplumların kendi geleceğini belirleyici en büyük yöneticidir. Bunlara sahip olanlar ve olmaya devam edenler, tarihi yürüyüşlerini yeryüzünde devam ettireceklerdir.

Üç kıtadan oluşan eski dünya üzerinde Türklerin anayurt kurduğu, yaşadığı, hâkimiyet tesis ettiği ve yaşamadığı alanları 'Avrasya' terimini ölçüt alıp birkaç yazımda tanımlayarak adlamıştım. Bunları bir kez daha burada belirtmek istiyorum. Çünki, aryanist teori yanlılarının izlediği politik ve stratejik bilimsel <!> tarih teorileri, uydurma arkeolojik ve filolojik açıklamalar ve bilimsellik kisvesine büründürülüp tedavüle sürülmüş yaklaşımlar çerçevesinde ileri sürülen görüşler ile Türklerin anayurdu 'Uzak Asya' üzerine yerleştirilmeye çalışılıyordu. Uzak Asya, esasında Türklerin tarihi yurtlarının sınırları ile deniz arasında kalan toprakları anlatır. Türklerden Sakhaların bir bölümü, Kore, Mançu, Tunguz kavimleri ve güneydoğuda yer alan Çin halkının tamamına yakını Uzak Asya topraklarında yaşar. Bu coğrafya parçası içine bilinen ilk Türk haritasında gösterilen Japonya < Çaparka> da girer. Aryanistler, eski dünya toprakları üzerinde sadece bu toprakları reva görür ve Avrasya toprakları Hint-Avrupa kavimlerine ait tarihi coğrafya kabul edilir. Aryanist tarih algılamaları ve bilimsel propagandalara göre Türkler, bugün üzerinde yaşadıkları toprakları daha sonraları Uzak Asya'dan yahut bir başka deyiş ile Uzak Doğu'dan atlara binip gelerek istilâ etmişlerdir. Bu süreç, Avrasya üzerinde Marksist ideolojilere bağlı rejimlerde bile devam etmiştir. Bu rejimler de, Türk coğrafyasını tasfiye etmek Rus kültüründe eritmek için buralarda yaşayan Türklerin bu coğrafya üzerindeki eski Hint-Avrupa kavimlerinin sekenesi oldukları tezini uzun yıllar boyu eğitim süreçlerinde ve rejim politikalarında sürekli işlemişlerdir. Tabii bu yaklaşım ve teorilerin hiçbir tarihî ve ilmî gerçekliği yoktur. Ancak, günümüz Türkiye'sinde bile bir bilimsel cehaletlik sonucu veya aynı maksatlar nedeniyle ilgi gösterip propagandasını yapacak düzeye getirilmiş faaliyetler olduğu da bir vakıadır. Bu önemli husus üzerinde her bağlamda her dönemde özenle durulması icap eder; çünki, söz konusu yaklaşımlar ve izlenen hedefler bugün de, aynı çerçevede devam etmektedir; ancak, her dönemde bunların bilimsel ambalajları zamanın şartlarına uygun

Anayurt sahibi olma ve yenisini de kurma açısından bakınca, Türk anayurtlarının yer aldığı tarihî coğrafyayı tam ortasından kuzey-güney ekseni çizerek ikiye bölüyorum. Kadim anayurt coğrafyası ve kadim zaman teşebbüslerine mukabil yeni zaman mücadeleleri içinde inşa edilen yeni anayurt coğrafyası. Bu iki tarihî Türk coğrafyası sınırlarını kuzeyden güneye doğru Ural Dağları, Kafkaslar, Doğu Anadolu'nun bugünkü İran sınırı yükseltileri ve dağları, Dragos dağları ve Basra ekseni çizer.

biçimde değiştirilip sürekliliği korunmaktadır. Şimdi eski dünya üzerinde coğrafyanın tarihî ana yurtlar ve tarihî Türk coğrafyası açısından yapmış olduğum alan tanımlarına geçebilirim. Tarihi anayurtlar ve tarihî Türk coğrafyası açısından bakıldığında eski dünya topraklarını iki ana coğrafî alana bölüyorum:1. Avrasya coğrafyası; 2. Afro-Avrasya coğrafyası. Türklerin ilk ana yurdu Avrasya coğrafyası ve ikincisi de Afro-Avrasya coğrafyası üzerinde bulunur. Fakat anayurtlar, kuruldukları tarihî coğrafya bakımından her ikisi ağırlıklı olarak Avrasya dediğimiz bölümde yer alır. Türklerin bidayetten üzerinde var olduğu ve başlangıçtan itibaren XIX. yüzyıla gelinceye kadar Avrasya üzerinde hâkimiyetini koruyup bir düzenleyici gibi hareket eden Türkler, XIX. yüzyıldan sonra bu etkinliklerini büyük ölçüde yitirmişlerdir. Türklerin yaşadığı ve yurt tuttuğu eski dünya coğrafyasını Avrasya terimi üzerinden üçe bölerek tanımlamaya geçebilirim.

Doğudan batıya tundra ve bataklıkların kuzeyde kutup dairesi ile birlikte oluşturduğu alana Arka Avrasya coğrafyası diyorum. Bu alan üzerinde yaşayan insan toplulukları oldukça azdır. Türklerden sadece bir kısım Sakhalar ile Dolganlar buralarda hayatını sürdürmeye çalışır. Türklerin asıl yaşadığı ve yurt tuttuğu yerler, Arka Avrasya'nın güneyinde yer alan geniş düzlükler ve deniz kıyılarıdır. Arka Avrasya'nın güney sınırları ile Önavrasya'nın kuzey sınırını oluşturan dağ silsilelerinin belirlediği alana ise, Merkezi Avrasya diyorum. Merkezi Avrasya'nın sınırları güneyde, batıdan doğuya doğru Kara Ormanlar, Kuzey İtalya yükseltileri, Macaristan ve Karpatlar, Karadeniz, Kafkaslar, Hazer Denizi, Kopet Dağları, Himalayalar ve eski Çin ile devam eder. İkinci alan Türklerin doğudan batıya, hemen yerinde her zaman var olduğu ve her zaman yaşadığı, varlığını bir biçimde kesintisiz sürdürdüğü alandır. 'Mangurtlaştırma' süreçlerine sokulmuş ve farklı kimlikler içine değişime uğratılmış biçimde yaşayanlar bir gün kuş donuna girip kendine adını fısıldamayı sürdüren ananın sesini elbette duyacaklardır. Uyutulanların, uyuyanların, sele kapılıp bayılanların, hayranlıktan kendilerini yitirenlerin uyanışına tarih şahit olmuş ise, yine de olur. Bugün dünyada kevgire döndürülmüş ülkeleri ve döndürenleri bu açıdan bir düşünün ve aynada kendinize bakınız. Göreceğiniz resim, içinde yaşadığınız gerçeğinizdir. Merkezi Avrasya da, uyanan ve uyuyan Türklerin tarihî yurdu ve tarihî coğrafyasıdır. Üçüncü alan, Merkezi Avrasya'nın güney sınırları ile kuzeyden çevrelenir. Batı ucunda okyanus kıyıları vardır. Güney sınırlarını batıdan doğuya doğru, Akdeniz kıyıları, Önasya'nın güney yaylaları, Dragos dağlarının kuzeyi, İran, Afganistan, Kuzey Hindistan, Hind-i Çin kuzeyi ve okyanus kıyıları oluşturur. Türkler bu kuşağın içinde de kadim ve yeni zamanlar içinde hükûmran yaşamışlardır. Bu kuşağı da, Önavrasya diye tanımlıyorum. Türkler, tarih boyunca genel olarak hep bu iki

ana kuşak içinde yaşamayı tercih etmişlerdir. Ancak, kadim ve yeni zamanlar içinde, daha güneyde yer alan ve bir dördüncü kuşak diyebileceğim Afro-Avrasya kuşağına da taşmışlardır. Sakhalar, Hunlar kadim zamanlarda bu taşmaları yaşamışlardır. Türkler, dünya üzerinde, birinci anayurtları olan Merkezî Avrasya üzerinde tarih sahnesine çıkmışlardır ama bununla yetinmemişlerdir. Yeni zamanlar içinde kalıcı bir ikinci anayurt kurma girişimlerini de, çetin mücadeleler sonunda başarıyla tamamlayıp bitirmişlerdir.

Anayurt sahibi olma ve yenisini de kurma açısından bakınca, Türk anayurtlarının yer aldığı tarihî coğrafyayı tam ortasından kuzey- güney ekseni çizerek ikiye bölüyorum. Kadim anayurt coğrafyası ve kadim zaman teşebbüslerine mukabil yeni zaman mücadeleleri içinde inşa edilen yeni anayurt coğrafyası. Bu iki tarihî Türk coğrafyası sınırlarını kuzeyden güneye doğru Ural Dağları, Kafkaslar, Doğu Anadolu'nun bugünkü İran sınırı yükseltileri ve dağları, Dragos dağları ve Basra ekseni çizer. Mısır üzerindeki girişimleri de nazara tutarsak, Afro-Avrasya bölümünün Basra ile buluşan kuzey sınırları eksenin batı kısmı içine dahil edilebilir. Türklerin eksenin batısına, Merkezi Avrupa ve Balkanlar, Önasya ve Mısır girişimleri kadim zamanlar içinde olmuşsa da, bunların uzun sürmediği veya gelenlerin yerli ahaliyle karışıp yeni bir halk vücuda getirdi söylenebilir. Bu yönde izler, belirtiler, filolojik kanıtlar, bitki ve alet çeşitleri üzerinden kimi görüşler de ileri sürülmüştür. Ancak kadim zamanları doğru ve yeterli düzeyde güvenilirliğe sahip biçimde açıklayacak donanımlı uzmanlara henüz kavuşamadığımızdan dolayı, o zamana kadar bekleyeceğiz veya başkalarının tayin ettiği doğrular peşinde yürümeye devam edeceğiz. Bu fark bilgi ile cehalet, köle ile efendi farkı kadar bir bilimsel gerçeklik olarak insan karşısına dikilir. Her neyse, bu alan üzerinde yeni zamanlarda Merkezi Avrasya'nın eksene göre batı kanadı üzerinde sayısız Türk yönetimi yurt kurmak uğruna mücadele vermiş ve sonunda yorulup ya yerli kavimler ile karışıp yeni ahaliler yaratmışlar, yahut geri dönmüşlerdir. Kimileri eksenin batısına İran kapısından Bağdat'a oradan memlûk/köle olarak Mısır'a gelip burada devleti ele geçirmiş ve gemiler ile Merkezi Avrasya üzerinden sürekli paralı asker olarak Mısır'a Türk taşımıştır. Fakat bu girişim de kalıcı olmamıştır.

Önavrasya üzerinde kalıcı anayurt kuranlar Selçuklu hanedanlığı altında Önasya'ya İran kapısından gelip yerleşen Türkler olmuştur. Bunların önemli bir bölümü Oğuz aşiretlerinden oluşmakla beraber, gelenler arasında bir hayli Uygur, Kanglı, Kıpçak, Ağaçeri gibi farklı boylara mensup Türkler de bulunmaktadır. Ayrıca bu süreçte Balkanlarda ve Önasyanın batısında, Adalar Denizi kıyılarında, Doğu Karadeniz yörelerinde, Konya ve çevresinde Hıristiyan dinine girmiş ve henüz İslâmiyeti bilmeyen pek çok Türk yaşamaktadır. Hırvatlar, Karadağlılar, Boşnaklar, Bulgarlar, Macarlar, Ukraynlar, hatta Ruslar, Türk kavimlerinin Hıristiyanlık içinde kilise diliyle ve eğitimiyle kırma diller yaratarak yollarına devam etmişlerdir. Sırpların hangi ölçüde bir karışımı ifade ettikleri konusunda bir fikrim yok, ama şöyle bir söz var: Hangi Rus'un arkasını kaşısan kökünde mutlaka bir Türk ata bulabilirsin. Bu söz ne denli doğru bilmiyorum ama, aralarında da iki bini aşan Türk kökenli aile adı taşıyan insan var ise, doğruluk payı azımsanamaz. Rusça, kilise ve din adamları vasıtasıyla biçim kazanmıştır. Gramerinde Latince gramerin etkisi vardır. Ancak, aynı zamanda bünyesinde Türk dilinin de etkisi vardır. Uzun yüzyıllar birlikte yaşamaktan, aynı dinleri ve inançları <pagan ve Hıristiyanlık> uzun bir süre paylaşmaktan dolayı kültür plânında müştereklikleriniz azımsanamaz bir boyuttadır. Ancak, bu gerçeklikler, Slavcılık nedeniyle örtülmekte ve kendine öteki yaratarak yaşamak tercih edilmektedir. Dünya üzerinde yaşadığı ve var olduğu coğrafya dışına, başka bir coğrafyaya geçerek orada kendine yeni anayurt kurma ve bunu sürekli hale getirme kapasite ve yeteneğine sahip iki ulusa tarih tanık olmuştur. Bunlardan ilki kadim zamanlardan beri tarih sahnesinde var olan Türklerdir. İkincisi, yeni zamanlar içinde ulus kimliği kazanmış olan Anglo-Saxon kavimleridir. Tabii, burada vurguladığım İngiliz devletler topluluğu ülkeler değil, Avusturalya, Yeni Zelanda, Kanada ve Amerika gibi kimlik ve kimliği ile egemenliklerini tesis ettikleri anayurtları ve devletleri belirtmek istiyorum. Önavrasya'ya yeniden dönecek olur isek, Selçuklu hanedanlığının attığı yeni yurt temellerinin beylikler çağında kökleştiği ve Osmanlı hanedanlığı döneminde ise, üç kıta üzerinde dünya düzenini belirleyici bir genişliğe ve güce erişmiştir. Ve şimdi neredeyiz, diye düşünme sürecine girmiş bir coğrafyada zorlanıyoruz. Her gün silinen ve her gün kendine ait olmayanlar ile yenilenen zihinler hiç şüphesiz bir gün düşünmeye ihtiyaç duymayacak bir coğrafyada yaşamaya alışır ve hiçbir zaman kim olduğunu sorgulamak, veya nereye doğru akıp gittiğini araştırmak gibi bir sorunu olmaz. Bâzen manzaralara bakıp yaşlandığımı düşünüyorum ve kendi kendime, galiba bu tarihi dünden bugüne inşa edip gelecek nesillere emanet bırakanların arkada bıraktığı Türkler, artık bu topraklar üzerinde, bu coğrafyalarda bulunmuyor ve herhalde her biri güzel atlara binip bir yana gitmiş diye düşünüyor ve üzülüyorum.